

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi oikeusministeriön hallinnonalan eräiden henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksellä ehdotetaan tehtäväksi EU:n tietosuojalainsäädännöstä johtuvat välttämättömät lainmuutokset oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Esityksellä ehdotetaan tarkistettavaksi oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä erityisesti tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalalla, mutta myös eräitä rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan kuuluvia lakeja.

Esityksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa henkilötietojen käsittelyyn liittyviä erityissäännöksiä sekä selkiyttää niiden suhdetta sovellettaviin yleissäädöksiin.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA	5
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	5
<i>Ahvenanmaan maakuntalainsäädäntö</i>	6
2.2 Kansainväliset velvoitteet.....	6
<i>EU:n lainsäädäntö</i>	6
<i>Kansainväliset sopimukset</i>	7
2.3 Nykytilan arviointi.....	8
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	11
3.1 Tavoitteet.....	11
3.2 Keskeiset ehdotukset ja toteuttamisvaihtoehdot.....	11
<i>Turvallisuusselvityksiin sovellettava yleislaki</i>	11
<i>Rekisterinpitäjät</i>	12
<i>Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot</i>	13
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	15
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	15
<i>Vaikutukset viranomaisten toimintaan</i>	15
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	17
<i>Vaikutukset kansalaisten asemaan yhteiskunnassa ja kansalaisyhteiskunnan toimintaan</i>	17

<i>Muut vaikutukset</i>	18
5 ASIAN VALMISTELU	18
5.1 Valmisteluvaiheet ja –aineisto.....	18
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	19
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSIÄ	19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	20
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	20
1.1 Valmiuslaki	20
1.2 Hallintolaki	21
1.3 Puoluelaki	21
1.4 Vaalilaki	23
1.5 Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta	24
1.6 Laki saamelaiskäräjistä	25
1.7 Yhdistyslaki	26
1.8 Säätölaki	28
1.9 Maakaari	29
1.10 Maksupalvelulaki	30
1.11 Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä	31
1.12 Ulosottoakaari	32
1.13 Laki velkajärjestelyrekisteristä	37
1.14 Laki liiketoimintakiellosta	38
1.15 Laki kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista	38
1.16 Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta	41
1.17 Laki eläintenpitokielto rekisteristä	41
1.18 Turvallisuusselvityslaki	41
2 VOIMAANTULO	47
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	47
3.1 Henkilötietojen suoja.....	47
3.2 Tietosuoja-asetus	47
3.3 Rikosasioiden tietosuojadirektiivi.....	49
3.4 Erityiset henkilötietoryhmät	50
3.5 Henkilötietojen luovuttaminen.....	50
LAKIEHDOTUKSET	52
1. Laki valmiuslain 103 §:n muuttamisesta	52
2. Laki hallintolain 42 §:n muuttamisesta	52
3. Laki puoluelain muuttamisesta	53

4. Laki vaalilain muuttamisesta	54
5. Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta	55
6. Laki saamelaiskäräjistä annetun lain muuttamisesta	56
7. Laki yhdistyslain 11 §:n muuttamisesta	57
8. Laki säätiölain 13 luvun 1 §:n muuttamisesta	58
9. Laki maakaaren muuttamisesta	59
10. Laki maksupalvelulain 86 §:n muuttamisesta	60
11. Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta ..	61
12. Laki ulosottokaaren muuttamisesta	62
13. Laki velkajärjestelyrekisteristä annetun lain muuttamisesta	66
14. Laki liiketoimintakiellosta annetun lain muuttamisesta	67
15. Laki kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain 1 ja 4 b §:n muuttamisesta....	68
16. Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 45 §:n muuttamisesta	68
17. Laki eläintenpitokielto rekisteristä annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta	69
18. Laki turvallisuus selvityslain muuttamisesta	70
19. Laki Oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta	73
LIITTEET	75
RINNAKKAISTEKSTIT	75
Laki valmiuslain 103 §:n muuttamisesta	75
Laki hallintolain 42 §:n muuttamisesta.....	76
Laki puoluelain muuttamisesta.....	77
Laki vaalilain muuttamisesta	78
Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta	80
Laki saamelaiskäräjistä annetun lain muuttamisesta	81
Laki yhdistyslain 11 §:n muuttamisesta	83
Laki säätiölain 13 luvun 1 §:n muuttamisesta	84
Laki maakaaren muuttamisesta	85
Laki maksupalvelulain 86 §:n muuttamisesta.....	87
Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta	88
Laki ulosottokaaren muuttamisesta	90
Laki velkajärjestelyrekisteristä annetun lain muuttamisesta	96
Laki liiketoimintakiellosta annetun lain muuttamisesta	97
Laki kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain 1 ja 4 b §:n muuttamisesta	98
Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 45 §:n muuttamisesta	99
Laki eläintenpitokielto rekisteristä annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta.....	100
Laki turvallisuus selvityslain muuttamisesta	101

Laki oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta.....	106
SAMMANFATTNING	107
1. Inledning	107
2. Innehållet av propositionen	108
3. Bedömning av nuläget	108
4. De viktigaste förslagen och alternativa handlingsvägar	112
LAGFÖRSLAG.....	116

YLEISPERUSTELUT

1 JOHDANTO

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680 luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (jäljempänä *rikosasioiden tietosuojadirektiivi*) tulivat voimaan 5 päivänä toukokuuta 2016. Tietosuoja-asetuksella kumottiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY yksiköiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (jäljempänä *henkilötietodirektiivi*). Rikosasioiden tietosuojadirektiivillä kumottiin neuvoston puitepäättös 2008/977/YOS, joka koski EU:n jäsenvaltioiden rajat ylittävää henkilötietojen käsittelyä rikosasioissa.

Tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkoi 25 päivänä toukokuuta 2018. Tietosuoja-asetusta täydentävä tietosuojalaki (1050/2018) ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanemiseksi annettu laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä (1054/2018, jäljempänä *rikosasioiden tietosuojalaki*) tulivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Tietosuoja-asetusta sovelletaan lähtökohtaisesti kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn. Lisäksi tietosuoja-asetuksen rinnalla sovellettavaksi voivat tulla tietosuojalaki tai kansallinen erityislainsäädäntö. Poliisin, syyttäjien, tuomioistuinten, Rikosseuraamuslaitoksen, Tullin, rajavartiolaitoksen ja muiden toimivaltaisten viranomaisten käsitellessä henkilötietoja rikosasioissa sovelletaan kuitenkin yleislakina rikosasioiden tietosuojalakia. Kyseistä lakia sovelletaan myös Puolustusvoimien, poliisin ja Rajavartiolaitoksen käsitellessä henkilötietoja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä.

Henkilötietojen käsittelyyn sovellettavien yleislakien lisäksi henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on runsaasti erityislainsäädännössä. Tämän esityksen valmistelun yhteydessä on käyty

läpi 98 oikeusministeriön hallinnonalan lakia sen arvioimiseksi, miltä osin niitä on välttämätöntä muuttaa EU:n tietosuojalainsäädännöstä johtuen. Näistä yksityiskohtaisemmin on arvioitu alustavan tarkastelun perusteella 36 lakia, joista välittömiä muutostarpeita havaittiin 20 laissa. Muutettavien lakien joukossa on myös luottotietolaki (527/2007), jonka muutostarpeita on arvioitu ja valmisteltu tämän esityksen valmistelun kanssa samanaikaisesti. Luottotietolain muutokset on kuitenkin tarkoitus toteuttaa myöhemmin erillisellä hallituksen esityksellä.

2 NYKYTILA

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Tietosuoja-asetuksen, tietosuojalain ja rikosasioiden tietosuojalain lisäksi oikeusministeriön hallinnonalalla on voimassa useita kymmeniä säädöksiä, joissa säädettyihin tehtäviin tai toimintaan liittyy henkilötietojen käsittelyä. Näistä ainoastaan osaan sisältyy varsinaisia henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annettu laki (1069/2015) on ainoa hallinnonalalla voimassa oleva henkilötietojen käsittelyä koskeva erityislaki. Kyseistä lakia on muutettu rikosasioiden tietosuojalain säätämisen yhteydessä. Kumottua henkilötietolakia (523/1999) täydentävät henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset sisältävät tyypillisesti poikkeuksia rekisteröidyn tarkastusoikeutta ja arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevaan sääntelyyn sekä henkilötietojen luovuttamista koskevia säännöksiä ja henkilörekisterien tietosisältöä ja tietojen yhdistämistä koskevia säännöksiä. Osaan erityislaeista sisältyy myös säännöksiä henkilötietojen käsittelyn valvonnasta.

Runsaalukuinen henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely perustuu pitkälti perustuslain 10 § 1 momentin vaatimukseen, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla sekä perustuslakivaliokunnan aiemmasta tähän ja yksityiselämän suojaan liittyvästä tulkintakäytännöstä. Lisäksi viranomaisten toimintaan liittyvää henkilötietojen luovuttamista koskeva sääntely perustuu osittain tarpeeseen mahdollistaa henkilötietojen luovuttaminen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetyistä salassapitosäännöksistä huolimatta.

Tähän esitykseen on sisällytetty tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvan henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn osalta lakiehdotukset seuraavien lakien muuttamiseksi: valmiuslaki (1552/2011), hallintolaki (434/2003), puoluelaki (10/1969), vaalilaki (714/1998), laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009), laki saamelaiskäräjistä (974/1995), yhdistyslaki (503/1989), säätiölaki (487/2015), maakaari (540/1995), maksupalvelulaki (290/2010), laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä (853/2016), ulosottoakaari (705/2007), laki velkajärjestelyrekisteristä (368/2017) ja laki liiketoimintakiellosta (1059/1985) sekä laki kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista (1139/2007). Maksupalvelulakia lukuun ottamatta lakeihin sisältyy rekisterisääntelyä. Maksupalvelulaissa on kuitenkin muita nimenomaisia henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Osa muutettavista laeista sisältää myös henkilötietojen luovuttamista koskevia säännöksiä. Lisäksi osassa laeista on jossain määrin päällekkäistä sääntelyä tietosuoja-asetuksen kanssa erityisesti siltä osin kuin on kyse rekisteröidyn oikeuksien käyttämisestä.

Rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan kuuluvaa sääntelyä, jota ei ole muutettu rikosasioiden tietosuojalain säätämisen yhteydessä, sisältyy lakiin yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta (400/2015) ja lakiin eläintenpitokieltorekisteristä (21/2011). Lisäksi muutoksia ehdotetaan turvallisuusselvityslakiin (726/2014), jossa tarkoitettu henkilötietojen käsittely ei kuulu EU-oikeuden alaan, vaan tulee yleisen tietosuojasääntelyn piiriin kansallisen laajennuksen kautta. Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta ei sisällä rekisterisääntelyä, mutta laissa eläintenpitokieltorekisteristä ja turvallisuusselvityslaisissa säädetään henkilörekistereistä. Lisäksi lait sisältävät henkilötietojen luovuttamista koskevaa lainsäädäntöä. Turvallisuusselvityslaisissa on myös nimenomaiset säännökset rekisteröidyn tarkastusoikeudesta ja henkilötietojen käsittelyn valvonnasta.

Tarkempi kuvaus muutettavien lakien henkilötietojen käsittelyä koskevista säännöksistä ja niiden oikeusperusteesta sisältyy kunkin lakiehdotuksen yksityiskohtaisten perustelujen alkuun.

Ahvenanmaan maakuntalainsäädäntö

Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövallasta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:ssä. Valtakunnan lainsäädäntövallasta säädetään lain 27 §:ssä. Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä arvioinnin kohteena olleesta lainsäädännöstä suurin osa kuuluu valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Ahvenanmaalla on lainsäädäntövaltaa erityisesti siltä osin kuin on kyse elinkeinotoiminnasta ottaen huomioon, mitä on säädetty lain 11 §:ssä, 27 §:n 2, 4, 9, 12–15, 17–19, 26, 27, 29–34, 37 ja 40 kohdassa sekä 29 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa, kuitenkin niin, että myös maakuntapäivillä on toimivalta ryhtyä toimenpiteisiin näissä kohdissa tarkoitetun elinkeinotoiminnan edistämiseksi, teon rangaistavaksi säätämisestä ja rangaistuksen määrästä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta, sekä uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta sekä muiden pakkokeinojen käytöstä, kun on kysymys maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvasta oikeudenalasta.

Tämän esityksen lakiehdotukset tulevat sellaisenaan sovellettaviksi Ahvenanmaalla, lukuun ottamatta eläintenpitokieltorekisteristä annettua lakia.

2.2 Kansainväliset velvoitteet

EU:n lainsäädäntö

Tietosuoja-asetus on EU:n jäsenvaltioissa suoraan sovellettava säädös. Eräät tietosuoja-asetuksen säännökset kuitenkin mahdollistavat kansallisen liikkumavaran, jonka puitteissa voidaan antaa kansallisessa laissa täydentäviä tai tarkempia säännöksiä. Tietosuoja-asetuksen sallima kansallinen liikkumavara koskee erityisesti julkisen sektorin henkilötietojen käsittelyä, mutta jossain määrin myös yksityisen sektorin henkilötietojen käsittelyä. Kansallinen liikkumavara ei eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta velvoita jäsenvaltioita säätämään tietosuoja-asetusta täydentävää tai täsmentävää kansallista lainsäädäntöä, vaan asiasta päättäminen on jätetty kansallisen lainsäätäjän harkintaan.

Ottaen huomioon, että tietosuoja-asetus on suoraan sovellettava säädös, kansallista liikkumavaraa olisi käytettävä rajoitetusti. Perustuslakivaliokunta on ottanut asiaan nimenomaisesti kantaa käsitellessään tietosuoja-asetusta täydentävää tietosuojalakia ja rikosasioiden tietosuojalakia, ja on todennut, että henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla, ja että erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi. (Ks. tarkemmin jakso 3.2 sekä PeVL 14/2018 vp, s. 4-5 ja PeVL 26/2018 vp, s. 2-3) Lainsäädännön on myös täytettävä tietosuoja-asetuksen mukaisesti yleisen edun mukainen tavoite ja on oltava oikeassa suhteessa tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Rikosasioiden tietosuojadirektiivi asettaa sen soveltamisalalla minimitason henkilötietojen suojalle, mutta ei estä antamasta kansallisesti sitä tiukempia säännöksiä henkilötietojen käsittelystä. Rikosasioiden tietosuojadirektiivi voidaan panna yleislain lisäksi täytäntöön osittain myös erityislainsäädännöllä. Direktiivi ei myöskään estä jäsenvaltioita täsmentämästä kansallisissa rikosprosessia koskevissa säännöksissään tuomioistuinten ja muiden oikeusviranomaisten suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä käsittelytoimia ja –menettelyitä.

Rikosasioiden tietosuojalain 2 §:n mukaisesti lain säännöksistä voidaan myös poiketa erityislainsäädännöllä. Säännösten yleisyystaso ei kuitenkaan ole sellaisenaan riittävä peruste säätää erityissäännöksiin kyseisissä säädöksissä jo säädetyistä seikoista. Oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä on eräiltä osin tarkistettu samassa yhteydessä, kun rikosasioiden tietosuojalaki säädettiin.

Eräisiin yksityisoikeuden ja rikosprosessioikeuden alaan kuuluviin EU-säädöksiin, jotka edellyttävät kansallista täytäntöönpanolainsäädäntöä, liittyy myös tarpeita antaa kansallisia henkilötietojen käsittelyä koskevia erityissäännöksiä. Tällaiseen EU-oikeuteen liittyvät lainmuutostarpeet arvioidaan kuitenkin erikseen täytäntöönpanolainsäädännön valmistelun yhteydessä. EU-oikeuden täytäntöönpanolainsäädäntöä on esimerkiksi laki rikosrekisteritietojen säilyttämisestä ja luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (214/2012), jonka osalta täytäntöönpanoa edellyttävä EU-lainsäädäntö on muuttumassa.

Kansainväliset sopimukset

Henkilötietojen suoja koskevaan lainsäädäntöön Euroopassa on merkittävällä tavalla vaikuttanut Euroopan neuvoston piirissä laadittu yksilöiden suojelua henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä koskeva yleissopimus (SopS 35—36/1992, jäljempänä *tietosuojayleissopimus*). Tietosuojayleissopimusta täydennettiin vuonna 2001 valvontaviranomaisia ja tietojen siirtoa rajojen yli koskevalla lisäpöytäkirjalla (ETS nro 181). Lisäpöytäkirja tuli Suomen osalta voimaan vuonna 2012.

Euroopan neuvostossa on laadittu tietosuojayleissopimuksen muuttamista koskeva pöytäkirja (ETS nro 223). Suomi on allekirjoittanut pöytäkirjan, mutta ei ole vielä ratifioinut sitä. Tietosuojayleissopimuksen muutokset saattavat sen sisällöllisesti lähemmäksi EU:n tietosuojalainsäädäntöä, mutta sen soveltamisala on samalla laajempi huomioiden erityisesti sen soveltamisen kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen ja puolustukseen liittyvään henkilötietojen käsittelyyn. Mahdollisesti tarvittavat asiasisällöiset lainmuutokset arvioidaan erikseen osana

pöytäkirjan täytäntöönpanoa. Pöytäkirjasta ei johdu välittömiä muutostarpeita tämän esityksen valmistelun yhteydessä arvioituihin lakeihin.

2.3 Nykytilan arviointi

Oikeusministeriön hallinnonalalla voimassa olevan erityislainsäädännön sisältämät henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset ovat enimmäkseen kumottua henkilötietolakia täydentäviä säännöksiä. Säännöksiä on tarkistettu eräiltä osin EU:n tietosuojalainsäädännön mukaiseksi muiden lainsäädäntöhankkeiden yhteydessä. Muilta osin erityislainsäädäntöä on arvioitu tämän esityksen valmistelun yhteydessä sen selvittämiseksi, vastaavatko henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännökset uuden EU:n tietosuojalainsäädännön ja sitä täydentävien yleislakien vaatimuksia.

Kun on kyse tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä, tietosuoja-asetusta tarkentava kansallinen lainsäädäntö on mahdollista silloin, kun tietosuoja-asetus nimenomaisesti jättää jäsenvaltioille kansallista sääntelyliikkumavaraa. Kansallista sääntelyliikkumavaraa liittyy useaan tietosuoja-asetuksen artiklaan.

Sääntelyliikkumavaraa voidaan ensinnäkin käyttää, kun henkilötietojen käsittely perustuu tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtaan, eli silloin, kun käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi, tai kun käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Käsittelyn tarkoitus määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa. Tarkentava lainsäädäntö voi näissä tapauksissa sisältää erityisiä säännöksiä tietosuoja-asetuksen säännösten soveltamisen mukauttamiseksi, muun muassa käsittelyn lainmukaisuutta koskevia edellytyksiä, käsiteltävien tietojen tyyppiä, rekisteröityjä, säilytysaikoja, käyttötarkoitussidonnaisuutta ja käsittelytoimia koskevia säännöksiä. Jäsenvaltion lainsäädännön on 6 artiklan mukaan täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Ottaen huomioon tietosuoja-asetuksen suoran sovellettavuuden sekä perustuslakivaliokunnan lailla säätämistä koskeva viimeaikainen tulkintakäytäntö (ks. erityisesti PeVL 14/2018 vp) erityissääntely tulisi rajoittaa vain välttämättömpään.

Kansallista sääntelyliikkumavaraa sisältyy myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyn osalta tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan b, g, h, i ja j alakohtaan sekä 4 kohtaan. Artiklan 2 kohdan osalta sovellettavaksi tulee oikeusministeriön hallinnonalalla useimmiten g alakohta, eli kansallinen käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Lisäksi edellytetään, että käsittely on oikeasuhteista tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.

Rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely on tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaan sallittua, kun se suoritetaan vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojaustoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.

Tietosuoja-asetuksen 23 artikla sallii sen, että jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan lainsäädäntötoimenpiteellä rajoittaa tietosuoja-asetuksen 12-22 artiklassa ja 34 artiklassa, sekä 5 artiklassa, siltä osin kuin sen säännökset vastaavat 12–22 artiklassa säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia, säädettyjen velvollisuuksien ja oikeuksien soveltamisalaa. Tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa säädetään tavoitteista, joiden takaamiseksi rekisteröidyn oikeuksista on sallittua poiketa. Rajoituksissa on noudatettava keskeisiltä osin perusoikeuksia ja –vapauksia ja lainsäädäntötoimen on oltava demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide kyseessä olevan tavoitteen toteuttamiseksi. Tietosuoja-asetuksen 12-22 artiklan osalta lisäksi rajoitusten edellytyksenä on, että jäsenvaltion lainsäädännön säännökset vastaavat näissä artikloissa säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia. Artiklan 2 kohdassa säädetään vähimmäisvaatimuksista, jotka olisi sisällytettävä tarpeen mukaan lainsäädäntöön, jolla rajoituksista säädetään.

Rekisterinpitäjästä säätäminen on mahdollista tietosuoja-asetuksen perusteella. Rekisterinpitäjä määrittää tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa, jonka mukaan rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jos henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määrittää unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä.

Kansallista sääntelyliikkumavaraa sisältyy lisäksi muun muassa tietosuoja-asetuksen 86 artiklaan (henkilötietojen käsittely ja virallisten asiakirjojen julkisuus), 87 artiklaan (kansallisen henkilötunnuksen käsittely) ja 89 artiklan 2 ja 3 kohtaan (henkilötietojen käsittely tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten sekä yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten).

Oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöä on tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla arvioitu valmistelun aikana erityisesti seuraavien kriteerien valossa:

- mikä on henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste,
- onko tietosuoja-asetusta täydentävä kansallinen lainsäädäntö mahdollista 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohdan nojalla,
- miten rekisterinpidosta on säädetty
- mahdollistaako kansallinen lainsäädäntö erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyyn, niiltä osin kuin mainittujen henkilötietojen käsittely on välttämätöntä, ja ovatko erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyä ja suoja-toimia koskevat säännökset riittävät 9 artiklan valossa,
- onko rikostuomiota ja rikkomuksia koskevien tietojen käsittely tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaista,
- ovatko 23 artiklan sallimat rajoitukset rekisteröidyn oikeuksiin sääntelyliikkumavaran mukaisia,
- onko tietosuoja-asetuksen IX luvun sääntelyliikkumavaraa käytetty asetuksen sallimalla tavalla,
- sisältääkö kansallinen lainsäädäntö tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain kanssa tarpeetonta päällekkäistä sääntelyä (esimerkiksi rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä ja valvontaa koskevat säännökset),

- sisältääkö lainsäädäntö henkilötunnuksen käsittelyä koskevia säännöksiä, ja
- sisältääkö lainsäädäntö vanhentuneita säädösviittauksia tai tietosuojaja-asetuksesta poikkeavaa terminologiaa.

Edellä mainittujen kriteerien valossa arvioitujen säädösten osalta muutostarpeet liittyvät yleisimmin säännöksiin, jotka koskevat joko rekisteröidyn oikeuksia tai erityisiä henkilötietoryhmiä tai muuten arkaluonteisiksi katsottavia henkilötietoja. Yhdessä laissa muutostarpeet liittyvät yhteisrekisterinpitoa koskeviin säännöksiin. Rekisteröidyn oikeuksia koskevan sääntelyn osalta kyse on osittain tietosuojaja-asetuksen kanssa päällekkäisestä sääntelystä. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen osalta sääntelyä ei ole arvioinnissa pidetty kahdessa laissa kaikilta osin riittävän selkeänä ja tarkkarajaisena, huomioiden myös vaatimukset erityisistä suojatoimista. Muilta osin lainsäädännön muutostarpeet ovat vähäisempiä. Viittaussäännösten osalta on arvioitu, ehdotetaanko viittaukset kumottuun henkilötietolakiin poistettavaksi vai korvattavaksi uusilla viittauksilla sovellettavaan tietosuojasäädökseen. Lähtökohtaisesti viittaukset ehdotetaan korvattavaksi ainoastaan, jos sovellettava yleissäädös voisi muutoin jäädä epäselväksi tai viittaamiselle on erityinen syy.

Rikosasioiden tietosuojalain käsittelyn yhteydessä eduskunnassa hyväksyttiin muutoksia eräisiin oikeusministeriön hallinnonalan lakeihin. Näiden lisäksi on havaittu vielä muutostarpeita kahden muun sellaisen erityislain osalta, jotka kuuluvat rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan. Lisäksi muutostarpeita on turvallisuusselvityslaisissa, jossa tarkoitettu henkilötietojen käsittely kuuluu pitkälti kansallisen laajennuksen myötä rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan.

Tietosuojaja-asetuksen 2 artiklan 2 kohdan mukaan asetusta ei sovelleta henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan sellaisen toiminnan yhteydessä, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan. Lisäksi soveltamisalan ulkopuolelle jää henkilötietojen käsittely, jota suorittavat jäsenvaltiot toteuttaessaan SEU V osaston 2 luvun soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa. Tietosuojaja-asetus tulee näin ollen sovellettavaksi kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn, joka kuuluu unionin lainsäädännön alaan, mutta jää rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Suomessa tietosuojalain soveltamisala on kuitenkin kansallisesti laajennettu koskemaan eräin rajauksin myös sellaista henkilötietojen käsittelyä, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan ja jota jäsenvaltiot suorittavat toteuttaessaan SEU V osaston 2 luvun soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa. Tietosuojalaki täydentää tietosuojaja-asetusta ja sitä sovelletaan rinnakkain tietosuojaja-asetuksen kanssa.

Tietosuojaja-asetuksen tavoin rikosasioiden tietosuojadirektiiviä ei sovelleta henkilötietojen käsittelyyn, joka ei kuulu unionin lainsäädännön alaan. Rikosasioiden tietosuojadirektiiviä ei sovelleta esimerkiksi kansalliseen turvallisuuteen liittyvään henkilötietojen käsittelyyn, jolloin tähän toimintaan liittyvän henkilötietojen käsittelyn osalta sääntely on kokonaan kansallisessa harkinnassa. Rikosasioiden tietosuojalaki on kuitenkin laajennettu osittain koskemaan myös kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvää henkilötietojen käsittelyä.

Tietosuojaja-asetuksen salliman sääntelyliikkumavaran käyttöön liittyvässä erityislainsäädännössä ja rikosasioiden tietosuojalain säännöksistä poikkeavassa erityislainsäädännössä on yleissäädösten asettamien vaatimusten lisäksi otettava huomioon perustuslaista, EU:n perusoikeuskirjasta ja kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista seuraavat vaatimukset.

3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET

3.1 Tavoitteet

Esityksen sisältämien lakiehdotusten tavoitteena on varmistaa oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädännön yhdenmukaisuus tietosuojasetuksen, tietosuojalain ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin kanssa.

Ehdotettujen lainmuutosten tavoitteena on myös selkiyttää henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä siten, että erityislainsäädännöstä poistettaisiin yleislakien kanssa päällekkäiset säännökset. Sen lisäksi erityislainsäädäntöä tarkennettaisiin siltä osin kuin se on tarpeen EU-lainsäädännöstä johtuvista syistä.

3.2 Keskeiset ehdotukset ja toteuttamisvaihtoehdot

Turvallisuusselvityksiin sovellettava yleislaki

Turvallisuusselvityslakia (726/2014) ei ehdotettu muutettavaksi tietosuojalakia ja rikosasioiden tietosuojalakia säädettäessä, vaan turvallisuusselvityslaisissa tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislaki jätettiin arvioitavaksi myöhemmin. Tämän esityksen valmistelun aikana on ollut erityisesti arvioitavana kysymys siitä, liittyykö laissa tarkoitettu käsittely kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen siinä määrin, että käsittelyn voitaisiin katsoa kuuluvan rikosasioiden tietosuojalaissa omaksutun kansallisen soveltamisalan laajennuksen piiriin. Käsittelyn olisi täytettävä rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalasäännöksessä säädetyt kriteerit.

Turvallisuusselvityslain tarkoituksena on sen soveltamisalasäännöksen mukaan parantaa mahdollisuuksia ennakolta ehkäistä toimintaa, joka voi vahingoittaa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, Suomen kansainvälisiä suhteita, yleistä turvallisuutta tai muuta niihin verrattavaa yleistä etua taikka erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua taikka edellä tarkoitettujen etujen suojaamiseksi toteutettavia turvallisuusjärjestelyjä. Silloinkin, kun turvallisuusselvitys voidaan tehdä erittäin merkittävän yksityisen taloudellisen edun turvaamiseksi, laissa tarkoitettun toiminnan pääasiallinen tarkoitus on ehkäistä turvallisuutta vaarantavaa toimintaa. Laissa tarkoitettua turvallisuusselvitysten tekemisestä ja henkilötietojen käsittelystä vastaavat Suojelupoliisi ja puolustusvoimien henkilökunnan osalta pääesikunta, jotka ovat rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia siltä osin kuin on kyse lain soveltamisalaan kuuluvasta henkilötietojen käsittelystä. Turvallisuusselvityslaisissa tarkoitettun henkilötietojen käsittelyn voidaan katsoa kuuluvan näiden viranomaisten osalta rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan, jonka kansallista soveltamisalaa on laajennettu suhteessa rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan siten, että se kattaa myös kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen ja puolustukseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn.

Rikosasioiden tietosuojadirektiivi jättää tietosuojasetusta enemmän liikkumavaraa täydentävän kansallisen lainsäädännön osalta. Rikosasioiden tietosuojalaki mahdollistaa myös sen säännöksistä poikkeamisen erityislainsäädännössä sekä sen täydentämisen. Tavoitteena kuitenkin on myös

rikosasioihin ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn osalta tarpeettoman päällekkäisen sääntelyn välttäminen esimerkiksi rekisteröidyn oikeuksia koskevien säännösten osalta. Turvallisuusselvityslain tarkoittuun henkilötietojen käsittely ehdotetaan sisällytettäväksi rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan niiltä osin kuin on kyse Suojelupoliisista ja pääesikunnasta toimivaltaisina viranomaisina. Sen sijaan muiden turvallisuusselvityslain tarkoittujen viranomaisten henkilötietojen käsittely kuuluisi tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan silloin, kun ne luovuttavat tai vastaanottavat henkilötietoja turvallisuusselvityslain nojalla, ottaen huomioon rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettuihin toimivaltaisiin viranomaisiin liittyvät rajoitukset. Se, että jollakin viranomaisella on oikeus lain mukaan saada tietoja rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan kuuluvasta rekisteristä tai rikosasioiden tietosuojalaissa tarkoitettua toimivaltaiselta viranomaiselta ei tee tietojen vastaanottajasta kyseisessä laissa tarkoitettua toimivaltaista viranomaista. Sama koskee myös tietojen luovuttamista turvallisuusselvityksiä varten. Tietoja luovuttavien ja vastaanottavien viranomaisten osalta sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi sen varmistamiseksi, että laista käy selkeästi ilmi eri viranomaisten rooli henkilötietojen käsittelyssä.

Rekisterinpitäjät

EU:n uudistetussa tietosuojalainsäädännössä rekisterinpitoon liittyvät periaatteet ovat säilyneet pitkälti ennallaan suhteessa henkilötietodirektiiviin. Tietosuoja-asetuksessa ja rikosasioiden tietosuojadirektiivissä on kuitenkin vahvistettu säännöksiä rekisterinpitäjän vastuusta, joka liittyy tämän suorittamaan tai rekisterinpitäjän puolesta suoritettuun henkilötietojen käsittelyyn. Rekisterinpitäjän vastuulla on erityisesti varmistaa, että henkilötietojen käsittelytoimet ovat asianmukaisia ja tehokkaita ja sen on voitava osoittaa, että käsittelytoimet ovat tietosuoja-asetuksen tai rikosasioiden tietosuojalain mukaisia. Rekisterinpitäjän on kaikessa henkilötietojen käsittelyssä otettava huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin liittyvät riskit.

Tietosuoja-asetuksessa ja rikosasioiden tietosuojalaissa säädetään myös rekisteröidyn oikeuksista, joihin kuuluvat muun muassa oikeus saada tieto henkilötietojen käsittelystä, rekisteröidyn oikeus tutustua itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus epätarkkojen ja virheellisten henkilötietojen oikaisemiseen tai poistamiseen. Rekisteröity käyttää näitä oikeuksiaan suhteessa rekisterinpitäjään. Ottaen huomioon rekisterinpitäjän roolin sen varmistamisessa, että rekisteröity voi tosiasiallisesti käyttää oikeuksiaan, lainsäädäntöä ehdotetaan tarkennettavaksi niissä laeissa, joissa voisi syntyä epäselvyyttä rekisterinpitäjistä. Lisäksi rekisterinpitäjät olisi täsmennettävä niissä laeissa, joissa kyseessä on tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa tarkoitetuista yhteisrekisterinpitäjistä. Termiä yhteisrekisterinpitäjä ei ole käytetty Suomen lainsäädännössä, mutta yhteisrekisterinpitotilanteita on tosiasiallisesti useassa oikeusministeriön hallinnonalan laissa. Esimerkiksi laissa oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä (372/2010) tietojärjestelmän ylläpitoon liittyvät tehtävät on säädetty eri viranomaisen vastuulle kuin muut tyypillisesti rekisterinpitäjälle kuuluvat tehtävät. Kyseistä lakia ei ehdoteta muutettavaksi tässä esityksessä. Lisäksi eräissä laeissa (valmiuslaki, turvallisuusselvityslaki, vaalilaki) on säädetty kahdelle tai useammalle viranomaiselle samanlainen pääsy tietojärjestelmään tai rekisteriin. Valmiuslakia ja turvallisuusselvityslakia ehdotetaan eräiltä osin tarkennettavaksi rekisterinpidon ja tietojen tallentamisen tai luovuttamisen välisen eron selventämiseksi. Osaan laeista sisältyy erilaisia rekisterinpitotilanteita, joissa osassa rekisterinpitäjä on yksityinen yhteisö tai yksityishenkilö (yhdistyslaki, puoluelaki, laki ehdokkaan vaalirahoituksesta). Näissä tilanteissa ehdotetaan säilytettäväksi nykytila selkiyttämällä ja tarkentamalla pykäläitä siten, että eri rekisterinpitotilanteet käyvät laista selkeämmin ilmi.

Muutosehdotukset on sisällytetty tähän esitykseen siltä osin kuin lakeja ei ole muutettu tai olla muuttamassa muulla hallituksen esityksellä.

Silloin kun kyse on yhteisrekisterinpidosta, tietosuoja-asetus ja rikosasioiden tietosuojadirektiivi jättävät jäsenvaltioille liikkumavaraa siltä osin, säädetäänkö laissa yhteisrekisterinpitäjien vastuualueista ja millä tavalla niistä olisi säädettävä. Perustuslain 2 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Lailla säätämiseen taas kohdistuu yleinen vaatimus lain täsmällisyydestä ja tarkkuudesta. Toimivaltasääntely on perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan yleensä merkityksellistä myös perustuslaissa turvattujen perusoikeuksien näkökulmasta (PeVL 51/2006 vp, s. 2/I). Esityksessä ehdotetaan määritettäväksi ainakin pääpiirteittäin rekisterinpitäjien vastuut ja velvollisuudet, jotka perustuisivat tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojalain sisältämiin yleisesti sovellettaviin säännöksiin. Yhteisrekisterinpito on ulosottokaassa korvattu yksittäistä rekisterinpitäjää koskevalla säännöksellä, joka tulee voimaan 1.1.2020. [Vastaava muutos sisältyy vaalilain muuttamista koskevaan lakiehdotukseen eduskunnan käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä (HE /2019 vp).] Tässä esityksessä viranomaisten välinen yhteisrekisterinpitotilanne sisältyy lakiehdotukseen turvallisuus selvityslain muuttamisesta. Lain säännöksiä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että rekisterinpitovastuu jakautuu selvityksen kohteena olevien henkilöryhmien perusteella, mutta muilta osin rekisterinpitäjän tehtävät säädettäisiin yhdelle viranomaiselle, Suojelupoliisille, joka vastaisi erityisesti tietojärjestelmän tietoturvallisuuden liittyvistä tehtävistä. Näin varmistettaisiin, että vastuunjako on selkeä ja että rekisterinpitovastuun osalta ei jää kattamatta mitään tehtäviä. Rekisterinpitäjät voisivat sopia yleislakien nojalla tarkemmin yksityiskohdista esimerkiksi siltä osin, mikä rekisterinpitäjä olisi ensisijainen yhteyspiste yksittäisten henkilötietojen käsittelytilanteiden osalta.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat, tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa mainitut tiedot tarkoittavat henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja –vapauksien kannalta. Tietosuoja-asetuksen mukaisesti näitä tietoja on suojeltava erityisen tarkasti, huomioiden, että niihin liittyvän käsittelyn asiayhteys voi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja –vapauksille. Tietosuoja-asetuksen lähtökohtana on, että tällaisia henkilötietoja ei saa käsitellä, jollei käsittelyä ole nimenomaisesti sallittu tietosuoja-asetuksessa säädetyillä perusteilla. Jos erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelykiellosta poiketaan lailla, on poikkeuksista säädettävä nimenomaisesti joko unionin tai jäsenvaltion lainsäädännössä. Useimmat tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan poikkeamisperusteet myös edellyttävät erityisiä suojatoimia rekisteröidyn oikeuksien turvaamiseksi erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyn yhteydessä. Lisäksi jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön lisäehtoja, mukaan lukien rajoituksia, jotka koskevat geneettisten tietojen, biometrinen tietojen tai terveystietojen käsittelyä.

Perustuslakivaliokunta on äskettäin tarkistanut kantaansa henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn lakitasoisuuden, kattavuuden ja yksityiskohtaisuuden vaatimuksista (PeVL 17/2018 vp, ks. PeVL 14/2018 vp.). (ks. tarkemmin jäljempänä kappale 3.2). Perustuslakivaliokunnan mielestä lähtökohtaisesti riittävää on, että henkilötietojen suojaa ja käsittelyä koskeva sääntely on yhteensopivaa tietosuoja-asetuksen kanssa. Valiokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely mahdollistaa myös viranomaistoiminnan sääntelyn osalta nykyistä kansallista sääntelymallia huomattavasti yleisemmän, henkilötietojen suojaa ja käsittelyn perusteita sääntelevän lakitasoisen sääntelyn. (PeVL 14/2018 vp, s. 4.) Perustuslakivaliokunnan mielestä on

kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla. (PeVL 14/2018 vp, s. 5)

Perustuslakivaliokunnan mukaan arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on, tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa, edelleen syytä arvioida sääntelyn laintasoisuuden näkökulmasta. Tietosuoja-asetusta yksityiskohtaisemman sääntelyn tarve tulee kuitenkin perustella myös tietosuoja-asetuksen puitteissa tapauskohtaisesti. Tällöin on syytä kiinnittää huomiota myös asetuksessa omaksuttuun riskiperusteiseen lähestymistapaan. Valiokunta painottaa, että myös arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevassa sääntelyssä on syytä pyrkiä selkeään ja ymmärrettävään lainsäädäntöön (PeVL 14/2018 vp, s. 6). Perustuslakivaliokunnan mukaan arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn on oltava tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa yksityiskohtaista ja kattavaa (PeVL 17/2018 vp, s. 7).

Vaikka EU:n tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamisen johdosta kansallisessa lainsäädännössä tulee tietosuoja-asetuksen 9 artiklaan valitun erityisten henkilötietoryhmien käsitteen vuoksi välttää arkaluonteisten tietojen käsitteen käyttämistä sääntelyn selvyiden vuoksi (PeVL 14/2018 vp, s. 9), pitää perustuslakivaliokunta edelleen perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi. (PeVL 15/2018 vp, s. 39, PeVL 17/2018 vp, s. 6) Perustuslain säädöshierarkkisen aseman vuoksi on selvää, että valiokunnan käytännössä arkaluonteisiksi esimerkiksi käsittelyn aiheuttamien riskien ja uhkien perusteella arvioidut tiedot eivät alaltaan tyhjentävästi samaistu henkilötietolain sääntelyyn (PeVL 15/2018 vp, s. 41, PeVL 17/2018 vp, s. 7) Kumotussa henkilötietolaissa arkaluonteisina henkilötietoina on tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa mainittujen tietojen lisäksi pidetty myös tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja rikostuomioihin ja rikkomuksiin (rikoksiin) liittyviä henkilötietoja, sekä sosiaalihuollon etuuksiin liittyviä henkilötietoja. Henkilötietolain arkaluonteisten henkilötietojen käsite siten poikkeaa tietosuoja-asetuksen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsitteestä.

Tämän esityksen valmistelun yhteydessä on kiinnitetty erityistä huomiota erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen sekä muiden arkaluonteisiksi katsottavien henkilötietojen käsittelyä koskeviin säännöksiin. Oikeusministeriön hallinnonalan lakeja on arvioitu edellä mainittujen periaatteiden ja tietosuoja-asetuksen salliman sääntelyliikkumavaran mukaisesti sekä sen valossa, miltä osin yleissäädöksinä sovellettavien tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain sääntely on riittävää. Eräisiin esitykseen sisältyviin lakiehdotuksiin (valmiuslaki, laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä, ulosottoaari) on sisällytetty tarkennuksia siltä osin kuin voimassa olevaa sääntelyä ei ole pidetty riittävänä. Nykytila on pyritty säilyttämään käsiteltävien arkaluonteisten henkilötietojenosalta, mutta sääntely olisi nykyistä tarkkarajaisempaa. Lisäksi sovellettavia suojatoimia koskevia säännöksiä ehdotetaan eräiltä osin selkiytettäväksi.

4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Tietosuojalainsäädännön uudistamisesta on aiheutunut merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Vaikutukset ovat seuranneet pääosin suoraan tietosuoja-asetuksesta, jonka soveltaminen on jo alkanut, mutta lisävaikutuksia on aiheutunut EU:n tietosuojalainsäädäntöä täydentävistä yleislaeista, tietosuojalaista ja rikosasioiden tietosuojalaista. Aiempaa yksityiskohtaisemmista ja tiukemmista vaatimuksista on aiheutunut eri tasoisia kustannuksia sekä valvontaviranomaisille että rekisterinpitäjille ja henkilötietojen käsittelijöille niin yksityisellä kuin julkisella sektorilla. Tietosuojalainsäädännön vaatimusten noudattaminen on aiheuttanut näille toimijoille myös tarpeita tehdä muutoksia muun muassa toimintatapoihin ja tietojärjestelmiin.

Esityksessä ehdotetuilla viranomaisia koskevilla lainmuutoksilla ei pääsääntöisesti olisi itsenäisiä taloudellisia vaikutuksia, joita ei ole jo syntynyt yleisen henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn voimaantulosta. Esityksen tarkoituksena on saattaa muutettavat säännökset EU:n tietosuojalainsäädännön vaatimusten mukaisiksi ja selkiyttää niiden suhdetta sovellettaviin henkilötietojen käsittelyä koskeviin yleissäädöksiin. Esityksen sisältämien lakiehdotusten sisältämät muutokset ovat luonteeltaan pääosin teknisiä, eikä esityksellä siten arvioida olevan merkittäviä taloudellisia tai muita yhteiskunnallisia vaikutuksia. Ehdotetut muutokset eivät yhdistyslakia lukuun ottamatta koske yksityisiä yhteisöjä rekisterinpitäjinä, joten esityksellä ei ole yritysvaikutuksia. Esityksen lakiehdotusten sisältämät ehdotetut lainmuutokset on myös muilta osin laadittu siten, että niissä on pyritty varmistamaan nykytilan ja käytäntöjen säilyminen mahdollisimman pitkälti. Tästä huolimatta eräillä pykälätarkistuksilla voisi olla vaikutuksia viranomaisten toimintamenoihin rekisterinpitäjinä, jollei niitä ole täysimääräisesti huomioitu tietosuoja-asetuksen ja sitä täydentävän tietosuojalain sekä rikosasioiden tietosuojalain perusteella. Lähtökohtaisesti niiden vaikutukset olisi kuitenkin tullut jo ottaa huomioon, minkä vuoksi tällä esityksellä ei voida katsoa olevan itsenäisiä taloudellisia vaikutuksia.

Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Oikeusministeriön hallinnonalan erityislainsäädännön tarkistamisesta yhdenmukaiseksi tietosuoja-asetuksen kanssa saattaa seurata hallinnonalan viranomaisille ja julkisia hallintotehtäviä hoitaville organisaatioille vähäisiä hallinnollisia kuluja. Toisaalta esityksen tavoitteena on selkiyttää sääntelyä erityisesti siltä osin kuin on kyse rekisterinpitäjään kohdistuvista EU:n tietosuojalainsäädännön vaikutuksista, jotta viranomaisten olisi helpompi ottaa tietosuojalainsäädännön vaatimukset huomioon.

Rekisterinpitäjiä koskevilla täsmennyksillä voisi periaatteessa olla rekisterinpitäjien toimintatapoihin hallinnollista taakkaa aiheuttavaa vaikutusta, joka syntyisi erityisesti tietosuojaviranomaisten kuulemisvelvoitteista, rekisteröidyn informointivelvoitteista ja henkilökunnan perehdyttämisestä ja koulutuksesta. Esimerkiksi tietosuojaselosteita voitaisiin joutua tarkistamaan. Muutosehdotuksilla voisi myös olla kustannusvaikutuksia siinä tapauksessa, että ne edellyttäisivät muutoksia tietojärjestelmiin. Jos rekisterinpitäjä olisi uusi, sen olisi myös nimettävä tietosuojavastaava tietosuoja-asetuksen tai rikosasioiden tietosuojalain mukaisesti.

Rekisterinpitäjiä koskevien säännösten täsmennyksiä ehdotetaan viranomaisten osalta puoluelakiin, vaalilakiin, lakiin ehdokkaan vaalirahoituksesta, laki saamelaiskäräjistä, säätiölakiin, maakaareen, lakiin velkajärjestelyrekisteristä, lakiin kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista ja turvallisuusselvityslakiin. Hallinnollista taakkaa voi aiheutua kuitenkin vain turvallisuusselvityslakiin ehdotettavista muutoksista. Turvallisuusselvityslain voimassa olevien säännösten mukaisesti Suojelupoliisi on pääasiallinen rekisterinpitäjä. Pääesikunnan tehtävä rekisterinpitäjänä ei nimenomaisesti ilmene laista, mutta turvallisuusselvityslain mukaan sillä on suojelupoliisin kanssa samanlainen tehtävä turvallisuusselvitysten tekemisessä oman henkilökuntansa osalta. Sen täsmentäminen, että Suojelupoliisi ja pääesikunta ovat yhteisrekisterinpitäjiä, vastaisi siten nykytilaa eikä muutoksilla arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia. Toisaalta yhteisrekisterinpito voisi edellyttää sisäisten ohjeiden ja rekisteröityjen informoitiin liittyvän tiedotusmateriaalin täsmentämistä, minkä lisäksi henkilökuntaa voisi olla tarpeen perehdyttää siihen, mitä rikosasioiden tietosuojalain mukainen yhteisrekisterinpito tarkoittaa. Hallinnollisen taakan arvioidaan jäävän vähäiseksi. Muutoksilla ei olisi tietojärjestelmävaikutuksia. Muissa laeissa kyse on teknisistä selvennyksistä, joilla säilytetään kaikilta osin nykytila ja joilla ei siten olisi hallinnollista taakkaa aiheuttavia vaikutuksia tai kustannusvaikutuksia. Lisäksi joiltakin osin, esimerkiksi ulosottokaaren osalta, ehdotetaan rekisterinpitoon liittyen muita säännösten selvennyksiä, joilla ei kuitenkaan olisi kustannusvaikutuksia tai hallinnollista taakkaa aiheuttavia vaikutuksia.

Rekisterinpitäjille voisi aiheutua hallinnollista taakkaa myös ehdotetuista henkilötietojen luovuttamista koskevien säännösten tarkistuksista. Näiltä osin ehdotetaan muutoksia eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annettuun lakiin ja ulosottokaareen. Eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain muuttaminen yleisen tietoverkon välityksellä tapahtuvien tiedonluovutusten osalta siten, että tietoja voidaan hakea vain yksittäisinä hakuina, aiheuttaisi muutoksen tietojen julkaisukäytäntöön. Lainvalmistelun aikana saadun selvityksen mukaan ehdotetulla muutoksella ei kuitenkaan olisi tietojärjestelmävaikutuksia tai muita kustannusvaikutuksia. Ulosottokaaren osalta ehdotetaan usean tiedonluovutussäännöksen tarkistamista siten, että luovutettavien tietojen olisi oltava tarkoitukseensa välttämättömiä. Välttämättömyyden asettaminen tietojen luovuttamisen kriteeriksi edellyttäisi rekisterinpitäjältä tapauskohtaista arviointia. Tiedonluovutukset ovat kuitenkin voimassa olevissa säännöksissä jo rajoitettuja yksittäistapauksiin tai omasta aloitteesta tapahtuvaan luovuttamiseen, jolloin tapauskohtaista arviointia käytännössä edellytetään jo nykyisin. Ehdotetut muutokset eivät siten aiheuttaisi hallinnollista taakkaa.

Turvallisuusselvityslakiin ehdotetaan 50 §:n 3 momentin muutosta, jolla viittaus epäiltyjen tietojärjestelmään korvattaisiin viittauksella henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain (616/2019) 7 §:n 2 momenttiin. Epäiltyjen tietojärjestelmän korvaavan rekisterin tietosisältö on merkittävästi laajempi sen sisältämien henkilöryhmien osalta, minkä lisäksi näitä koskevien tietojen tallentamiskynnystä on madallettu suhteessa kumottuun lakiin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (761/2003). Tästä johtuen muutoksesta voisi aiheutua hallinnollista taakkaa. Turvallisuusselvityslain 50 §:n 3 momentissa tarkoitettu tietojen käsittely on kuitenkin rajoitettu lain 25 §:n 2 momentin mukaisin kriteerein, joiden olisi edelleen täytyttävä. Muutos vastaisi siten suurimmaksi osaksi nykytilaa ja sillä arvioidaan olevan enintään vähäisiä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Turvallisuusselvityslaisissa lisäksi yhteisrekisterinpitäjien täsmentäminen tarkoittaisi aiempaa selvemmin, että muut laissa tarkoitettut toimivaltaiset viranomaiset olisivat joko tietoja

luovuttavia tai vastaanottavia viranomaisia. Käytäntö vastaisi kuitenkin nykytilaa myös tältä osin eikä tietoja luovuttaville ja vastaanottaville viranomaisille aiheutuisi ylimääräistä hallinnollista taakkaa.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyä koskevia tarkentavia säännöksiä ehdotetaan valmiuslakiin, eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annettuun lakiin ja ulosottokaareen, jotka sisältävät säännöksiä viranomaisten ylläpitämistä tietojärjestelmistä ja rekistereistä. Eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annettuun lakiin ehdotetaan tarkennettavaksi käsittelyoikeus, joka koskisi tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyä. Tietoja ei ole tarkoitus tallentaa tietojärjestelmään, joten tietojärjestelmän muuttamiseen liittyviä kustannusvaikutuksia ei syntyisi. Ulosottokaaren muutokset, jotka koskevat erityisten henkilötietoryhmien ja tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyä, eivät ole pelkästään yleisestä tietosuojalainsäädännöstä, vaan myös perustuslain tulkintakäytännöstä johtuvia sisällöllisiä muutoksia, joilla voisi potentiaalisesti olla huomattaviakin tietojärjestelmävaikutuksia. Lainvalmistelun yhteydessä saadun selvityksen mukaan erityisten henkilötietoryhmien osalta tietosuojalainsäädännöstä johtuvat vaatimukset kuitenkin toteutuvat jo ulosottoviranomaisten tietojärjestelmissä, eikä lainmuutoksilla olisi siten tosiasiallisia kustannusvaikutuksia. Valmiuslakia ehdotetaan tarkennettavaksi siltä osin, millä edellytyksillä terveydentilaa tai vammaisuutta koskevia tietoja saisi tallentaa työvelvollisuusrekisteriin. Vaatimus olisi huomioitava rekisteriä perustettaessa.

Lisäksi ulosottoviranomaisille voi aiheutua hallinnollista taakkaa ehdotetuista ulosottokaaren 1 luvun 28 §:n muutoksista, jos ne aiheuttavat tarvetta tarkistaa menettelytapoja tai perehdyttää henkilökuntaa. Muutoksilla on pyritty pitäytymään mahdollisimman lähellä nykytilaa, jolloin hallinnollisen taakan arvioidaan jäävän vähäiseksi.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset kansalaisten asemaan yhteiskunnassa ja kansalaisyhteiskunnan toimintaan

Esityksen sisältämällä lakiehdotuksilla ei olisi yleisestä tietosuojalainsäädännöstä riippumattomia itsenäisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Euroopan komissio on omassa EU-tason vaikutustenarvioinnissaan kiinnittänyt huomiota siihen, että aiempaa yhtenäisempi sääntely EU:n laajuisesti selkiyttää oikeustilaa ja parantaa kansalaisten luottamusta yritysten ja viranomaisten henkilötietojen käsittelyyn. Toisaalta pitkällä aikavälillä uusi tietosuoja-sääntely myös kannustaa kehittämään tietojärjestelmiä varmemmiksi ja tietoturvalisemmiksi. Lisäksi henkilötietojen käsittelyä ja käsittelyn valvontaa koskevalla aiempaa yksityiskohtaisemmalla sääntelyllä voidaan arvioida olevan tietosuojarikkomusten ja tietoturvalisuusloukkausten riskejä vähentävää vaikutusta. Samalla uuden sääntelyn on arvioitu myös parantavan rekisteröidyn oikeusturvaa. Lakiehdotusten sisältämällä muutoksilla voidaan arvioida olevan kokonaisuutena näitä yleisen tietosuojalainsäädännön tavoitteita tukevaa vaikutusta.

Esityksen tavoitteena on selkiyttää lainsäädäntöä muun muassa täsmentämällä rekisterinpitäjä silloin, kun se ei ilmene laista selvästi. Näiden muutosten arvioidaan vahvistavan kansalaisen mahdollisuuksia käyttää yleisen tietosuojalainsäädännön mukaisia rekisteröidyn oikeuksiaan rekisterinpitäjää kohtaan. Samalla rekisterinpitäjää koskevilla täsmennyksillä arvioidaan olevan kansalaisen oikeusturvaa parantavaa vaikutusta myös siten, että rekisterinpitäjien tietoisuus omista velvoitteista lisääntyy. Näitä vaikutuksia on erityisesti yhdistyslakiin, puoluelakiin ja vaalilakiin tehdyillä tarkistuksilla, huomioiden että lait sisältävät useamman kuin yhden toisistaan poikkeavan rekisterinpitotilanteen. Nämä säädökset ovat myös merkityksellisiä laajemmin kansalaisyhteiskunnan toiminnalle. Yhdistyslakiin ehdotettava nimenomainen säännös yhdistyksen rekisterinpitovastuusta oman jäsenrekisterinsä osalta korostaa yhdistyksen asemaa kansalaisyhteiskunnassa. Yhdistyslain täsmennyksessä on kyse siitä, että lakia koskevan aiemman hallituksen esityksen perusteluista rekisterinpitoa koskevat yksityiskohdat ehdotetaan nostettavaksi lain säännöksiin, jotka siten vastaisivat täysin nykytilaa. Lähtökohtaisesti yhdistyksen hallituksen on tullut käytännössä huolehtia yhdistyksen vastuulle kuuluvista rekisterinpitäjän tehtävistä jo kumotun henkilötietolain nojalla, mutta velvollisuudet korostuisivat aiempaa selvemmin, kun yhdistyksen tehtävä rekisterinpitäjänä täsmennetään laissa.

Lisäksi erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen käsittelyä koskevilla täsmennyksillä arvioidaan olevan kansalaisen yksityiselämän suojaa vahvistavaa vaikutusta, huomioiden tällaisten tietojen arkaluonteisuuden. Näitä täsmennyksiä ehdotetaan valmiuslakiin, eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annettuun lakiin ja ulosottokaareen.

Muut vaikutukset

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi on ollut lainsäädännön arviointineuvostossa arvioitavana. Arviointineuvosto antoi lausuntonsa esitysluonnoksesta 8.2.2018. Arviointineuvosto kiinnitti esityksen ohella huomiota siihen, että asetusta täydentävän lain lisäksi on ollut tarkoituksena tehdä muutoksia satoihin kansallisiin erityislakeihin. Sääntelyä on arviointineuvoston mukaan periaatteessa mahdollista keventää, koska osa erityislakien sääntelystä voidaan poistaa riskiperusteisuuden vuoksi. Toisaalta on mahdollista, että sääntely myös kasvaa täsmentävällä lainsäädännöllä. Arviointineuvoston esittämät huomiot on pyritty ottamaan huomioon tätä esitystä valmisteltaessa siten, että yleislainsäädännön suhdetta erityislainsäädäntöön on arvioitu tarkemmin ja pyritty selkiyttämään.

5 ASIAN VALMISTELU

5.1 Valmisteluvaiheet ja –aineisto

Oikeusministeriö asetti 7.6.2018 työryhmän valmistelemaan ehdotukset EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin edellyttämistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön. Työryhmän toimikausi päättyi 31.12.2018. Työryhmän tehtävänä oli arvioida oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädännön yhdenmukaisuus tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin kanssa ja laatia ehdotukset EU-sääntelyn edellyttämistä välttämättömistä lainmuutoksista. Työryhmän laati ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmä kuuli osana valmistelua tarpeen mukaan oikeusministeriön muita osastoja ja yksiköitä.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.]

6 RIIPPUUUS MUISTA ESITYKSISTÄ

[Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.]

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT

1.1 Valmiuslaki

Valmiuslain tarkoituksena on poikkeusoloissa suojata väestöä sekä turvata sen toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä turvata alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys. Laissa säädetään viranomaisten toimivaltuuksista poikkeusolojen aikana sekä viranomaisten varautumisesta poikkeusoloihin. Lain 103 § sisältää säännökset työvelvollisuusrekisteristä, joka perustetaan laissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa työvelvollisuuden täytäntöönpanoa ja työvoiman ohjausta varten. Rekisteriin tallennettaisiin tietoja työvelvollisista ja työnantajista. Rekisterisääntely täyttäisi tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämän yleisen edun mukaisen tavoitteen. Säännöksissä tarkoitettua henkilötietojen käsittelyä voidaan myös pitää tarpeellisenä työvelvollisuuden tarkoituksenmukaisen toteuttamisen kannalta. Laissa säädetty henkilötietojen käsittely on sekä tietojen tallentamisen että tiedonsaannin osalta rajattu koskemaan työvelvollisuuden toteuttamista, ja on siten oikeasuhteisuusperiaatteen mukaisesti rajoitettu siihen, mikä on välttämätöntä lain päämäärään nähden. Pykälässä tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyn perusteena on tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta.

Säännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi rekisterinpidon ja erityisten henkilötietoryhmien osalta tietosuojasetuksen vaatimusten huomioimiseksi.

103 §. Työvelvollisuusrekisteri. Pykälän 1 momenttiin sisältyvää kolmas virke korvattaisiin uudella virkkeellä, jossa säädettäisiin viranomaisten velvollisuudesta varmistaa rekisteriin tallentamiensa tietojen virheettömyys ennen niiden tallentamista. Tietosuojasetuksen mukainen vastuu henkilötietojen täsmällisyydestä sekä henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta kuuluu rekisterinpitäjälle, eikä vastuuta voi siirtää muille viranomaisille. Silloin, kun nämä muut viranomaiset itse käsittelevät henkilötietoja rekisterinpitäjänä omien tehtäviensä hoidossa, henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuuden varmistamista koskevat vaatimukset perustuisivat suoraan tietosuojasetukseen. Viranomaisille asetettaisiin kuitenkin velvollisuus huolehtia tallentamiensa tietojen virheettömyydestä silloin, kun ne tallettavat niitä työ- ja elinkeinoministeriön rekisterinpitovastuulla olevaan tietojärjestelmään.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi siltä osin kuin työvelvollisen työkykyä koskevien merkintöjen yhteydessä voisi olla terveydentilaa tai mahdollista vammaisuutta koskevia tietoja. Työvoimaviranomainen voisi joutua 99 §:n 1 momentin nojalla käsittelemään työvelvollisen terveydentilaa tai mahdollista vammaisuutta koskevia tietoja sen arvioimiseksi, minkälaiseen työhön työvelvollinen voidaan määrätä, ottaen huomioon tämän terveydentilan. Työkykyyn liittyviä, terveydentilaa tai mahdollista vammaisuutta koskevia tietoja saisi ehdotetun säännöksen mukaan tallettaa työvelvollisuusrekisteriin vain, jos tällaisten tietojen käsittely on välttämätöntä

niiden huomioimiseksi lain 99 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla. Momenttiin lisätyllä kriteerillä ei olisi käytännössä rajoittavaa vaikutusta terveydentilaa tai mahdollista vammaisuutta koskevien tietojen käsittelyyn, koska käsittelyoikeus joka tapauksessa määräytyisi edelleen 99 §:n 1 momentin nojalla. Näiden tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin terveyttä koskeviin tietoihin rinnastuvien henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste olisi näissä tilanteissa tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan h alakohta. Mainitun kohdan mukaan käsittelykieltoa ei sovelleta, jos käsittely on tarpeen ennalta ehkäisevää tai työterveydenhuoltoa koskevia tarkoituksia varten, työntekijän työkyvyn arvioimiseksi, lääketieteellisiä diagnooseja varten, terveys- tai sosiaalihuollollisen hoidon tai käsittelyn suorittamiseksi taikka terveys- tai sosiaalihuollon palvelujen ja järjestelmien hallintoa varten unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön perusteella tai terveydenhuollon ammattilaisen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti ja noudattaen 9 artiklan 3 kohdassa esitettyjä edellytyksiä ja suojatoimia. Tietosuojasetuksen 9 artiklan 3 kohta asettaa tällaisessa tapauksessa käsittelyn edellytykseksi, että henkilötietojen käsittelystä vastaa ammattilainen tai toinen henkilö, jolla on lakisääteinen salassapitovelvollisuus. Käsittelystä vastaisivat viranomaiset, joita sitoisi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 22 §:n perusteella asiakirjasalaisuus ja 23 §:n perusteella vaitiolovelvollisuus. Terveydentilaa koskevat tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 25 kohdan mukaan salassa pidettäviä.

1.2 Hallintolaki

Hallintolaki on yleislaki, jossa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä. Laki sisältää asian ja asiakirjan käsittelyyn liittyvää sääntelyä, mutta ei henkilötietojen käsittelyä koskevia erityissääntöksiä, jotka olisivat päällekkäisiä yleisen tietosuojalainsäädännön kanssa. Hallintolaissa tarkoitettuun toimintaan liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluu pääsääntöisesti tietosuojasetuksen ja tietosuojalain soveltamisalaan.

42 §. Tietojen kirjaaminen. Pykälä sisältää säännöksen henkilötietolaissa tarkoitetusta henkilörekisteristä saadun tiedon kirjaamisesta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus henkilötietolakiin poistetaan.

1.3 Puoluelaki

Lakiin sisältyy sekä valtakunnalliseen puolerekisteriin että puolueiden kannattajiin ja rahoituksen antajiin liittyviä henkilötietojen käsittelyä tarkoittavia sääntöksiä. Puolueen kannattajien henkilötietojen käsittely ilmaisee kyseessä olevien henkilöiden poliittisen mielipiteen. Näiden henkilötietojen käsittely on kuitenkin sallittua tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan a ja d alakohdan nojalla. Muutoin kannattajien henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena olisi tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti rekisterinpitäjän laissa säädetty velvoite. Käsittelyllä on myös tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdassa edellytetty yleisen edun mukainen tavoite, joka on sen varmistaminen, että rekisteröitävällä puolueella on laissa vaadittu määrä

eduskuntavaaleissa, kuntavaaleissa tai europarlamenttivaaleissa äänioikeutettuja kannattajia. Lain perusteluista ilmenee, että käsiteltävät henkilötiedot olisi rajattava tiettyihin perustietoihin, joita ei kuitenkaan ole täsmennetty laissa.

Rahoituksen antajia koskevien henkilötietojen käsittelyä voidaan puolestaan pitää välttämättömänä puolueisiin kohdistuvien epäasianmukaisten vaikuttamisyritysten ja epäasiallisten puolueiden ja niiden rahoittajien välisten sidonnaisuuksien ehkäisemiseksi sekä tehokkaan valvonnan mahdollistamiseksi. Lainsäädäntöä on myös aiemmin tarkistettu puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä ja valvontaa lisäävään suuntaan. (HE 6/2010 vp). Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on näissä tilanteissa tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely on oikeasuhteisuusperiaatteen mukaisesti rajoitettu siihen, mikä on välttämätöntä valvonnan varmistamiseksi. Laissa ei kuitenkaan ole täsmennetty eri henkilötietojen käsittelytilanteiden osalta rekisterinpitäjää.

1 §. Puolue ja puolerekisteri. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että oikeusministeriön rekisterinpitäjän tehtävä ilmenee selkeämmin. Rekisterinpitäjästä säättäminen on mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Lisäksi pykälän otsikkoon lisättäisiin sana ”puolerekisteri”.

3 §. Rekisteröintihakemus. Puolueen rekisteröintihakemukseen liittyy henkilötietoja, joita ei talleteta puolerekisteriin. Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan rekisteröintihakemuksessa tulee olla oikeusministeriön vahvistaman kaavan mukaisia kortteja käyttäen laadittu luettelo puolueen kannattajista. Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan tarkennettavaksi siltä osin kuin on kyse luettelon sisältämisestä kannattajan henkilötiedoista. Henkilötietoina korttiin kirjattaisiin nimi, syntymäaika ja kotikunta. Voimassa olevan säännöksen mukainen ”henkilötiedot” on käsitteenä laaja, ja muutoksen tarkoituksena olisi huomioida tarkemmin tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukainen henkilötietojen minimointiperiaate. Lainmuutos vastaisi tältä osin nykykäytäntöä.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jonka mukaan rekisteröity yhdistys ja oikeusministeriö vastaisivat hallussaan olevien luettelokorttien sisältämien henkilötietojen rekisterinpidosta. Säännöksellä rajattaisiin rekisterinpitäjyyttä ajallisesti luettelokorttien hallussapitoaikaan. Kumpikin rekisterinpitäjä vastaisi esimerkiksi tarpeettomien luettelokorttien hävittämisestä sekä mahdollisista rekisteröidyn tarkastuspyyntöjen käsittelystä, kun luettelokortit ovat sen hallussa.

9 f §. Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus. Pykälässä säädetään valtionalouden tarkastusviraston ylläpitämästä puoluerahoituksen ilmoitusrekisteristä sekä siihen talletettavien tietojen julkisuudesta. Rekisteriin talletetaan tiedot, jotka sisältyvät vaalikampanjan kuluista ja rahoituksesta tehtäviin erittelyihin sekä ennakkoilmoituksiin. Lisäksi rekisteriin saa tallettaa tiedot, jotka sisältyvät erittelyyn, joka koskee lähiyhteisön saamia tukia, sekä 9 §:ssä tarkoitettua avustusta saavien yhdistysten tilintarkastuskertomuksiin ja tilinpäätöksiin sisältyvät tiedot. Rekisteri on saatavilla yleisessä tietoverkossa. Jokaisella on pykälän mukaan oikeus saada rekisteristä jäljennöksiä ja tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä. Momentissa tarkoitettut tiedot voivat sisältää myös yksityishenkilön henkilötietoja siltä osin kuin on kyse 1500 euroa ylittävän tuen antajista tai näiden suostumuksella myös pienemmän tuen antajista.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siitä ilmenisi nimenomaisesti valtioneuvoston tarkastusviraston tehtävä puoluerahoituksen ilmoitusrekisterin rekisterinpitäjänä. Rekisterinpitäjistä säättäminen on mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Valtioneuvoston tarkastusvirastolle kuuluisivat puoluerahoituksen ilmoitusrekisterin ylläpidon lisäksi myös muut tietosuoja-asetuksessa tarkoitetut rekisterinpitäjän tehtävät.

1.4 Vaalilaki

Vaalilakia sovelletaan eduskuntavaaleihin, presidentinvaaleihin, kuntavaaleihin ja europarlamenttivaaleihin. Kuntavaaleista Ahvenanmaan maakunnassa säädetään maakunnan lainsäädännössä. Demokraattisen valtion valtiosääntöön katsotaan kuuluvan perustuslait ja ne tavalliset lait, jotka koskevat ylimpien valtioelinten järjestysmuotoa ja toimintaa sekä kansalaisten yleisiä oikeuksia ja niiden käyttämistä. Vaalilainsäädäntö on tärkeä osa valtiosääntöä. Se määrittelee sen, miten kansalaiset käyttävät aktiivisia valtiollisia oikeuksiaan kuten äänioikeuttaan ja oikeuttaan asettua vaaleissa ehdokkaaksi. (HE 48/1998 vp) Vaalilakiin sisältyy vaalien toimittamiseen liittyviä henkilörekistereitä koskevia säännöksiä sekä niiden sisältämien tietojen tarkastamiseen ja oikaisemiseen liittyviä säännöksiä. Näiden henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten voidaan katsoa täyttävän tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämän yleisen edun mukaisen tavoitteen, joka on kansalaisten oikeuksien käyttämisen mahdollistaminen. Vaaleissa äänioikeutettuja henkilöitä koskevien tietojen käsittely on myös välttämätöntä vaalien asianmukaisen toimittamisen varmistamiseksi. Laissa tarkoitettuihin rekistereihin liittyvän henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Käsittelyä arvioidaan olevan oikeasuhteista lain tarkoituksen toteuttamisen kannalta.

Siltä osin kuin on kyse rekisterien tietojen tarkastamisesta ja oikaisemisesta, sääntely on osittain päällekkäistä tietosuoja-asetuksen säännösten kanssa. Pykälät sisältävät kuitenkin vaalien toimittamiseen liittyviä toimenpiteitä koskevia tarkentavia säännöksiä, joissa kysymys on muusta kuin tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuista rekisteröidyn henkilötietojen käsittelyyn liittyvien oikeuksien toteuttamisesta.

23 §. Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen. Pykälän 1-3 momentti sisältävät säännöksiä menettelystä, jota sovellettaisiin äänioikeusrekisterin tietojen tarkastamiseen, sekä oikaisuvaatimuksen tekemistä koskevasta tiedottamisesta. Pykälässä säädetään erityisesti siitä, miten ja missä tiedot ovat nähtävillä vaalilaissa tarkoitettua tarkastusta varten. Voimassa olevan pykälän säännökset tulisivat osittain sovellettavaksi samanaikaisesti tietosuoja-asetuksen kanssa, mutta tietosuoja-asetusta sovellettaisiin sellaisenaan vaalilain menettelyä koskevien säännösten kanssa. Pykälän ja tietosuoja-asetuksen suhteen selkiyttämiseksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *5 momentti*, jonka mukaan rekisteröidyn oikeudesta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin säädettäisiin tietosuoja-asetuksessa. Kyseessä olisi informatiivinen säännös, jonka tarkoituksena on selventää, että rekisteröidyn tietosuoja-asetuksen 15 artiklaan perustuva oikeus tutustua hänestä kerättyihin tietoihin olisi laajempi kuin pykälässä tarkoitettu äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen, jota ei ole rajattu koskemaan pelkästään rekisteröityjä henkilöitä.

24 §. Oikaisuvaatimus. Pykälä sisältää säännökset, joita sovelletaan äänioikeusrekisterin tietojen oikaisemista koskevan vaatimuksen tekemiseen. Pykälässä säädetään myös määräajasta, johon mennessä oikaisua voidaan vaatia. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *5 momentti*, jonka mukaan rekisteröidyn oikeudesta saada itseään koskevat epätarkat ja virheelliset tiedot oikaistua säädetään tietosuoja-asetuksessa. Säännös olisi informatiivinen. Myös tähän pykälään ehdotetun lisäyksen tarkoituksena olisi selventää suhdetta rekisteröidyn oikeuksiin, jotka ovat laajemmat kuin vaalilain mukainen oikaisuvaatimus.

Lain 26 §:ään ei ehdoteta muutoksia. Myös sen sisältämät säännökset ovat sisällöltään osittain päällekkäisiä rekisterinpitäjän tietosuoja-asetukseen perustuvien virheellisten tietojen korjaamista koskevien säännösten kanssa. Pykälän sisältämät säännökset eivät kuitenkaan koske pelkästään rekisteröidyn henkilötietojen käsittelyä, vaikka korjattavat merkinnät koskisivat suureksi osaksi henkilötietoja tai niihin liittyviä tietoja.

31 §. Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen. Laissa tarkoitettuihin ehdokashakemuksiin liittyy henkilötietojen käsittelyä, jonka osalta olisi tarpeen täsmentää rekisterinpitäjä. Pykälän mukaan ehdokashakemukset käsittelevällä viranomaisella tarkoitetaan eduskuntavaaleissa vaalipiirilautakuntaa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa Helsingin vaalipiirilautakuntaa sekä kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakuntaa. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, jonka mukaan ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen olisi ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjistä säättäminen on mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Ehdokaslistojen yhdistelmän sisältö täsmennetään lain 41 §:ssä. Presidentinvaalin ehdokasluettelosta säädetään 42 §:ssä.

43 §. Valtakunnallinen ehdokasrekisteri. Pykälästä säädetään valtakunnallisesta ehdokasrekisteristä. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi nimenomainen säännös, jonka mukaan oikeusministeriö olisi ehdokasrekisterin rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjistä säättäminen on mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Pykälän *2 momentissa* säädetään ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen velvollisuudesta merkitä ehdokkaita koskevat henkilötiedot rekisteriin. Näitä viranomaisia ei kuitenkaan pidettäisi valtakunnallisen ehdokasrekisterin rekisterinpitäjinä. Momenttiin ei ehdoteta tarkistuksia.

1.5 Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta

Laissa säädetään ehdokkaan vaalirahoituksesta ja sen ilmoittamisesta eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa, kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa. Lain tarkoituksena on lisätä vaalirahoituksen avoimuutta ja tietoa ehdokkaiden mahdollisista sidonnaisuuksista sekä rajoittaa ehdokkaiden vaalikampanjoiden kulujen kasvua. Laki sisältää säännökset vaalirahoituksen ilmoitusrekisteristä, johon sisältyvien henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalaan. Laissa säädetty henkilötietojen käsittely täyttää tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämän yleisen edun mukaisen tavoitteen, joka on vaalirahoituksen avoimuuden varmistaminen. Ilmoitusmenettelyä vaalirahoituksen avoimuuden parantamiseksi on myös pidetty lain säätämisen yhteydessä välttämättömänä keinona selvittää rahoituksen

mahdollisesti aiheuttamia sidonnaisuuksia (HE 8/2000 vp; HE 13/2009 vp). Käsittelyn oikeusperusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Vaalirahoitusta koskevan ilmoituksen ja ilmoitusrekisterin sisältämät henkilötiedot luetellaan laissa tyhjentävästi ja henkilötietojen käsittelyä on rajoitettu siihen, mikä on välttämätöntä lain tavoitteen toteuttamiseksi. Säännösten arvioidaan siten olevan 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla oikeasuhteisia lain päämäärään nähden.

Laissa säädetään myös ilmoitusrekisterin tietojen julkisuudesta. Perustuslakivaliokunta on mietinnössään arvioinut sääntelyä perustuslain suojaaman yksityiselämän suojan kannalta. Yksittäisen henkilön tietylle ehdokkaalle antaman, laissa säädettyä rajan ylittävän tuen tuleminen julkiseksi koskettaa tämän henkilön perustuslain 10 §:ssä turvattua yksityiselämän suojaa. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että tällainen tuen tuleminen julkiseksi ei koske yksityiselämän suojan keskeistä osaa. Ehdotuksella ei myöskään puututtu perustuslain 25 §:ssä turvattua vaalisalaisuuden keskeisiin tekijöihin. (Ks. PeVM 2/2009 vp, s. 4-5; PeVM 8/2000 vp, s. 2/II)

12 §. Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus. Pykälässä säädetään valtioneuvoston tarkastusviraston ylläpitämästä vaalirahoituksen ilmoitusrekisteristä sekä siihen talletettävien tietojen julkisuudesta. Rekisteriin talletetaan ilmoitukseen, ennakoilmoitukseen ja jälki-ilmoitukseen sisältyvät tiedot, ehdokkaan laissa säädetyt henkilötiedot, tiedot vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista sekä tieto vakuutuksen antamisesta, jos ehdokas on antanut vakuutuksen siitä, että hänen vaalirahoituksensa ei ole ylittänyt 800 euron rajaa. Jokaisella on oikeus saada rekisteristä jäljennöksiä ja tietoja yleisen tietoverkon kautta.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siitä ilmenisi nimenomaisesti valtioneuvoston tarkastusviraston tehtävä vaalirahoituksen ilmoitusrekisterin rekisterinpitäjänä. Valtioneuvoston tarkastusvirastolle kuuluvat vaalirahoituksen ilmoitusrekisterin ylläpidon lisäksi myös muut tietosuoja-asetuksessa tarkoitetut rekisterinpitäjän tehtävät.

1.6 Laki saamelaiskäräjistä

Saamelaiskäräjistä annetun lain säätämisen tavoitteena on ollut turvata saamelaisille alkuperäiskansana saamelaisten kotiseutualueella omaa kieltään ja kulttuuriaan koskeva kulttuuri-itsehallinto, jonka perusteista säädetään lailla. Laissa säädetään saamelaiskäräjistä, joka hoitaa saamelaisten itsehallintoon kuuluvia tehtäviä. Saamelaiskäräjien vaalit ovat oleellinen osa itsehallinnon toteuttamista. Laki sisältää saamelaiskäräjien vaalien toimittamiseen liittyvää henkilötietojen käsittelyä koskevia erityissäännöksiä, joiden katsotaan täyttävän tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämän yleisen edun mukaisen tavoitteen. Äänioikeus ilmenee vaaliluettelosta, johon sisältyvät henkilötiedot täsmennetään laissa. Käsiteltävät henkilötiedot on rajoitettu kolmeen perustietoon. Laissa tarkoitettu henkilötietojen käsittely on siten tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla oikeasuhteista lailla tavoiteltuun päämäärään nähden. Laissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena olisi 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Muuhun saamelaiskäräjien tehtävien hoitamiseen liittyvään henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan suoraan tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia.

4 a §. Hallinto-oikeudellisten säädösten soveltaminen. Pykälän sisältämä viittaus henkilötietolakiin ehdotetaan poistettavaksi. Pykälä koskee otsikkonsa perusteella hallinto-oikeudellisia säädöksiä, eikä viittausta olisi tarpeen korvata viittauksella tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin.

23 §. Vaaliluettelo. Vaalilautakunnan tehtävänä on laatia saamelaiskäräjien vaalissa äänioikeutetuista vaaliluettelo, johon merkitään pykälässä täsmennetyt henkilötiedot. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan täsmennettäväksi, että vaalilautakunta on vaaliluettelon rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjästä säätäminen on mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

26 §. Vaaliluettelon oikaiseminen. Pykälä sisältää säännökset menettelystä, jota sovelletaan vaaliluettelon sisältämien merkintöjen oikaisemiseen. Sääntely on osittain päällekkäistä tietosuoja-asetuksen säännösten kanssa siltä osin kuin on kyse rekisteröidyn oikeudesta saada itseään koskevat virheelliset henkilötiedot oikaistua. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *4 momentti*, jolla tarkennettaisiin sen suhdetta tietosuoja-asetukseen siltä osin kuin on kyse rekisteröidyn oikeuksien käyttämisestä. Ehdotetussa momentissa tarkoitetut tietosuoja-asetuksen säännökset eivät koske tilannetta, jossa henkilö katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty vaaliluettelosta, vaan menettelystä tältä osin säädetään 1 ja 2 momentissa.

27 a §. Ehdokasluettelo. Pykälän *1 momentin* mukaan vaalilautakunnan tehtävänä on laatia vaalikelpoisista ehdokkaista ehdokasluettelo. Momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että täsmennetään vaalilautakunnan tehtävä ehdokasluettelon rekisterinpitäjänä. Rekisterinpitäjästä säätäminen on mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla.

1.7 Yhdistyslaki

Yhdistyslakia sovelletaan aatteelliseen yhdistystoimintaan riippumatta siitä, harjoitetaanko sitä rekisteröidyn yhdistyksen muodossa vai rekisteröimättömänä. Lain mukaan yhdistyksen saa perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Tarkoitus ei saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen. Laki ei koske taloudellisia yhteisöjä, joissa tarkoituksena on taloudellisen ansion hankkiminen jäsenille tai jotka muuten ovat pääasiassa taloudellisia. Yhdistyslain säännöksistä suurin osa koskee rekisteröityneitä yhdistyksiä, mutta osaa säännöksistä sovelletaan myös rekisteröitymättömiin yhdistyksiin ja uskonnollisiin yhdyskuntiin. Laissa tarkoitettuun toimintaan liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalaan. Laki sisältää myös henkilötietojen käsittelyä koskevaa erityissääntelyä erityisesti siltä osin kuin on kyse jäsenluettelon ylläpitämistä koskevasta vaatimuksesta ja yhdistyksen rekisteröintiin liittyvästä henkilötietojen käsittelystä sekä henkilötietojen luovuttamisesta. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Säännösten arvioidaan täyttävän tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla yleisen edun mukaisen tavoitteen, joka on sen varmistaminen, että yhdistystoiminta täyttää sille laissa säädetyt vaatimukset. Lain sisältämän rekisterisääntelyn voidaan katsoa rajoittuvan siihen, mikä on

välttämätöntä lain päämäärän toteuttamiseksi. Toisaalta siltä osin kuin on kyse yhdistysrekisteristä, rekisterisääntelyä edellyttää nykyisellään myös Euroopan unionin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskeva lainsäädäntö, joka on osittain pantu Suomessa täytäntöön yhdistyslain säännöksillä.

Siltä osin kuin on mahdollisesti kyse yhdistyksen toimintaan liittyvistä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvista tiedoista, jotka voisivat olla erityisesti poliittisen mielipiteen, uskonnollisen tai filosofisen vakaumuksen tai ammattiliiton jäsenyyden ilmaisevat tiedot, henkilötietojen käsittely olisi sallittua 9 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisesti. Kyseisen alakohdan mukaan 9 artiklan 1 kohdan käsittelykieltoa ei sovelleta, jos käsittely suoritetaan poliittisen, filosofisen, uskonnollisen tai ammattiliittotoimintaan liittyvän säätiön, yhdistyksen tai muun voittoa tavoittelemattoman yhteisön laillisen toiminnan yhteydessä ja asianmukaisin suojatoimin. Näiden tietojen käsittelyä koskisivat kuitenkin kyseisen kohdan mukaisesti vaatimukset siitä, että käsittely koskee ainoastaan yhdistyksen jäseniä tai entisiä jäseniä taikka henkilöitä, joilla on kyseiseen yhdistykseen säännölliset, yhdistyksen tarkoitukseen liittyvät yhteydet, ja että henkilötietoja ei luovuteta yhteisön ulkopuolelle ilman rekisteröidyn suostumusta. Erityisiin henkilötietoryhmiin liittyviin suojatoimiin sovelletaan tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti kyseisen pykälän 2 momentissa säädettyjä suojatoimia.

11 §. Jäsenluettelo. Lain 10 §:n mukaan yhdistyksen jäsenet voivat olla joko yksityishenkilöitä tai muita yhteisöjä ja säätiöitä. Siltä osin kuin 11 §:ssä jäsenluettelossa on luonnollisia henkilöitä, siihen liittyy henkilötietojen käsittelyä. Voimassa olevan pykälän mukaan yhdistyksen hallituksen on pidettävä jäsenluettelo. Luetteloon on merkittävä kunkin jäsenen täydellinen nimi ja kotipaikka. Laki ei edellytä muita henkilötietoja merkittäväksi luetteloon, mutta yhdistykset ovat voineet esimerkiksi yhdistyksen säännöissä päättää myös muiden henkilötietojen merkitsemisestä. Käytännössä luettelon pitämisestä voi huolehtia hallituksen jäsen tai yhdistyksen toimihenkilö yksin, mutta hallituksella on tällöinkin vastuu siitä, että luettelo pidetään asianmukaisesti. Tämä myös tarkoittaa sitä, että hallituksen jäsenet yhdessä ovat vastanneet henkilötietolain mukaisista rekisterinpitäjälle kuuluvista velvoitteista, mukaan lukien velvollisuudesta varmistaa, että jäsenluettelon tiedot ovat ajantasaisia.

Pykälän *1 momentista* ehdotetaan poistettavaksi viittaus hallituksen velvollisuuteen pitää jäsenluettelo. Yhdistyslain 35 §:n mukainen velvollisuus hallituksen nimeämiseen ei koske lain viittaussäännösten mukaan rekisteröimättömiä yhdistyksiä. Rekisteröimättömillä yhdistyksilläkin on kuitenkin velvollisuus ylläpitää jäsenistään luettelo 11 §:n mukaisesti.

Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että vanhentunut informatiivinen viittaus henkilörekisterilakiin korvataan viittauksella tietosuoja-asetukseen ja tietosuojalakiin. Momentin viimeinen virke ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana huomioiden ehdotettavan uuden momentin.

Yhdistyksen hallitukselle voimassa olevassa pykälässä säädetty velvollisuus vastata jäsenluettelon ylläpitämisestä siirrettäisiin uuteen *3 momenttiin*. Momentissa tarkennettaisiin, että jäsenluettelon sisältämien henkilötietojen rekisterinpitäjä on yhdistys. Rekisterinpitäjästä säätäminen on

mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Rekisterinpitäjälle kuuluvista tehtävistä vastaisi yhdistyksessä käytännössä rekisteröidyn yhdistyksen hallitus. Jos rekisteröimättömällä yhdistyksellä ei ole hallitusta, rekisterinpitäjän tehtävistä vastaisi muu yhdistyksen asioita hoitava henkilö. Rekisterinpitäjän tehtävät ja velvollisuudet määräytyisivät yhdistysten osalta tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain mukaisesti ilman eri viittausta sovellettavaan yleissäädökseen. Ehdotettu uusi momentti kattaisi myös 2 momentista poistettavan, hallitukselle kuuluvan tehtävän päättää tietojen luovuttamisesta. Rekisteröimättömien yhdistysten osalta päätöksestä vastaisi yhdistyksen tai sen hallituksen puheenjohtaja tai muu sen asioita hoitava, huomioiden, että rekisteröimättömällä yhdistyksellä ei välttämättä ole hallitusta.

Ehdotetuilla yhdistyksen jäsenluettelon rekisterinpitoa koskevilla säännöksillä on myös pyritty välttämään sekaannusta yhdistysrekisterin rekisterinpitäjään. Yhdistysrekisterin rekisterinpitäjä on 47 §:n 1 momentin mukaisesti Patentti- ja rekisterihallitus. Myös yhdistysrekisteriin sovelletaan tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia siltä osin kuin rekisteriin sisältyy henkilötietoja.

1.8 Säätölaki

Säätölakia sovelletaan kaikkiin sen mukaan Suomessa rekisteröityihin säätiöihin, jollei säätiölaissa tai muualla laissa säädetä toisin. Lain soveltamisalaan kuuluvilla säätiöillä on oltava hyödyllinen tarkoitus ja säätiö tukee tai harjoittaa tarkoitustaan edistävää toimintaa. Tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä taloudellisen edun tuottaminen säätiön lähipiiriin kuuluvalle, jollei kyse ole laissa tarkoitettusta tukisäätiöstä tai sukusäätiöstä. Säätiölaissa tarkoitettuun toimintaan liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalaan ja säätiöiden rekisteröintiin ja valvontaan liittyvien viranomaistehtävien käsittelyn oikeusperusteena olisi tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Laki sisältää täydentävää erityissääntelyä siltä osin kuin kyse on rekisteröityjen henkilöiden tai käsiteltävien henkilötietojen ryhmistä, säätiörekisteristä sekä henkilötietojen luovuttamisesta. Henkilötietojen käsittelyä liittyy erityisesti säätiön perustamiskirjaan ja säätiörekisteriin, minkä lisäksi sitä voi kytkeytyä erilaisiin tiedonluovutustilanteisiin. Nämä säännökset rajoittuvat siihen, mikä on välttämätöntä laissa säädetyn viranomaisvalvonnan toteuttamiseksi, ja sääntelyn arvioidaan siten täyttävän tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämän yleisen edun mukaisen tavoitteen ja oikeasuhteisuuden vaatimuksen. Toisaalta siltä osin kuin on kyse säätiörekisteristä, rekisterisääntelyä edellyttää nykyisellään myös Euroopan unionin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjuntaa koskeva lainsäädäntö, joka on osittain pantu Suomessa täytäntöön säätiölain säännöksillä.

13 luku – Säätiörekisteri

1 §. Säätiörekisteri ja rekisterinpitäjä. Pykälän otsikkoa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että rekisteriviranomaisen sijasta käytetään tietosuojalainsäädännön mukaista termiä ”rekisterinpitäjä”. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi pykälän 2 momenttiin. Patentti- ja rekisterihallitus olisi

säätiörekisterin sisältämien henkilötietojen rekisterinpitäjä. Säätiörekisterin tietosisältöön kuuluu lisäksi muita säätiölain mukaisesti rekisteriin ilmoitettavia tietoja. Momentissa ehdotetaan säilytettäväksi myös viittaus ilmaisuun ”rekisteriviranomainen”, huomioiden Patentti- ja rekisterihallituksen roolin säätiöiden valvonnassa. Rekisterin tietosisältö henkilötietojen osalta määräytyy luvun 3 ja 4 §:n mukaisesti. Rekisteröitävät henkilötiedot voivat liittyä säätiön hallituksen jäseniin ja varajäseniin, mahdolliseen toimitusjohtajaan tai toimitusjohtajan sijaiseen sekä mahdollisen hallintoneuvoston puheenjohtajaan, jäseniin ja varajäseniin, tilintarkastajiin sekä mahdollisiin henkilöihin, joille on annettu oikeus edustaa säätiötä.

1.9 Maakaari

Kiinteistön kauppa on lain mukaan tehtävä määrämuodossa. Maakaari sisältää säännökset, jotka koskevat kaikkia kiinteistön kauppvoja. Kiinteistön omistusoikeuden kirjaamiseen (lainhuudatus) liittyy oikeusvaikutuksia, jotka turvaavat kiinteistön luovutuksensaajaa ja hänen sopimuskumppaneitaan. Omistusoikeuden ja muiden kiinteistönkauppaan liittyvien asioiden kirjaamiseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn katsotaan siten täyttävän tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa edellytetyn yleisen edun mukaisen tavoitteen.

Maakaaren 5 luvussa säädetään kiinteistönkauppaan liittyvistä kirjaamisasioista, joita ovat lainhuudatus, erityisten oikeuksien kirjaaminen sekä kiinnitys. Kirjaamisasioista pidetään lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriä, johon tehdään myös merkintöjä muista kiinteistöön kohdistuvista oikeuksista ja rasituksista. Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä säädetään lain 7 luvussa. Lisäksi henkilötietojen käsittelyyn liittyviä säännöksiä sisältyy lain 9 a lukuun, jossa säädetään sähköisistä asiointijärjestelmistä ja niiden käyttämisestä. Maakaaressa säädettyihin asioihin liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalaan. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Kyseisen kohdan sallimaa kansallista liikkumavaraa antaa tietosuoja-asetusta täydentävää kansallista sääntelyä käytetään maakaaressa erityisesti rekisteröitävien tietojen ja tietojen luovuttamisen osalta. Maakaaren sisältyvät säännökset henkilötietojen käsittelystä rajoittuvat siihen, mikä on välttämätöntä lain yleisen edun mukaisen tavoitteen varmistamiseksi, ja täyttävät siten tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisen oikeasuhteisuuden vaatimuksen. Maakaaren 8 luvussa säädetään virheen korjaamisesta. Luvun säännöksissä on kyse muusta kuin tietosuoja-asetuksessa tarkoitettussa virheellisten henkilötietojen korjaamisesta eivätkä ne ole päällekkäisiä tietosuoja-asetuksen säännösten kanssa.

II OSA – Kirjaamisasiat ja sähköiset asiointijärjestelmät

7 luku – Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteri

1 §. *Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkittävät tiedot.* Pykälän 3 momentissa ehdotetaan poistettavaksi henkilötietolakia koskeva informatiivinen viittaus, jonka mukaan lainhuuto- ja

kiinnitysrekisterin henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia, jollei tässä laissa toisin säädetä. Tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia sovellettaisiin ilman erillistä viittausta. Maakaaren 8 luvussa säädetään virheen korjaamisesta. Sääntely koskee kuitenkin asiavirheen korjaamista (1 §) ja teknisen virheen korjaamista (2 §) eikä ole siten päällekkäistä henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kanssa. Maakaari ei myöskään muutoin sisällä yleisestä tietosuojalainsäädännöstä poikkeavia henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä.

9 a luku – Sähköiset asiointijärjestelmät ja niiden käyttäminen

2 §. *Tietojen käsittely asiointijärjestelmässä.* Lain 5 luvun 3 §:n mukaan maakaarissa tarkoitettuja sähköisiä asiointijärjestelmiä ovat sähköinen kaupankäyntijärjestelmä ja sähköinen kiinnitysjärjestelmä. Asiointijärjestelmät ovat valtakunnallisia. Lain 9 a luku sisältää tarkemmat säännökset sähköisistä asiointijärjestelmistä ja niiden käyttämisestä. Luvun 2 §:n 2 momentissa ehdotetaan poistettavaksi vanhentunut viittaus henkilötietolakiin. Tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia sovellettaisiin ilman nimenomaista viittausta, vastaavasti kuin lainhuuto- ja kiinteistörekisterin osalta. Maakaari ei myöskään sisällä tältä osin yleisestä tietosuojalainsäädännöstä poikkeavia säännöksiä. Lisäksi 2 momentin toisen virkkeen sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että sen mukaan sähköisen asiointijärjestelmän rekisterinpitäjänä olisi Maanmittauslaitos. Rekisterinpitäjästä säätäminen on mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

3 §. *Valtion vahingonkorvausvastuu asiointijärjestelmän virheellisestä tai puutteellisesta toiminnasta.* Pykälän otsikkoa ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että siitä käy ilmi selkeämmin pykälän sisältö, joka liittyy vahingonkorvausvastuuseen. Valtion vahingonkorvausvastuussa on kyse eri asiasta kuin rekisterinpitäjän tietojärjestelmien toimivuutta koskevassa vastuussa tietosuoja-asetuksen nojalla.

1.10 Maksupalvelulaki

Maksupalvelulaki on maksupalveluista sisämarkkinoilla, direktiivien 2002/65, EY, 2009/110/EY ja 2013/36/EU ja asetuksen (EU) N:o 1093/2010 muuttamisesta sekä direktiivin 2007/64/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2366, jäljempänä *maksupalveludirektiivi*, täytäntöönpanolaki. Lakiin sisältyy runsaasti tietojen käsittelyyn liittyvää sääntelyä, mutta säännökset liittyvät suurimmaksi osaksi tietojen antamiseen palvelun käyttäjälle, eivätkä ole päällekkäistä sääntelyä tietosuoja-asetuksen kanssa. Laki sisältää kuitenkin nimenomaisen henkilötietojen käsittelyä koskevan pykälän (86 §), minkä lisäksi laissa säädetään palvelun käyttäjän sähköisestä tunnistamisesta. Laissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on maksupalvelujen tarjoamisen osalta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohta eli rekisteröidyn suostumus. Tämä alakohta ei mahdollista kansallista liikkumavaraa antaa

täydentävää sääntelyä. Laki ei myöskään sisällä palvelujen tarjoamiseen liittyvää henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä.

Lain 86 §:n säännökset henkilötietojen käsittelystä perustuvat tietojenvaihtoa koskevaan direktiivin 26 artiklaan, jossa jäsenvaltioiden edellytetään sallivan tietojen vaihtaminen artiklassa mainittujen tahojen kanssa. Näissä tilanteissa käsittelyn oikeusperusteena on tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta eli käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Kansallista liikkumavaraa käytetään c alakohdan osalta siltä osin kuin on kyse henkilötietojen luovuttamisesta ja säilytysajoista rikoksen ennalta estämistä tai selvittämistä varten. Säännökset ovat välttämättömiä direktiivin vaatimusten täytäntöönpanon kannalta, huomioiden myös tarpeen mahdollistaa sellaisten tietojen luovuttaminen, jotka on säädetty salassa pidettäviksi.

86 §. Henkilötietojen käsittely. Pykälän 2 momentissa poistettaisiin viittaus henkilötietolain 11 §:ään. Pykälän voimassa olevissa 2-4 momentissa on kyse kansallisen liikkumavaran käytössä silloin, kun henkilötietoja on tarpeen käsitellä rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Palveluntarjoajilla on 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa velvollisuus säilyttää ja luovuttaa henkilötietoja. Pykälän 2-4 momentti samalla nimenomaisesti sallii tietosuojasetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen rikostuomioita ja rikkomuksia (rikoksia) koskevien henkilötietojen käsittelyn. Niiden käsittelyä koskeviin suoja-toimiin sovellettaisiin tietosuojalain 7 §:n perusteella tietosuojalain 6 §:n 2 momenttia.

1.11 Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä

Laissa eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä säädetään viranomaisen rekisteröinti- ja valvontatehtävästä, joka kohdistuu sellaisiin kuluttajaluottoja myöntäviin ja vertaislainoja välittäviin toimijoihin, jotka eivät kuulu Finanssivalvonnan valvonnan piiriin. Näitä ovat pääasiassa ns. pikaluottoyritykset. Tehtävässä on kyse oikeusharkintaisista, ennakovalvonnallisista lupa- ja rekisteröintitehtävistä sekä toimialalla toimivien toiminnan lainmukaisuuden valvonnasta. Valvontatehtävä on keskitetty Etelä-Suomen aluehallintovirastoon.

Luotonantaja- ja vertaislainanvälittäjärekisteriin sisältyvien tietojen käsittelyyn sovelletaan tietosuojasetusta ja tietosuojalakia. Rekisteriin talletettavat tiedot koskevat elinkeinonharjoittajia, mutta niihin sisältyy myös yksityisten elinkeinonharjoittajien ja yritysten vastuuhenkilöiden sekä rekisteri-ilmoitusten tekijöiden henkilötietoja. Rekisteriin ei talleteta tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tai 10 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja eikä muita arkaluonteisiksi katsottavia henkilötietoja. Rekisterinpitäjä on Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja sen suorittaman henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Henkilötietojen käsittely on laissa rajattu siihen, mikä on tarpeen viranomaisvalvonnan kannalta.

5 §. Luotettavuus. Pykälässä säädetään tekijöistä, joiden perusteella rekisteröintiä koskevan ilmoituksen tekijää ei pidetä luotettavana. Ilmoituksen tekijää ei pidetä luotettavana muun muassa, jos hänet on lainvoiman saaneella tuomiolla viiden arviota edeltäneen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen arviota edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton harjoittamaan

kuluttajaluoton tarjoamista tai vertaislainan välitystä. Näiden seikkojen arvioiminen tarkoittaa tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen tietojen käsittelyä. Käsittelystä ei kuitenkaan nimenomaisesti ole säädetty laissa. Tietosuoja-asetus ei välttämättä edellytä laissa säätämistä, kun kyse on viranomaisen valvonnassa tapahtuvasta 10 artiklassa tarkoitettujen tietojen käsittelystä. Siinä tarkoitettuja henkilötietoja voidaan kuitenkin pitää perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön valossa arkaluonteisina henkilötietoina, joiden käsittelystä olisi perusteltua säätää laissa täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, jonka mukaan aluehallintovirastolla olisi nimenomaisesti oikeus 1 momentissa tarkoitettujen luotettavuuden selvittämiseksi käsitellä vankeusrangaistusta tai sakkorangaistusta koskevia tietoja.

7 §. Rekisteriin merkittävät tiedot ja muutoksista ilmoittaminen. Pykälässä säädetään luotonantaja- ja vertaislainanvälittäjärekisterin tietosisällöstä. Pykälän 1 momentin 9 kohdan mukaan rekisteriin merkitään rekisteristä poistamisen syy ja ajankohta. Lain 18 §:n mukaan aluehallintoviraston on poistettava luotonantaja tai vertaislainanvälittäjä luotonantaja- ja vertaislainanvälittäjärekisteristä, muun muassa myös silloin, kun lain 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa rekisteröinnin edellytykseksi säädetty luotettavuus ei enää täyty. Vaikka aluehallintovirastolla on tarve käsitellä tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja tietoja osana luotettavuuden selvittämistä, tietoja ei olisi tarpeen tallettaa rekisteriin. Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi nimenomainen säännös, jonka mukaan tietoa rikosoikeudellisesta seuraamuksesta merkitä rekisteriin. Näin 10 artiklassa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyä rajoitettaisiin siihen, mikä on välttämätöntä luotettavuuden selvittämiseksi.

8 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälässä ehdotetaan tarkistettavaksi vanhentunut viittaus henkilötietolain 13 §:ään, joka koskee henkilötunnuksen käsittelyä. Sen korvaavat henkilötunnuksen käsittelyä koskevat säännökset sisältyvät tietosuojalain 29 §:ään.

Voimassa olevassa pykälässä mahdollistetaan myös henkilötietojen luovuttaminen yleisen tietoverkon välityksellä. Perustuslakivaliokunta on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 2/2017 vp, s. 7, PeVL 65/2014 vp, s. 4/II-5/I, PeVL 32/2008 vp s. 2/I-3/II). Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on kuitenkin olennaista, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. (PeVL 2/2017 vp, s. 7, PeVL 32/2008 vp, s. 3/I) Pykälään ehdotetaan lisättäväksi virke, jonka mukaan yleisen tietoverkon kautta tapahtuvan tiedonluovutuksen edellytyksenä olisi, että henkilötietoja voidaan hakea vain yksittäisinä hakuina.

1.12 Ulosottokaari

Ulosottokaarta sovelletaan riita- tai rikosasiassa asetetun yksityisoikeudellisen, tuomioon tai muuhun ulosottokaareissa tarkoitettuun ulosottoperusteeseen sisältyvän velvoitteen täytäntöönpanoon sekä hallintolainkäytössä ja hallintomenettelyssä asetetun velvoitteen täytäntöönpanoon, jos siitä on ulosottokaareissa tarkoitettu ulosottoperuste ja täytäntöönpano edellyttää ulosottokaaren mukaisia toimia. Ulosottokaari sisältää myös kyseisiin toimenpiteisiin liittyviä henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä, mukaan lukien ulosoton tietojärjestelmää ja

ulosottorekisteriä koskevat säännökset ja tietojen luovuttamista koskevat säännökset. Laissa tarkoitettu henkilötietojen käsittely kuuluu ulosoton perusteesta riippumatta hallinnollisena menettelynä tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalaan. Käsittelyn oikeusperusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohda. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaista liikkumavaraa käytetään rekisterin tietosisällön ja henkilötietojen luovuttamisen osalta, minkä lisäksi sääntelyä ehdotetaan tarkennettavaksi erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen tai muiden arkaluonteisten henkilötietojen osalta. Henkilötietojen luovuttamista koskevia säännöksiä tarkistettaisiin samalla perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön huomioimiseksi.

1 luku – Yleiset säännökset

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, joka olisi informatiivinen säännös. Momentissa täsmennettäisiin ulosottoasian yhteydessä suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn sovellettavat yleissäädökset siitä syystä, että ulosoton perusteena voi olla myös rikosasia. Ulosottoviranomaiset voivat myös joissakin EU:n jäsenvaltioissa kuulua rikosasioiden tietosuojadirektiivissä tarkoitettuihin toimivaltaisiin viranomaisiin. Ulosottokaassa tarkoitettuun viranomaiseen ehdotetaan kuitenkin sovellettavaksi kaikissa tilanteissa tietosuoja-asetusta ja sitä täydentävää tietosuojalakia.

24 §. *Ulosoton tietojärjestelmä ja ulosottorekisteri.* Pykälän *1 momentista* ehdotetaan poistettavaksi toinen virke. Rekisterinpitäjistä säädettäisiin luvun 25 §:ssä ja momentissa tarkoitettu tietojärjestelmän ylläpitäminen ja kehittäminen kuuluisivat rekisterinpitäjän tehtäviin suoraan tietosuoja-asetuksen nojalla sen mukaisesti, mitä 25 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi.

25 §. *Rekisterinpitäjä.* Voimassa olevassa pykälässä säädetään ulosottolaitokselle kuuluvasta rekisterinpitäjän tehtävästä. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi toinen virke, jonka mukaan ulosottolaitoksen keskushallinto huolehtii rekisterin yleisestä ylläpidosta sekä antaa määräyksiä tietojen teknisestä tallettamis- ja käsittelytavasta. Keskushallinto on ulosottolaitoksen osa ja ulosottolaitoksella on rekisterinpitäjänä mahdollisuus ilman lain säännöstä osoittaa sille rekisterinpitäjälle kuuluvia tehtäviä. Keskushallinnon virkamiehet sekä ulosottomiehet käsittelevät henkilötietoja rekisterinpitäjän antamien ohjeiden mukaisesti suoraan tietosuoja-asetuksen nojalla. Säilytettävän ensimmäisen virkkeen suomenkielistä sanamuotoa tarkistettaisiin siten, että virkkeessä käytettäisiin nimenomaisesti termiä ”rekisterinpitäjä”.

26 §. *Rekisterin tietosisältö.* Pykälän *1 momentin 3 kohdan* sanamuotoa ehdotetaan tarkistettavaksi sen huomioimiseksi, että henkilötietolaki on kumottu. Lisäksi laissa tarkoitettujen sosiaalihuollon etuuskien osalta ehdotetaan korkeampi tallettamiskynnys siten, että rekisteriin saisi tallettaa ulosottomittaukseen vaikuttavat välttämättömät tiedot sosiaalihuollon etuuksista (erityistiedot). Vaikka tiedot eivät kuulu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa eikä 10 artiklassa tarkoitettuihin tietoihin, ne ovat kumotun henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia

tietoja, joihin voidaan siten edelleen soveltaa perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännöstä ilmeneviä lailla säätämisen vaatimukseen liittyviä periaatteita.

Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi *4 kohta*, jonka nojalla ulosottorekisteriin saisi tallettaa sellaisia asianosaiselta tai sivulliselta saatuja ja ulosottoviranomaisen muulla tavoin hankkimia velallisen terveydentilaa tai vammaisuutta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä vapaakuukauden antamiseksi tai palkan ulosmittauksen rajoittamiseksi olennaisesti heikentyneen maksukyvyn perusteella, tai joiden tallettaminen on muutoin velallisen edun vuoksi välttämätöntä. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös uusi *5 kohta*, jonka nojalla ulosottorekisteriin saisi tallettaa viranomaiselta saatuja rikosoikeudelliseen seuraamukseen tai turvaamistoimeen liittyviä henkilötietoja, joiden tallettaminen on välttämätöntä kyseessä olevaan rikosasiaan liittyvän ulosottoviranomaisen tehtävän hoitamiseksi. Tällaisten henkilötietojen käsittelyn edellytyksistä säädetään tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa ja tietosuojalain 7 §:ssä. Sovellettavista suojatoimista säädetään tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa. Tietosuoja-asetus ei välttämättä edellytä laissa säätämistä siltä osin kuin on kyse 10 artiklassa tarkoitetuista henkilötiedoista, kun käsittely tapahtuu viranomaisen valvonnassa. Niitä pidetään kuitenkin perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännöstä ilmenevinä arkaluonteisina henkilötietoina, jolloin käsittelyoikeudesta on perusteltua säätää laissa erikseen.

27 §. *Oikeus käsitellä tietoja.* Pykälän *1 momentti* ehdotetaan kumottavaksi. Sen sisältämä informatiivinen viittaus huomioitaisiin tarkistettuna luvun 2 §:ssä. Pykälän *2 momenttia* ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälässä huomioitaisiin ulosottolaitoksen virkamiesten tarve eräissä tilanteissa käsitellä velallisen terveydentilaa tai vammaisuutta koskevia tietoja ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen tai turvaamistoimeen liittyviä henkilötietoja. Erityistietojen korkeamman käsittelykynnyksen huomioimiseksi momenttia on jo aiemmin muutettu lailla (778/2019).

28 §. *Rekisteröidyn tietoihin pääsyn lykkääminen.* Voimassa olevassa pykälässä säädetään rekisteröidyn tarkastusoikeuden lykkäämisestä sellaisissa tilanteissa, joissa rekisteröidyn tarkastusoikeus tuntuvasti vaikeuttaisi täytäntöönpanoa. Pykälään ehdotetaan tarkistuksia sen huomioimiseksi, mitä tietosuoja-asetuksessa ja tietosuojalaisissa säädetään. Voimassa olevan pykälän otsikko – Rekisteröidyn tarkastusoikeus – ehdotetaan muutettavaksi siten, että otsikko vastaa pykälän muutettua sisältöä.

Tietosuoja-asetuksen 23 artiklan mukaisen liikkumavaran puitteissa rekisteröidyn 15 artiklan mukaista pääsyä hänestä kerättyihin tietoihin voidaan lainsäädäntötoimenpiteellä rajoittaa, jos rajoituksessa noudatetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja –vapauksia ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide jonkin 23 artiklan 1 kohdan alakohdassa tarkoitetun tavoitteen takaamiseksi. Voimassa olevan ulosottokaaren 1 luvun 28 §:n mukaisen rekisteröidyn tarkastusoikeuden lykkäämisen perusteena olisi lähinnä kyseisen kohdan d alakohdassa tarkoitettu rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpano tai j alakohdassa tarkoitettu yksityisoikeudellisten kanteiden (*civil law claims*) täytäntöönpano. Tämä rajoitustoimi voitaisiin säilyttää, edellyttäen, että lainsäädäntötoimeen sisältyy tarpeen mukaan erityiset säännökset, jotka koskevat ainakin 23 artiklan 2 kohdassa mainittuja seikkoja.

Pykälän otsikko muutettaisiin muotoon ”Rajoitukset rekisteröidyn oikeuksiin tutustua hänestä kerättyihin tietoihin”. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin poikkeuksesta tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukaiseen rekisteröidyn tietoihin pääsyyn. Voimassa olevaa säännöstä vastaavasti tietoihin pääsyä voitaisiin lykätä, kunnes tarvittavat ulosmittaukset tai muut täytäntöönpanotoimet on suoritettu ja omaisuus on otettu ulosottomiehen haltuun, enintään kuitenkin kuusi kuukautta tietoihin pääsyä koskevan pyynnön esittämisestä. Momentista poistettaisiin kuitenkin viittaus tarkastusoikeutta koskevaan pyyntöön. Rajoitustoimi rajattaisiin vain siihen, mikä on välttämätöntä täytäntöönpanon turvaamiseksi. Lisäksi voimassa olevaa lakia vastaavasti edellytettäisiin, että tietoihin pääsy voisi tuntuvasti vaikeuttaa täytäntöönpanoa. Tietoon pääsy-oikeuden lykkäämisellä pyritään siihen, ettei velallinen voisi toimillaan tehdä täytäntöönpanoa tyhjäksi. Kyse on turvaamistoimesta, jolla pyritään estämään epäasianmukaisia ulosoton välttelykeinoja erityisesti monivaiheista selvittelyä vaativissa ja suuria saatavia koskevissa ulosottoasioissa, joissa ulosottoviranomaisen toiminta voisi vaarantua, jos velalliset voisivat seurata avoimesti ulosottoviranomaisen toimenpiteitä. Tällaisia toimenpiteitä voisivat olla esimerkiksi ulosottomiehen pankki- tai muut sivullistiedustelut. Ehdotettu momentti olisi erityissäännös suhteessa tietosuojalain 34 §:n 1 momenttiin. Tietosuojalain säännöksestä poiketen siinä ei rajattaisi tarkastusoikeutta kokonaan pois, vaan ainoastaan lykättäisiin tietoon pääsyä.

Pykälän *2 momentti*, joka koskee tietosuoja-valtuutetun tarkastusoikeutta, ehdotetaan kumottavaksi päällekkäisenä tietosuojalain kanssa. Tietosuojalain 34 §:n 4 momentin mukaan, jos rekisteröidyllä ei ole oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin, tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava tietosuoja-valtuutetulle rekisteröidyn pyynnöstä.

Pykälän *3 momentti* olisi uusi ja siinä säädettäisiin rekisteröidyn oikeudesta saada tietää muut itseään koskevat tiedot, jos tietoon pääsyä lykätään vain osittain. Momentti vastaisi sisällöllisesti tietosuojalain 34 §:n 2 momenttia, mutta huomioiden tietosuoja-laista poikkeavan ehdotetun 1 momentin säännökset, erityissäännös olisi tarpeen sen selventämiseksi, mitä lisäedellytyksiä tarkastusoikeuden rajoittamiseen liittyy. Momentin mukaisesti näissä tilanteissa sovellettaisiin muutoin, mitä tietosuojalain 34 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään. Rekisteröidylle olisi siten annettava häntä koskevat tiedot siltä osin kuin ne voitaisiin antaa vaarantamatta ulosottoa. Rekisteröidylle olisi myös tietosuojalain mukaisesti ilmoitettava rajoituksen syyt, ellei tämä vaaranna ulosottoa. Lisäksi rekisteröidyllä olisi käytettävissään välillinen tarkastusoikeus tietosuoja-valtuutetun välityksellä. Rekisteröidyn tarkastusoikeutta ehdotetaan rajattavaksi ainoastaan niiltä osin ja siksi aikaa kuin se on välttämätöntä ulosotto toimien täytäntöönpanon turvaamiseksi. Näiden säännösten arvioidaan täyttävän tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 2 kohdan vaatimukset erityisistä säännöksistä yhdessä rekisteröidyn oikeuksiin yleisesti sovellettavien tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain säännösten sekä muiden ulosotto kaaren säännösten kanssa.

3 luku – Yleiset menettelysäännökset

65 §. *Arkaluonteiset henkilötiedot ja ulkopuolista koskevat tiedot.* Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan tarkistettavaksi siten, että viittaus henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuihin arkaluonteisiin

henkilötietoihin korvataan viittauksella tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin henkilötietoihin ja 10 artiklassa tarkoitettuihin henkilötietoihin. Sivulliselta tietoja hankittaessa olisi voimassa olevan säännöksen tavoin vältettävä sitä, että ulosottomiehen haltuun joutuu tällaisia tietoja. Ulosottomiehellä olisi lain nojalla oikeus nykytilaa vastaavasti käsitellä tietoja velallisen saamista sosiaalihuollon etuuksista. Ne eivät sisälly tietosuoja-asetuksessa mainittuihin erityisiin henkilötietoryhmiin, joten viittaus sosiaalihuollon etuuksiin ehdotetaan poistettavaksi pykälästä tarpeettomana.

Ulosottoviranomaisen oikeus luovuttaa tietoja

69 §. *Tietojen luovuttaminen ulosottoasian ja hallintotehtävien hoitamista varten.* Voimassa oleva 3 luvun 69 § sisältää pääosin informatiivisia säännöksiä asiakirjojen julkisuudesta ja henkilötietojen luovuttamisesta. Ottaen huomioon, että henkilötietojen luovuttamisesta säädetään luvun 70-72 §:ssä, kyseisiin pykäliin ehdotetaan siirrettäväksi 69 §:n mukainen oikeus luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä. Informatiivista säännöstä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin ei olisi tarpeen säilyttää, ottaen huomioon, että yleislakia sovelletaan viranomaisen asiakirjojen julkisuuteen myös ilman eri säännöstä. Sen sijaan 70-72 §:ään ehdotetaan lisättäväksi asiasisältöinen viittaus julkisuuslakiin. Kumottavaksi ehdotetun pykälän sisältämää lain sisäistä informatiivista viittausta siihen, mitä 1 luvussa säädetään, ei myöskään olisi tarpeen säilyttää. Pykälässä säilytettäisiin yleinen ulosottoviranomaisten välinen tiedonluovutus-oikeus, mutta tietoja saisi luovuttaa vain siltä osin kuin se on välttämätöntä ulosottoasian tai ulosottotoimintaan liittyen hallintotehtävien hoitamista varten. Lisäksi pykälässä säilytettäisiin oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja oikeusministeriölle siltä osin kuin tiedot ovat välttämättömiä hallintotehtävien hoitamista varten. Myös pykälän otsikko ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan pykälän sisältöä.

70 §. *Esitutkinta- ja eräät muut viranomaiset sekä tuomioistuimet.* Pykälän 1 momentissa luetellaan viranomaiset, joille, ja tarkoitukset, joihin ulosottoviranomainen saa yksittäistapauksessa antaa ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunniste- ja yhteystietoja sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia tietoja. Momentin johtolauseeseen ehdotetaan lisättäväksi viittaus muualla laissa oleviin säännöksiin siten, että ulosottoviranomainen saa yksittäistapauksessa luovuttaa momentissa tarkoitettuja tietoja sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, sekä salassapitosäännösten estämättä. Tietojen olisi myös oltava välttämättömiä momentissa lueteltuihin tarkoituksiin.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi 1 momenttia vastaavasti sanat salassapitosäännösten estämättä. Lisäksi tietojen luovuttamisen olisi oltava välttämätöntä momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

71 §. *Veroviranomaiset ja julkisia tukia myöntävät.* Ulosottoviranomaisen tiedonluovutus-oikeuteen ehdotetaan 1 momentin johtolauseessa lisättäväksi viittaus salassapitosäännöksiin siten, että tiedot saa antaa sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa

säädetään, sekä salassapitosäännösten estämättä. Lisäksi tietojen luovuttamisen olisi oltava välttämätöntä momentissa säädettyyn tarkoitukseen.

72 §. Oma-aloitteinen tietojen antaminen. Pykälän 1 momentissa säädetään eräistä tilanteista, joissa ulosottomies saa omasta aloitteestaan luovuttaa tietoja 70 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle viranomaiselle. Ottaen huomioon perustuslain 10 §:stä johtuvat vaatimukset, tällainen yleinen tietojen luovuttamisvaltuus on varsin avoin ja väljä. Säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että tietojen olisi oltava välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen tehtävän hoitamiseksi. Vastaava tarkennus ehdotetaan tehtäväksi myös 2 ja 3 momenttiin. Pykälän 2 momentin toinen virke ehdotetaan kaksinkertaisen sääntelyn purkamiseksi ja selkeyden vuoksi korvattavaksi informatiivisella viittauksella rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) sovellettaviin säännöksiin, joissa ulosottoviranomaiset on säädetty ilmoitusvelvollisiksi viranomaisiksi epäilyttävien liiketoimien osalta. Lisäksi 1-3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi viittaus salassapitosäännöksiin siten, että tietoja saisi luovuttaa sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, sekä salassapitosäännösten estämättä. Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi päällekkäisenä tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan c ja d alakohdan vaatimusten kanssa.

1.13 Laki velkajärjestelyrekisteristä

Laissa säädetyn velkajärjestelyrekisterin tarkoituksena on varmistaa ajantasaisen tiedon saatavuus yksityishenkilön velkajärjestelyasioista tuomioistuini- ja viranomaistoimintaa, velkojien edunvalvontaa, sivullisten etujen ja oikeuksien turvaamista sekä tilasto- ja tutkimustoimintaa varten. Rekisterisääntelyn voidaan siten katsoa täyttävän tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämän yleisen edun mukaisen tavoitteen. Laissa täsmennetään tyhjentävästi rekisterin tietosisältö, joka on rajattu siihen, mikä on rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeen. Käsittely on siten myös oikeasuhteista tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla. Velkajärjestelyrekisteriin liittyvän henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena on tietosuojasetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Oikeusrekisterikeskuksella on rekisterinpitäjänä laissa säädetty velvollisuus rekisterin ylläpitoon. Kansallista liikkumavaraa antaa tietosuojasetusta täydentävää sääntelyä käytetään erityisesti rekisteröitävien tietojen ja niiden säilytysaikojen sekä henkilötietojen luovuttamisen osalta.

1 §. Rekisterin tarkoitus ja ylläpito. Pykälän ensimmäisen virkkeen sanamuotoa esitetään tarkistettavaksi siten, että siitä käy selkeämmin ilmi, että Oikeusrekisterikeskus on velkajärjestelyrekisterin rekisterinpitäjä ja sillä olisi rekisterin ylläpidon lisäksi täysimääräisesti myös muut rekisterinpitäjälle kuuluvat tehtävät. Rekisterinpitäjästä säätäminen on mahdollista, kun henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään lainsäädännössä tietosuojasetuksen 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettulla tavalla. Muut laissa mainitut viranomaiset olisivat voimassa olevaa käytäntöä vastaavasti edelleen tietojen luovuttajia tiedon luovutustavasta riippumatta, erityisesti lain 2 §:ssä tarkoitettu velkajärjestelyasiaa käsittelevä tuomioistuin.

5 §. *Tietojen poistaminen rekisteristä.* Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen säädetään tietosuoja-asetuksen 16 artiklassa ja rekisterinpitäjän velvollisuudesta ilmoittaa tietojen oikaisemisesta tietojen vastaanottajille säädetään tietosuoja-asetuksen 19 artiklassa. Säännöksiä sovellettaisiin ilman nimenomaista viittausta.

10 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi informatiivinen viittaus henkilötietolakiin.

1.14 Laki liiketoimintakiellosta

Liiketoimintakiellosta annetussa laissa tarkoitettu kielto voidaan määrätä lain perusteella sopimattoman ja vahingollisen liiketoiminnan estämiseksi sekä liiketoimintaan kohdistuvan luottamuksen ylläpitämiseksi. Laki sisältää henkilötietojen käsittelyyn liittyvät erityissäännökset liiketoimintakieltorekisteristä sekä henkilötietojen luovuttamisesta. Liiketoimintakieltorekisterin rekisterinpitäjä on Oikeusrekisterikeskus.

Liiketoimintakieltoa on luonnehdittu lähinnä elinkeino-oikeudelliseksi turvaamistoimenpiteeksi, jonka tavoitteena on sopimattoman ja vahingollisen liiketoiminnan estäminen sekä liiketoimintaan kohdistuvan luottamuksen ylläpitäminen (HE 198/1996 vp; HE 269/2016 vp; KKO 2004:131 ja KKO 1998:43). Liiketoimintakieltoa ei pidetä rikosoikeudellisena seuraamuksena, vaikka yleinen tuomioistuimien määräys liiketoimintakiellon lain mukaan aina syyttäjän vaatimuksesta. Liiketoimintakieltoon voidaan määrätä liiketoimintakieltoain 2 §:ssä tarkoitettu henkilö, jos hän on liiketoiminnassa muusta kuin maksukyvyttömyydestä johtuvasta syystä olennaisesti laiminlyönyt siihen liittyviä lakisääteisiä velvollisuuksia; tai jos hän on liiketoiminnassa syyllistynyt rikolliseen menettelyyn, jota ei voida pitää vähäisenä.

Liiketoimintakieltoon liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalaan ja käsittelyn oikeusperusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaista kansallista sääntelyliikkumavaraa käytetään laissa rekisteröitävien henkilötietojen ja niiden luovuttamisen osalta. Lakiehdotukseen ei ole välttämätöntä tehdä tietosuoja-asetuksesta tai rikosasioiden tietosuojalaista johtuvia muutoksia. Laissa ehdotetaan kuitenkin tarkennettavaksi henkilötietojen käsittelyyn sovellettava yleislaki. Muutos olisi tarpeellinen, koska sovellettavasta laista voisi muutoin syntyä epäselvyyttä, ottaen huomioon syyttäjän roolin menettelyssä.

1 a §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä, jossa täsmennettäisiin lain suhde yleisesti henkilötietojen käsittelyyn sovellettaviin säädöksiin, jotka olisivat tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki.

1.15 Laki kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista

Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain mukaan instituutin tehtävänä on harjoittaa riippumatonta kriminologista ja muuta oikeuspoliittista tutkimusta ottaen huomioon oikeusministeriön ja yhteiskunnan tietotarpeet; seurata ja analysoida rikollisuutta, rikollisuuden kontrollin ja seuraamusjärjestelmän toimintaa, oikeusoloja ja lainsäädännön vaikutuksia sekä raportoida niiden kehityspiirteistä; ja ylläpitää sille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavia tutkimusrekistereitä. Tutkimukseen käytettävät ja siihen liittyviin rekistereihin talletettavat tiedot voivat olla peräisin lähteistä, jotka kuuluvat alkuperäisen henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen osalta joko tietosuoja-asetuksen tai rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan. Instituutin suorittama henkilötietojen käsittely olisi suhteessa näihin alkuperäisiin käsittelytarkoituksiin tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja 89 artiklassa sekä rikosasioiden tietosuojalain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua, alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen nähden yhteensopivaa henkilötietojen käsittelyä. Vaikka instituutti käsittelisi henkilötietoja rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan kuuluvista lähteistä, sitä ei pidettäisi kyseisessä laissa tarkoitettuna toimivaltaisena viranomaisena. Siten sen harjoittamaan tutkimustoimintaan liittyvään henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan kaikilta osin tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia ja käsittelyn oikeusperusteena on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohta (yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen). Oikeudesta käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja tutkimustarkoituksiin ei kuitenkaan olisi tarpeen säätää tässä laissa, sillä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohdassa on jo säädetty erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelystä tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten. Tietosuojalain säännös perustuu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohtaan. Tietosuoja-asetuksen erityisiä tietoryhmiä koskevan 9 artiklan 2 kohdan j alakohdan mukaan 1 kohdassa tarkoitettujen tietojen käsittely on sallittua silloin, kun se on tarpeen tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Tällöin edellytetään, että lainsäädäntö on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely siis edellyttää, että rekisterinpitäjänä toimiva instituutti toteuttaa tietosuojalain 6 §:n 2 momentin mukaisesti asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 2 kohdan osoitusvelvollisuudesta seuraa, että instituutin on kyettävä myös osoittamaan valittujen suojatoimien asianmukaisuus ja oikeasuhtaisuus.

Myös tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa käsitellä, jos tietoja käsitellään edellä tarkoiteussa tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädettyssä tarkoituksessa. Mitä tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa säädetään toimenpiteistä rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi, sovelletaan myös käsiteltäessä tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja. Näin ollen myös tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen henkilötietojen käsittely tutkimustarkoituksiin voisi olla mahdollista suoraan yleislain nojalla, jos rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä toteuttaa asianmukaiset suojatoimenpiteet ehdotetun tietosuojalain 6 §:n 2 momentin mukaisesti. Tietosuoja-asetuksen mukaista kansallista liikkumavaraa käytetään laissa kuitenkin täydentävien säännösten antamiseksi instituutin tiedonsaantioikeudesta.

1 §. Hallinnollinen asema ja tehtävät. Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaisesti instituutin tehtäviin kuuluu sille laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi tarvittavien tutkimusrekistereiden ylläpito. Ottaen huomioon instituutin 4 a §:n mukaiset tiedonsaantioikeudet sekä voimassa olevan lain 4 b §:n mukaisen oikeuden ylläpitää henkilörekistereitä, tutkimusrekistereihin voisi sisältyä myös henkilötietoja. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *3 momentti*, jossa täsmennettäisiin instituutin tehtävä näiden henkilötietojen rekisterinpitäjänä. Instituutille laissa säädetty seurantatehtävät ja rekisterien ylläpitotehtävä on yksityiselle annettu julkinen hallintotehtävä (HE 121/2014 vp). Tietosuoja-asetuksen 10 artiklan mukaan kattavaa rikosrekisteriä pidetään vain julkisen viranomaisen valvonnassa. Vastaava säännös sisältyi kumotun henkilötietodirektiivin 8 artiklan 5 kohtaan. Instituutti toimisi nykytilaa vastaavasti rikoksia ja tuomioita koskevan rekisterinpidon osalta tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuna julkisena viranomaisena.

4 b §. Tietojen käsittely ja salassapito. Pykälässä säädetään tutkimuksiin ja selvityksiin liittyvistä henkilörekistereistä sekä tutkimuksessa käytettävien tietojen salassapidosta. Voimassa olevan 1 momentin perustelujen mukaan säännöksen tarkoituksena on ollut mahdollistaa myös pysyvän rikosten ja seuraamusten tutkimusrekisterin perustaminen. Muutoin momentin nojalla rekisteröivät henkilötiedot liittyvät lain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettuihin tietoryhmiin, joista osa kuuluu tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin ja osaa voidaan muutoin pitää perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä tarkoitettuina arkaluonteisina henkilötietoina. Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti henkilötietoja on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoituksen toteuttamista varten. Henkilötietoja voidaan kuitenkin alakohdan mukaan säilyttää pidempiä aikoja, jos henkilötietoja käsitellään ainoastaan yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten. Lisäksi edellytetään, että asetuksessa vaaditut asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet on pantu täytäntöön rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi. Erityisten henkilötietoryhmien osalta käsittely on vastaavasti sallittua, jos se on tarpeen yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Tietosuoja-asetuksen 89 artiklan 1 kohdan perusteella käsittelyyn sovelletaan asianmukaisia suojatoimia asetuksen mukaisesti, mukaan lukien erityisesti tietojen minimoinnin periaatteen noudattaminen. Tietojen minimointiperiaatetta voitaisiin toteuttaa esimerkiksi rajoittamalla henkilötietojen säilyttämistä.

Pykälän *1 momentti* ehdotetaan kumottavaksi, huomioiden, että siinä säädetty instituutin oikeus muodostaa ja ylläpitää henkilörekistereitä on päällekkäinen ehdotetun voimassa olevan lain 1 §:n 2 momentin 3 kohdan kanssa. Henkilörekisterien ylläpidosta ei olisi tarpeen säätää toistamiseen 4 b §:ssä. Henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin edellä kuvatulla tavalla suoraan tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain säännöksiä.

Pykälän *4 momentista* ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana viittaus yleisesti sovellettavaan henkilötietojen käsittelyä koskevaan säädökseen. Yleisesti sovellettavat säädökset olisivat tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki ja ne tulisivat sovellettavaksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain lisäksi ilman nimenomaista informatiivista viittausta.

1.16 Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta

Laissa tarkoitettuun toimintaan liittyvä henkilötietojen käsittely kuuluu henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain sekä henkilötietojen käsittelystä rikosseuraamuslaitoksessa annetun lain (1069/2015) soveltamisalaan. Laki ei sisällä muita tarkentavia henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä kuin tiedonsaantioikeutta koskevat säännökset.

45 §. *Menettely rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan muutettavaksi vanhentunut viittaus henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin.

1.17 Laki eläintenpitokieltorekisteristä

Oikeusrekisterikeskus pitää valtakunnallista rekisteriä eläintenpitokielloista, jotka määrätään rikoslain 17 luvun 23 §:n nojalla turvaamistoimena. Eläintenpitokieltorekisteriä pidetään kiellon noudattamisen valvomiseksi. Laissa tarkoitettu henkilötietojen käsittely kuuluu siten henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain soveltamisalaan.

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälässä ehdotetaan korvattavaksi vanhentunut viittaus henkilötietolakiin viittauksella uuteen lakiin henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä. Informatiivista viittausta pidetään perusteltuna epäselvyyksien välttämiseksi.

5 §. *Tietojen luovuttaminen rekisteriotteella.* Pykälän 4 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Informatiivinen viittaus henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain mukaiseen rekisteröidyn tarkastusoikeuteen ei olisi tarpeen, ottaen huomioon 2 §:ään lisättävän viittauksen.

1.18 Turvallisuusselvityslaki

Turvallisuusselvityslain tarkoituksena on parantaa mahdollisuuksia ennakolta ehkäistä toimintaa, joka voi vahingoittaa valtion turvallisuutta, maanpuolustusta, Suomen kansainvälisiä suhteita, yleistä turvallisuutta tai muuta niihin verrattavaa yleistä etua taikka erittäin merkittävää yksityistä taloudellista etua taikka edellä tarkoitettujen etujen suojaamiseksi toteutettavia turvallisuusjärjestelyjä. Vaikka turvallisuusselvitys voidaan tehdä myös erittäin merkittävän

yksityisen taloudellisen edun turvaamiseksi, laissa tarkoitetun toiminnan pääpaino on kuitenkin turvallisuuden varmistaminen ennalta ehkäisemällä turvallisuutta vaarantavaa toimintaa. Voimassa olevan lain mukaan pääasiallinen rekisterinpitäjä on Suojelupoliisi, mutta puolustusvoimien henkilökunnan osalta turvallisuusselvityksistä vastaa pääesikunta. Laissa tarkoitetun henkilötietojen käsittelyn voidaan katsoa kuuluvan rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan, jonka kansallista soveltamisalaa on laajennettu suhteessa rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan siten, että se kattaa myös kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen ja puolustukseen liittyvän henkilötietojen käsittelyn, kun kyse on rikosasioiden tietosuojalain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetuista toimivaltaisista viranomaisista. Muiden turvallisuusselvityslaisissa tarkoitettujen viranomaisten suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn olisi sovellettava tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia. Rikosasioiden tietosuojalaki mahdollistaa myös sitä täydentävän erityislainsäädännön antamisen.

2 §. *Lain soveltamisala ja sen suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälän 1 momentin 6 kohdan sanamuoto ehdotetaan yhtenäistettäväksi 51 §:ssä käytetyn ilmaisun kanssa. Ilmaisun ”tietojen yhdistämisestä” vastaisi myös paremmin rikosasioiden tietosuojadirektiivin johdanto-osan 22 kappaleen tarkoitusta. Kyseisen kappaleen mukaan viranomaisten tietojenluovutuspyyntö olisi aina tehtävä kirjallisesti, se olisi perusteltava, sen olisi oltava tilapäinen ja se ei saisi koskea koko rekisteriä tai johtaa rekisterien yhteenliittämiseen. Turvallisuusselvityslaisissa ei tarkoiteta kokonaisten rekisterien, vaan niiden sisältämien henkilötietojen ja niihin liittyvien tietojen yhdistämistä.

Pykälään lisättäisiin selkeyden vuoksi informatiivisena säännöksenä uusi *3 momentti*, jossa täsmennettäisiin, missä yleissäädöksessä säädettäisiin kunkin viranomaisen suorittamasta henkilötietojen käsittelystä. Ainoastaan Suojelupoliisia ja pääesikuntaa (rekisterinpitäjät) voidaan pitää rikosasioiden tietosuojalaisissa tarkoitettuina toimivaltaisina viranomaisina, joiden suorittamasta henkilötietojen käsittelystä säädetään rikosasioiden tietosuojalaisissa. Ulkoasiainministeriön (kansallinen turvallisuusviranomainen) suorittama henkilötietojen käsittely kuuluisi kaikissa tilanteissa tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalaan.

Viestintäviraston on Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain (935/2018) 3 §:n 1 momentin mukaisesti toimivaltaisena viranomaisena korvannut Liikenne- ja viestintävirasto. Käytännössä tehtävä on organisaatiouudistuksen myötä sijoitettu Liikenne- ja viestintäviraston kyberturvallisuuskeskukseen. Kyberturvallisuuskeskus ei käsittele henkilötietoja turvallisuusselvityslain nojalla. Siinä tapauksessa, että kyberturvallisuuskeskuksella olisi osana tietojärjestelmän tietoturvallisuuden arviointia pääsy henkilötietoihin, siihen sovellettaisiin tietosuoja-asetusta.

7 §. *Selvityksen kohteen huomautusoikeus.* Voimassa olevan lain pykälässä säädetään henkilöturvallisuusselvityksen kohteen oikeudesta tehdä huomautus haastattelun tai lain 28 §:ssä tarkoitetun henkilötietolomakkeen tarkistamismenettelyn yhteydessä esiin tulleista seikoista. Lain 4-6 §:n tavoin myös 7 §:ssä tarkoitettu menettely liittyy turvallisuusselvityksen perusteena olevien seikkojen, eikä pelkästään henkilötietojen oikeellisuutta koskeviin huomautuksiin. Pykälän *4 momentti* sisältää informatiivisen viittauksen henkilötietolain mukaiseen rekisteröidyn tarkastusoikeuteen ja siihen kytkeytyvään oikeuteen virheellisten henkilötietojen korjaamiseen.

Rikosasioiden tietosuojalaki sisältää vastaavat säännökset. Momentti ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana.

9 §. Toimivaltaiset viranomaiset. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos, jonka tarkoituksena on huomioida Viestintäviraston nimenmuutos. Lailla Liikenne- ja viestintävirastosta (935/2018) turvallisuusselvityslaisissa tarkoitetuista yritysturvaluusselvityksistä vastaava Viestintävirasto on yhdistetty osaksi uutta Liikenne- ja viestintävirastoa. Organisaatiomuutoksen myötä turvallisuusselvityslaisissa tarkoitetuista Viestintäviraston tehtävistä vastaa Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 3 §:n 1 momentin nojalla uusi Liikenne- ja viestintäviraston kyberturvallisuuskeskus.

46 §. Yritysturvaluusselvitystodistuksen antaminen. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos, jonka tarkoituksena on huomioida Viestintäviraston nimenmuutos. Lailla Liikenne- ja viestintävirastosta (935/2018) turvallisuusselvityslaisissa tarkoitetuista yritysturvaluusselvityksistä vastaava Viestintävirasto on yhdistetty osaksi uutta virastoa. Organisaatiomuutoksen myötä turvallisuusselvityslaisissa tarkoitetuista Viestintäviraston tehtävistä vastaa Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 3 §:n 1 momentin nojalla uusi Liikenne- ja viestintäviraston kyberturvallisuuskeskus.

47 a §. Rekisterinpitäjät. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 47 a §, jossa säädettäisiin rekisterinpitäjistä. Suojelupoliisi ja pääesikunta toimisivat turvallisuusselvitysrekisterin yhteisrekisterinpitäjinä kuitenkin siten, että Suojelupoliisin vastuulle kuuluisi suurin osa rekisterinpitäjän tehtävistä, joista säädetään rikosasioiden tietosuojalaisissa. Pääesikunta vastaisi rekisterinpitäjän tehtävistä silloin, kun käsiteltävät henkilötiedot koskevat selvityksen kohdetta, joka toimii tai jonka on tarkoitus toimia puolustusvoimissa tai hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää taikka jos turvallisuusselvitys liittyy puolustusvoimien toimintaan tai hankintoihin. Suojelupoliisi vastaisi rekisterinpitäjän tehtävistä muihin selvityksen kohteisiin liittyvien henkilötietojen käsittelyn osalta sekä turvallisuusselvitysrekisterin ylläpitoon ja tietoturvaluusteeseen liittyvät tehtävät, jotka kattaisivat myös teknisten käyttöyhteyksien avaamisen. Rekisteröidyn oikeuksien käyttöä koskevien asioiden osalta yhteisrekisterinpitäjät voisivat nimetä yhteyspisteenä toimivan rekisterinpitäjän esimerkiksi siten, että pääesikunta olisi rekisteröityjen ensisijainen yhteyspiste silloin, kun kyse on pääesikunnan henkilökunnan henkilötietojen käsittelystä, ja muiden osalta yhteyspiste olisi Suojelupoliisi. Rikosasioiden tietosuojalain mukaisesti yhteisrekisterinpito tarkoittaisi kuitenkin yhteyspisteestä riippumatta sitä, että rekisteröity voisi käyttää oikeuksiaan suhteessa kumpaankin rekisterinpitäjään.

Ehdotettu säännös yhteisrekisterinpidosta perustuu rikosasioiden henkilötietolain 16 §:ään. Kyseisen pykälän 1 momentin mukaisesti yhteisrekisterinpitäjien tulisi sopia keskinäisestä vastuunjaostaan, jollei vastuunjaosta ole säädetty laissa. Vaikka säännös jättää liikkumavaraa tältä osin, ehdotetussa laissa olisi perusteltua määrittää pääpiirteittäin rekisterinpitäjien vastuut ja velvollisuudet, jotka perustuisivat rikosasioiden tietosuojalain sisältämiin tarkempiin säännöksiin. Perustuslakivaliokunta on myös etenkin perusoikeuskytkentäisen sääntelyn yhteydessä pitänyt välttämättömänä, että toimivaltainen viranomainen ilmenee laista yksiselitteisesti (PeVL 21/2001 vp, s. 4/I) tai muuten täsmällisesti (PeVL 47/2001 vp, s. 3/II) tai että ainakin viranomaisten toimivaltasuhteiden lähtökohdat (PeVL 45/2001 vp, s. 5/I) samoin kuin toimivallan siirtämisen

edellytykset ilmenevät laista riittävän täsmällisesti (PeVL 7/2001 vp, s. 4/II; ks. myös PeVL 11/2002 vp, s. 6, PeVL 52/2001 vp, s. 5, PeVL 47/2002 vp, s. 4—5, PeVL 65/2002 vp, s. 4/II).

Suojelupoliisille ehdotettu suurempi vastuu turvallisuusselvitysrekisteriin liittyvästä henkilötietojen käsittelystä vastaisi nykytilaa, mutta säännöksiä selkiytettäisiin siten, että laissa käytettäisiin rikosasioiden tietosuojalain terminologiaa ja rekisterinpitäjien tehtävien jakautuminen ilmenisi selkeämmin laista.

48 §. *Turvallisuusselvitysrekisteri, rekisterin käyttötarkoitus ja tietojen tallettaminen rekisteriin.* Turvallisuusselvitysrekisteri on osaksi henkilörekisteri, jonka käyttötarkoituksista säädetään voimassa olevan lain 48 §:ssä. Rekisterin käyttötarkoituksia ei ehdoteta laajennettavaksi, mutta pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi teknisenä tarkistuksena turvallisuusselvitysten tekeminen, jolloin rekisterin pääasiallinen käyttötarkoitus kävisi otsikkoa vastaavasti selvästi ilmi myös pykälän tekstistä. Pykälän *otsikkoon* ehdotetaan selkeyden vuoksi myös teknistä tarkistusta, jolla lisättäisiin sana *rekisterin*.

Rikosasioiden tietosuojalain sisältämän rekisterinpitäjää koskevan sääntelyn huomioimiseksi ja pykälässä käytettyjen käsitteiden suhteen selkiyttämiseksi pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaukset rekisterinpitäjään ja rekisteriin tietoja tallettavaan viranomaiseen. Rekisteriin tietoja tallettava toimivaltainen viranomainen on ilmaisuna epäselvä suhteessa rekisterinpitäjän käsitteeseen. Henkilötietoja turvallisuusselvitysrekisteriin voivat toimivaltaisina viranomaisina tallettaa Suojelupoliisi, pääesikunta ja kansallinen turvallisuusviranomainen. Rekisterinpitäjiä koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi erilliseen pykälään.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan selkeyden vuoksi korvattavaksi sanat ”toimivaltaisen viranomaisen” sanoilla ”Suojelupoliisin ja pääesikunnan”, jotka ovat ainoat laissa tarkoitettuista toimivaltaisista viranomaisista, jotka tekevät turvallisuusselvityksiä. Momentissa mainittu kansallinen turvallisuusviranomainen olisi henkilötietojen luovuttaja, kun se tallettaa tiedon antamastaan henkilöturvallisuusselvitystodistuksesta tai yritysturvallisuustodistuksesta. Tietojen luovuttamisesta kansalliselle turvallisuusviranomaiselle säädetään kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain (588/2004) 11 §:ssä. Suojelupoliisin (selvityksen laatineen viranomaisen) on salassapitosäännösten estämättä toimitettava todistuksen antamista ja siihen liittyvää harkintaa varten kansalliselle turvallisuusviranomaiselle tieto kaikista selvityksen laadinnassa ilmi tulleista selvityksen kohdetta koskevista seikoista. Sama koskee lain 12 §:n nojalla kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteessa edellytettyä yritysturvallisuusselvitystodistusta.

Pykälän *4 momenttiin* tehtäisiin tekninen muutos, jonka tarkoituksena on huomioida Viestintäviraston nimenmuutos. Lailla Liikenne- ja viestintävirastosta (935/2018) turvallisuusselvityslaisissa tarkoitettuista yritysturvallisuusselvityksistä vastaava Viestintävirasto on yhdistetty osaksi uutta virastoa. Organisaatiomuutoksen myötä turvallisuusselvityslaisissa tarkoitettuista Viestintäviraston tehtävistä vastaa Liikenne- ja viestintävirastosta annetun lain 3 §:n 1 momentin nojalla uusi Liikenne- ja viestintäviraston kyberturvallisuuskeskus.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *6 momentti* jonka mukaan kansallisella turvallisuusviranomaisella ja Liikenne- ja viestintävirastolla olisi velvollisuus huolehtia turvallisuusselvitysrekisteriin tallettamiensa tietojen osalta siitä, että tiedot vastaavat viranomaisen ratkaisuja ja sen omiin rekistereihin tekemiä merkintöjä, ja että merkinnät on tehty Suojelupoliisin asettamien teknisten vaatimusten mukaisesti. Kansallinen viranomainen tallettaa turvallisuusselvitysrekisteriin tiedon myöntämästään turvallisuusselvitystodistuksesta, ja näihin merkintöihin liittyy vain vähäisessä määrin henkilötietoja. Liikenne- ja viestintäviraston tallettamiin tietoihin ei sisälly henkilötietoja. Suojelupoliisin ja pääesikunnan osalta voimassa olevan pykälän 1 momentin mukainen vastuu merkintöjen oikeellisuudesta sisältyy tietosuojasetuksen mukaiseen rekisterinpitäjän vastuuseen, joten säännös ehdotetaan sisällytettäväksi ainoastaan kansallisen turvallisuusviranomaisen ja Viestintäviraston osalta. Ehdotetussa uudessa momentissa Suojelupoliisille ehdotettu rooli liittyy sille uudessa 47 a §:ssä ehdotettuihin rekisterinpitäjän tehtäviin.

49 §. Turvallisuusselvitysrekisterin tietojen poistaminen. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi toinen virke, joka sisältää viittaussäännöksen henkilötietolakiin. Lisäksi pykälän alkuun ehdotetaan lisättäväksi viittaus henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 6 §:n 3 momenttiin, jonka säännöksistä pykälässä poikettaisiin säätämällä nimenomaisesti tietojen poistamista koskevasta ajankohdasta. Muilta osin kyseisen lain 6 §:n vaatimuksia sovellettaisiin myös turvallisuusselvitysrekisteriin.

50 §. Tietojen luovuttaminen turvallisuusselvitysrekisteristä. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi sen huomioimiseksi, että epäiltyjen tietojärjestelmästä ei enää säädetä uudessa laissa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa (616/2019). Muutos vastaisi sanamuodoltaan jo aiemmin muutettua 25 §:n 2 momenttia.

51 §. Nuhteettomuuden ja luotettavuuden seuranta henkilörekisterien tietojen yhdistämisen avulla. Voimassa olevasta pykälästä poiketen sen otsikkoon ehdotetaan lisättäväksi sana ”tietojen”. Muutos perustuisi tietosuojadirektiivin johdanto-osan 22 kappaleeseen, jonka mukaan viranomaisten tietojenluovutuspyyntö olisi aina tehtävä kirjallisesti, se olisi perusteltava, sen olisi oltava tilapäinen ja se ei saisi koskea koko rekisteriä tai johtaa rekisterien yhteenliittämiseen. Pykälässä ei ole kyse kokonaisten henkilörekisterien, vaan niiden sisältämien tietojen yhdistämisestä viranomaisen tehtävän suorittamiseksi.

56 §. Tietosuojavaltuutetun tiedonsaantioikeus. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi päällekkäisenä rikosasioiden tietosuojalain sisältämän sääntelyn kanssa. Pykälän 1 momentin mukainen tietosuojavaltuutetun oikeus tutustua lain nojalla laadittuun turvallisuusselvitykseen sen henkilötietojen lainmukaisuuden tarkastamiseksi tulee katetuksi rikosasioiden tietosuojalain 47 §:n mukaisen tiedonsaantioikeuden kanssa. Kyseinen pykälä kattaa laajalti tietosuojavaltuutetun tehtävien hoidon kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Pykälän 2 momentti sisältää informatiivisen viittauksen kumotun henkilötietolain mukaisiin valvontaan ja tiedonsaantiin, joihin sovelletaan rikosasioiden tietosuojalain 23 ja 47 §:ää. Lakia sovellettaisiin ilman erillistä viittausta.

60 §. *Turvallisuusselvityksen maksullisuus.* Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos, jonka tarkoituksena on huomioida Viestintäviraston nimenmuutos. Lailla Liikenne- ja viestintävirastosta (935/2018) turvallisuusselvityslaisissa tarkoitetuista yritysturvaluusselvityksistä vastaava Viestintävirasto on yhdistetty osaksi uutta virastoa. Organisaatiomuutoksen myötä turvallisuusselvityslaisissa tarkoitetuista Viestintäviraston tehtävistä vastaa uusi Liikenne- ja viestintävirasto.

61 §. *Viittaus rangaistussäännöksiin.* Perustuslain 8 §:n rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen ydinsisällön mukaan kunkin rikoksen tunnusmerkistö on ilmaistava riittävällä täsmällisyydellä siten, että säännöksen sanamuodon perusteella on ennakoitavissa, onko jokin toiminta tai laiminlyönti rangaistavaa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja EU-tuomioistuimen käytännössä periaatteelle on annettu käytännössä vastaava ydinsisältö, jossa on korostettu sääntelyn ennustettavuutta eli sitä, että säännöksen sanamuodon perusteella voidaan ennakoita, mikä on rangaistavaa. (PeVL 14/2018 vp, s. 21)

Voimassa oleva pykälä sisältää vaitiolovelvollisuuden ja salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevat viittaussäännökset. Pykälän sisältämät viittaukset sovellettaviin rangaistussäännöksiin ehdotetaan korvattavaksi uusilla viittauksilla, joissa huomioitaisiin uusi rikoslain 38 luvun 9 §:ssä tarkoitettu tietosuojarikos sekä tarkemmin muut soveltuvat rikosnimikkeet, minkä lisäksi poistettaisiin viittaus henkilötietolain mukaiseen henkilörekisteririkkomukseen vanhentuneena. Pykälässä täsmennettäisiin lisäksi voimassa olevan lain säännöstä vastaavasti, että salassapitovelvollisuuden rikkomisena pidetään myös lain 40 §:ssä tarkoitettua sitoumuksen rikkomista.

19. Laki oikeusrekisterikeskuksesta

Oikeusrekisterikeskuksesta annetussa laissa säädetään sen organisaatiosta ja tehtävistä. Laki ei sisällä henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä. Sen 1 §:n 1 kohdassa kuitenkin täsmennetään oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpitotehtävä.

1 §. *Oikeusrekisterikeskus.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaisesti oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä on toimia oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitäjänä sekä välittää hallinnonalan viranomaisten ilmoittamia tietoja muille viranomaisille. Oikeusrekisterikeskuksen tehtävistä säädetään lisäksi lukuisissa muissa laeissa. Oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpitovastuu ja tietojenluovutusvelvollisuus on määritelty tarkemmin eri rekistereitä koskevassa lainsäädännössä. Oikeusrekisterikeskuksen pitämiä rekistereitä ovat esimerkiksi rikos-, sakko-, kuulutus-, liiketoimintakielto-, konkurssi- ja yrityssaneeraus- sekä velkajärjestelyrekisterit. Oikeusrekisterikeskus on myös oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjä. Lainkohta koskevien perustelujen mukaan aiemmilla lainmuutoksilla ei ole myöskään ollut tarkoitus muuttaa sitä, että eri tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitovastuu määräytyisi niitä koskevien lakien ja asetusten mukaan. (HE 122/2012 vp)

Pykälän 1 momentin 1 kohdan sanamuoto voisi aiheuttaa sen, että oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpitotehtävän ymmärrettäisiin koskevan kaikkia oikeusministeriön hallinnonalan

tietojärjestelmiä ja rekistereitä. Kohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että oikeusrekisterikeskuksen rekisterinpitovastuulle kuuluvista tietojärjestelmistä ja rekistereistä säädetään erikseen.

2 VOIMAANTULO

[*Täydennetään ennen esityksen antamista.*]

3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS

3.1 Henkilötietojen suoja

Ehdotetut lainmuutokset ovat merkityksellisiä perustuslain 10 §:ssä turvattujen henkilötietojen ja yksityisyydensuojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta on säädettävä tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on pitänyt aiemmin henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luettuna tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa (PeVL 25/1998 vp). Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla on tullut lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista.

Perustuslain 10 §:n mukaista suojaa täydentävät ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suoja. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämisestä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan, siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat. EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä. Samoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan.

3.2 Tietosuoja-asetus

Perustuslakivaliokunta on todennut, että tietosuoja-asetus on EU:n säädös, joka on kaikilta osiltaan velvoittava ja jota sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin lainsäädäntö on ensisijaista suhteessa kansallisiin säännöksiin oikeuskäytännössä määriteltyjen edellytysten mukaisesti (PeVL 1/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on myös todennut, että sen valtiosääntöisiin tehtäviin ei kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esim.

PeVL 31/2017 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin esittänyt huomioita unionin lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön suhteesta. Valiokunta on tulkintakäytännössään pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. PeVL 25/2005 vp). Valiokunta on tämän johdosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suojan valtiosääntöisessä arvioissa painopiste on henkilötietojen suojan ja käsittelyä määrittävien säännösten sisällöllisessä arvioinnissa. Kansallisen liikkumavaran käyttöön kohdistuvassa valtiosääntöisessä arvioinnissa ovat merkityksellisiä esimerkiksi paitsi yksityiselämän ja henkilötietojen suojan asettamat sisällölliset vaatimukset myös muiden informaatioon liittyvien perusoikeuksien suojan suhde yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan. Valtiosääntöisiä kysymyksiä liittyy myös esimerkiksi kansallista sääntelyä edellyttäviin oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeisiin (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 7). Perustuslakivaliokunta painottaa edelleen, että yksityiselämän ja henkilötietojen suojalla ei ole etusijaa muihin perusoikeuksiin nähden (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 8). Arvioinnissa on kyse kahden tai useamman perusoikeussäännöksen yhteensovittamisesta ja punninnasta (ks. esim. PeVL 54/2014 vp, s. 2/II, PeVL 10/2014 vp, s. 4/II). Valiokunta on korostanut erityisesti asiakirjajulkisuuden ja henkilötietojen suojan välistä tasapainoa (PeVL 22/2008 vp, s. 4/I).

Perustuslakivaliokunta on tietosuoja-asetusta täydentävää lainsäädäntöä koskevassa lausunnossaan pitänyt perusteltuna tarkistaa aiempaa kantaansa henkilötietojen suojan kannalta tärkeistä sääntelykohteista. Valiokunnan mielestä tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvattun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen sääntely vastaa asianmukaisesti tulkittuna ja sovellettuna myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan määräytyvää henkilötietojen suojan tasoa. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöisistä syistä välttämätöntä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä. Perustuslakivaliokunnan mielestä henkilötietojen suoja tulee jatkossa turvata ensisijaisesti yleisen tietosuoja-asetuksen ja säädettävän kansallisen yleislainsäädännön nojalla. (PeVL 14/2018 vp, s. 4) Perustuslakivaliokunta katsoo myös, että sääntelyn selkeyden vuoksi kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee jatkossa suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen säätäminen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen antaman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Perustuslakivaliokunnan mielestä on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta. (PeVL 14/2018 vp, s. 5)

Esitykseen sisältyvissä lakiehdotuksissa on pyritty huomioimaan tietosuoja-asetuksen sallima kansallinen liikkumavara karsimalla tarpeetonta päällekkäistä sääntelyä toisaalta tietosuoja-asetuksen ja toisaalta sitä täydentävän tietosuojalain kanssa. Toisaalta lakiehdotuksissa on kiinnitetty erityistä huomiota erityisiin henkilötietoryhmiin ja arvioitu sääntelyn riittävyttä siltä osin. Ehdotettujen tarkistusten myötä lakiehdotusten arvioidaan täyttävän perustuslain 10 §:stä seuraavat vaatimukset sen mukaisesti kuin perustuslakivaliokunta on tarkistanut tulkintaansa.

Kansallisen liikkumavaran käytöstä tehdään tarkemmin selkoa edellä kappaleessa 2.3 sekä lakiehdotusten yksityiskohtaisissa perusteluissa.

3.3 Rikosasioiden tietosuojadirektiivi

Perustuslakivaliokunta katsoi osana perustuslain 10 §:n tulkintakäytäntöön kohdistuvaa tarkistusta, että toisin kuin suoraan sovellettava tietosuoja-asetus, poliisidirektiivi ei sisällä sellaista yksityiskohtaista sääntelyä, joka muodostaisi riittävän säännöspohjan perustuslain 10 §:ssä turvattun yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta (PeVL 14/2018 vp, s. 7). Rikosasioiden tietosuojalain käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta piti merkityksellisenä myös, että siltä osin kuin lakia sovelletaan Puolustusvoimien, poliisin ja Rajavartiolaitoksen käsitellessä henkilötietoja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä on kyse tietosuoja-asetuksen ja mainitun poliisidirektiivin EU-oikeuden soveltamisalaan kiinnittyvän soveltamisalan johdosta osin kansallisesta ratkaisusta eikä ehdotetun sääntelyn taustalle ole siten kaikilta osin osoitettavissa EU-sääntelyä. Perustuslakivaliokunnan mielestä henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on sanotun johdosta tällaisissa perusoikeusherkissä sääntelykonteksteissa edelleen arvioitava valiokunnan aiemman sääntelyn lakitasoisuutta, täsmällisyyttä ja kattavuutta korostaneen käytännön pohjalta (PeVL 26/2018 vp, s. 3 ja 4. Ks. myös PeVL 14/2018 vp, s. 7). Merkityksellistä perustuslakivaliokunnan mukaan tässä suhteessa on, että laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä olisi soveltamisalallaan yleislakina sovellettavaksi tuleva laki, jota on tarkoitus täydentää eri hallinnonaloja koskevalla erityislainsäädännöllä (PeVL 26/2018 vp, s. 4).

Perustuslakivaliokunta on toisaalta kiinnittänyt huomiota myös henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn raskauteen ja monimutkaisuuteen (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 4 ja PeVL 71/2014 vp, s. 3). Valiokunta muistuttaa tämän johdosta, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden, täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös tietosuoja-asetuksen soveltamisalan ulkopuolella kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla (ks. myös PeVL 14/2018 vp, s. 7, PeVL 31/2017 vp, s. 3—4, PeVL 5/2017 vp, s. 9, PeVL 38/2016 vp, s. 4). Myös rikosasioiden tietosuojalain käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta huomautti, että sen valtiosääntöisiin tehtäviin ei lähtökohtaisesti kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 4). Valiokunta korostaa kuitenkin edelleen, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4). Perustuslakivaliokunta on edelleen tarkentanut linjauksiaan rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalalla, kiinnittäen huomiota muun muassa tarpeeseen antaa yleislakia tarkentavaa sääntelyä (PeVL 51/2018 vp ja PeVL 52/2018 vp).

Rikosasioiden tietosuojadirektiivi sallii jäsenvaltioille enemmän liikkumavaraa sen arvioimisessa, millä tavalla EU-oikeus pannaan kansallisesti täytäntöön. Esityksessä on kuitenkin lähdetty siitä, että myös rikosasioiden tietosuojalain kanssa päällekkäistä sääntelyä on syytä välttää siltä osin kuin se on mahdollista. Osaa rikosasioiden tietosuojalain soveltamisalaan kuuluvista laeista on muutettu jo sen käsittelyn yhteydessä. Toisaalta lakiehdotuksissa on kiinnitetty erityistä huomiota erityisiin henkilötietoryhmiin ja arvioitu sääntelyn riittävyyttä siltä osin. Siltä osin kuin rikosasioiden

tietosuojalain soveltamisalaan kuuluviin lakeihin ehdotetaan tarkistuksia, ehdotettujen lainmuutosten arvioidaan varmistavan, että lakien sisältämät henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset täyttävät perustuslain 10 §:n vaatimukset. Kansallisen liikkumavaran käytöstä tehdään tarkemmin selkoa edellä kappaleessa 2.3 sekä lakiehdotusten yksityiskohtaisissa perusteluissa.

3.4 Erityiset henkilötietoryhmät

Perustuslakivaliokunnan mielestä arkaluonteisten tietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä on edelleen syytä arvioida myös aiemman sääntelyn lakitasoisuutta koskevan käytännön pohjalta. (PeVL 14/2018 vp ja PeVL 15/2018 vp). Vaikka EU:n tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamisen johdosta kansallisessa lainsäädännössä tulee tietosuoja-asetuksen 9 artiklaan valitun erityisten henkilötietoryhmien käsitteen vuoksi välttää arkaluonteisten tietojen käsitteen käyttämistä sääntelyn selvyuden vuoksi (ks. myös PeVL 14/2018 vp), pitää perustuslakivaliokunta edelleen perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi (PeVL 15/2018 vp). Näillä tarkoitetaan laajempaa tietojoukkoa kuin vain tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuja erityiset henkilötietoryhmät (ks. täältä osin myös esim. PeVL 17/2018 vp.). Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (ks. PeVL 15/2018 vp, myös 13/2016 vp, PeVL 14/2009 vp).

Myös tietosuoja-asetuksen 51 johdantokappaleen mukaan asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Perustuslakivaliokunta on tämän johdosta kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (PeVL 15/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on varhaiskasvatusta koskevien tietovarantojen osalta lausunnossaan PeVL 17/2018 vp edellyttänyt, että terveydentilatietojen ja muiden arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn on oltava tietosuoja-asetuksen mahdollistamisissa puitteissa yksityiskohtaista ja kattavaa.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja sekä muutoin arkaluonteisiksi katsottavia henkilötietoja koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettavaksi valmiuslaissa ja ulosottokaassa. Lisäksi ehdotettujen säännösten yksityiskohtaisissa perusteluissa on arvioitu näihin henkilötietojen käsittelyyn liittyviä erityisiä suojatoimia rekisteröidyn oikeuksien turvaamiseksi. Myös näitä koskevia säännöksiä on eräiltä osin ehdotettu tarkennettavaksi. Näiden muutosten myötä lakiehdotusten arvioidaan yhdessä tietosuojalain suojatoimia koskevien säännösten kanssa täyttävän perustuslain 10 §:stä seuraavat vaatimukset.

3.5 Henkilötietojen luovuttaminen

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja

tietojenluovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 17/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitatus lausunnot). Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (esim. PeVL 19/2012 vp).

Valiokunta on antanut erityistä merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan täsmällisyyttä ja sisältöä. Mikäli ehdotetut säännökset tietojen luovutuksesta ovat kohdistuneet myös arkaluonteisiin tietoihin, on tavallisen lain säätämisyjärjestyksen käyttämisen edellytyksenä ollut sääntelyn täsmentäminen selostetun perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä koskevan käytännön mukaiseksi (ks. PeVL 15/2018 vp ja esim. PeVL 38/2016 vp).

Perustuslakivaliokunta on painottanut, että erottelussa tietojen saamisen tai luovuttamisen tarpeellisuuden ja välttämättömyyden välillä on kyse tietosisältöjen laajuuden ohella myös siitä, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomaisen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti. Mitä täydellisemmin tietojensaantioikeus kytketään säännöksissä asiallisiin edellytyksiin, sitä todennäköisemmin yksittäistä tietojensaantipyynnöä joudutaan käytännössä perustelemaan. Myös tietojen luovuttajan on tällöin mahdollista arvioida pyyntöä luovuttamisen laillisten edellytysten kannalta. Tietojen luovuttaja voi lisäksi kieltäytymällä tosiasiallisesti tietojen antamisesta saada aikaan tilanteen, jossa tietojen luovuttamisvelvollisuus eli säännösten tulkinta saattaa tulla ulkopuolisen viranomaisen tutkittavaksi. Tämä mahdollisuus on tärkeä tiedonsaannin ja salassapitointressin yhteensovittamiseksi (ks. esim. PeVL 15/2018 vp ja PeVL 17/2016 vp, s. 6 ja siinä viitatus lausunnot).

Ulosottokaaren henkilötietojen luovuttamista koskeviin säännöksiin on kiinnitetty lainmuutosten valmistelun yhteydessä huomiota. Ulosottokaaren säännöksiä tarkennettavaksi siten, että henkilötietojen olisi oltava välttämättömiä laissa säädettyyn tarkoitukseen. Erityistä huomiota on kiinnitetty väljäksi arvioituihin säännöksiin sekä sellaisiin henkilötietojen luovutustilanteisiin, joihin voisi liittyä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tai muita arkaluonteisiksi katsottavia henkilötietoja. Eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä ehdotetaan muutettavaksi yleisen tietoverkon välityksellä tapahtuvien tiedonluovutusten osalta siten, että tietoja voidaan hakea vain yksittäisinä hakuina. Ehdotettujen muutosten myötä näiden lakiehdotusten arvioidaan täyttävän perustuslain 10 §:stä seuraavat vaatimukset.

Edellä mainituilla perusteilla lakiesitys voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

LAKIEHDOTUKSET

1. Laki valmiuslain 103 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan valmiuslain (1552/2011) 103 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

103 §

Työvelvollisuusrekisteri

Työ- ja elinkeinoministeriö perustaa 3 §:n 1, 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa työvelvollisuuden täytäntöönpanoa ja työvoiman ohjausta varten työvelvollisuusrekisterin, jonka rekisterinpitäjä on työ- ja elinkeinoministeriö. Rekisterin tietoja käyttävät ja tietoja rekisteriin tallentavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä työ- ja elinkeinotoimistot. Näiden viranomaisten on varmistettava tietojen virheettömyys ennen niiden tallentamista.

Työvelvollisuusrekisteri sisältää tietoja työvelvollisista ja työnantajista. Rekisteriin tallennetaan työvelvollisen tunnistetiedot. Rekisteriin voidaan lisäksi tallentaa tietoja työvelvollisen ammatista, koulutuksesta ja työllisyydestä sekä huoltovelvollisuudesta, työkyvystä ja käytettävyydestä. Rekisteriin tallennetaan lisäksi tietoja työnantajien nimistä ja tuotanto- tai palvelutoimialoista sekä toimipaikkojen sijainnista. Työkykyyn liittyvät terveydentilaa tai vammaisuutta koskevat tiedot saa tallentaa, jos tietojen käsittely on välttämätöntä niiden huomioimiseksi 99 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2. Laki hallintolain 42 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan hallintolain (434/2003) 42 § seuraavasti:

42 §

Tietojen kirjaaminen

Tiedot suullisesti esitetyistä vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun, on kirjattava tai muulla tavoin rekisteröitävä. Sama koskee henkilörekisteristä saatua tietoa.

—

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

—

3. Laki puoluelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan puoluelain (10/1969) 1 §, 3 §:n 2 momentin 1 kohta ja 9 f §:n 1 momentti sellaisina kuin ne ovat, 1 § ja 9 f §:n 1 momentti laissa 683/2010 ja 3 §:n 2 momentin 1 kohdan suomenkielinen sanamuoto laissa 1688/2015 ja ruotsinkielinen sanamuoto laissa 372/2012, sekä

lisätään 3 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Puolue ja puolerekisteri

Puolueella tarkoitetaan tässä laissa rekisteröityä yhdistystä, joka on merkitty puolerekisteriin. Oikeusministeriö on puolerekisterin rekisterinpitäjä.

3 §

Rekisteröintihakemus

Luettelokortissa tulee olla:

1) kannattajan henkilötietoina nimi, syntymäaika ja kotipaikka;

Rekisteröity yhdistys ja oikeusministeriö vastaavat hallussaan olevien luettelokorttien sisältämien henkilötietojen rekisterinpidosta.

9 f §

Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus

Puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin talletetaan 8 c §:ssä tarkoitettuihin ilmoituksiin, 9 a §:n 2 momentissa ja 9 b §:ssä tarkoitettuihin erittelyihin sekä 9 d §:n 1 momentissa tarkoitettuihin asiakirjoihin sisältyvät tiedot. Valtiontalouden tarkastusvirasto on puoluerahoituksen ilmoitusrekisterin rekisterinpitäjä. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada rekisteristä jäljennöksiä sekä tietoja yleisen tietoverkon kautta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4. Laki vaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vaalilain (714/1998) 43 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 496/2013, sekä

lisätään 23 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 496/2013, uusi 5 momentti, sekä 24 §:ään uusi 5 momentti ja 31 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 563/2015, uusi 2 momentti seuraavasti:

23 §

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Rekisteröidyn oikeudesta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä tietosuoja-asetus.

24 §

Oikaisuvaatimus

Rekisteröidyn oikeudesta saada itseään koskevat epätarkat ja virheelliset tiedot oikaistua säädetään tietosuojalain asetuksessa.

31 §

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen on ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon rekisterinpitäjä.

43 §

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri

Oikeusministeriö perustaa rekisterin, johon otetaan kaikki koko maassa asianomaisissa vaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmiin tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon otetut ehdokkaat (*valtakunnallinen ehdokasrekisteri*). Oikeusministeriö on valtakunnallisen ehdokasrekisterin rekisterinpitäjä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5. Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 684/2010, seuraavasti:

12 §

Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus

Vaalirahoituksen ilmoitusrekisteriin talletetaan ilmoitukseen, ennakoilmoitukseen ja jälki-ilmoitukseen sisältyvät tiedot. Jos ehdokas on antanut 6 §:n 5 momentissa tarkoitetun vakuutuksen, rekisteriin merkitään sanotun pykälän 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa mainitut tiedot sekä tieto vakuutuksen antamisesta. Valtiontalouden tarkastusvirasto on vaalirahoituksen ilmoitusrekisterin rekisterinpitäjä. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada rekisteristä jäljennöksiä sekä tietoja yleisen tietoverkon kautta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6. Laki saamelaiskäräjistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 a §, 23 §:n 1 momentti ja 27 a §:n 1 momentti sellaisina kuin ne ovat, 4 a § laissa 1026/2003 sekä 23 §:n 1 momentti ja 27 a § laissa 1279/2002, sekä

lisätään 26 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1279/2002, uusi 4 momentti seuraavasti:

4 a §

Hallinto-oikeudellisten säädösten soveltaminen

Saamelaiskäräjiin ja sen toimielimiin sovelletaan hallintolakia (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), ja arkistolakia (831/1994), jollei tässä laissa toisin säädetä.

23 §

Vaaliluettelo

Vaalilautakunta laatii äänioikeutetuista vaaliluettelon edellisten vaalien vaaliluettelon ja väestötietojärjestelmän tietojen pohjalta. Vaalilautakunta on vaaliluettelon rekisterinpitäjä. Vaaliluetteloon merkitään äänioikeutetun nimi, henkilötunnus, kotikunta ja osoite, mikäli kotikunta ja osoite ovat tiedossa. Kotikuntaa ja osoitetta ei kuitenkaan saa merkitä vaaliluetteloon, jos nämä

tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 31 kohdan mukaan salassa pidettäviä.

26 §

Vaaliluettelon oikaisuvaatimus

Rekisteröidyn oikeudesta saada itseään koskevat henkilötiedot oikaistuksi säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus).

27 a §

Ehdokasluettelo

Vaalilautakunta laatii vaalikelpoisista ehdokkaista ehdokasluettelon viimeistään 21 päivänä ennen vaalitoimituksen aloittamista. Vaalilautakunta on ehdokasluettelon rekisterinpitäjä. Ehdokasluettelossa on yhteinen otsikko, joka yksilöi vaalin, sekä luettelo ehdokkaista numerojärjestyksessä alkaen ehdokasnumerosta 2. Ehdokkaiden järjestys luettelossa määräytyy vaalilautakunnan suorittaman arvonnän perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7. Laki yhdistyslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yhdistyslain (503/1989) 11 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 1 momentti laissa 1614/1992, sekä

lisätään 11 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

11 §

Jäsenluettelo

Yhdistyksen jäsenistä on pidettävä luetteloa. Luetteloon on merkittävä kunkin jäsenen täydellinen nimi ja kotipaikka. (30.12.1992/1614)

Yhdistyksen jäsenelle on pyydettyessä varattava tilaisuus tutustua 1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin. Jäsenluettelossa olevien tietojen luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) ja tietosuojalaissa (1050/2018) säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen luettelon sisältämien henkilötietojen rekisterinpitäjä on yhdistys. Rekisterinpitäjälle kuuluvista tehtävistä vastaa yhdistyksessä rekisteröidyn yhdistyksen hallitus taikka rekisteröimättömän yhdistyksen osalta yhdistyksen tai sen hallituksen puheenjohtaja tai muu sen asioita hoitava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8. Laki säätiölain 13 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan säätiölain (487/2015) 13 luvun 1 §:n otsikko ja 2 momentti seuraavasti:

13 luku

Säätiörekisteri

1 §

Säätiörekisteri ja rekisterinpitäjä

Säätiörekisterin rekisterinpitäjä on Patentti- ja rekisterihallitus, josta tässä laissa käytetään myös ilmaisua rekisteriviranomainen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9. Laki maakaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maakaaren (540/1995) 7 luvun 1 §:n 3 momentti sekä 9 a luvun 2 §:n 2 momentti ja 3 §:n otsikko sellaisina kuin ne ovat, 7 luvun 1 §:n 3 momentti laissa 572/2009 sekä 9 a luvun 2 §:n 2 momentti ja 3 §:n otsikko laissa 96/2011, seuraavasti:

II OSA

Kirjaamisasiat ja sähköiset asiointijärjestelmät (4.2.2011/96)

7 luku

Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteri

1 §

Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkittävät tiedot

Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkitystä hakijasta tai oikeudenhaltijasta talletetaan henkilötietoina tunnistetietoja ja yhteystietoja sekä tieto henkilön kuolinajasta rekisteröityjen yksiselitteiseksi yksilöimiseksi. Rekisteriin talletetaan lisäksi näitä tietoja koskevat muutokset.

9 a luku

Sähköiset asiointijärjestelmät ja niiden käyttäminen

2 §

Tietojen käsittely asiointijärjestelmässä

Sähköisessä asiointijärjestelmässä käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjä on Maanmittauslaitos.

3 §

Valtion vahingonkorvausvastuu asiointijärjestelmän virheellisestä tai puutteellisesta toiminnasta

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10. Laki maksupalvelulain 86 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan maksupalvelulain (290/2010) 86 §:n 2 momentti seuraavasti:

86 §

Henkilötietojen käsittely

Palveluntarjoaja saa sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta on säädetty, luovuttaa toiselle palveluntarjoajalle ja muuten käsitellä tietoja harjoittamaansa maksupalvelutoimintaan kohdistuneista epäillyistä ja tehdyistä rikoksista, jos tietojen käsittely on välttämätöntä maksupalveluihin liittyvien rikosten estämiseksi tai selvittämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11. Laki eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain (853/2016) 7 §:n 2 momentti ja 8 §, sekä

lisätään 5 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

5 §

Luotettavuus

Aluehallintovirastolla on oikeus 1 momentissa tarkoitetun luotettavuuden selvittämiseksi käsitellä vankeusrangaistusta tai sakkorangaistusta koskevia tietoja.

7 §

Rekisteriin merkittävät tiedot ja muutoksista ilmoittaminen

Rekisteriin merkitään myös tiedot niistä, joille on määrätty 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu kielto harjoittaa kuluttajaluottojen tarjontaa tai vertaislainanvälitystä ilman rekisteröintiä. Tällainen tieto sekä tieto 1 momentin 8 kohdassa mainituista sanktioista on poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kielto tai muu sanktio on määrätty. Tietoa rikosoikeudellisesta seuraamuksesta ei merkitä rekisteriin.

8 §

Tietojen luovuttaminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, rekisteristä saa luovuttaa henkilötietoja tulosteena taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta tai luovuttaa ne muutoin sähköisessä muodossa. Henkilötietoja voidaan hakea sähköisen tietoverkon kautta vain yksittäisinä hakuina. Tieto henkilötunnuksesta saadaan kuitenkin luovuttaa tämän lain nojalla vain, jos tieto annetaan

tulosteena tai teknisenä tallenteena ja jos luovutuksensaajalla on oikeus henkilötunnuksen käsittelyyn tietosuojalain (1050/2018) 29 §:n tai muun lain nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12. Laki ulosottokaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 27 §:n 1 momentti, 1 luvun 28 §:n 2 momentti ja 3 luvun 72 §:n 4 momentti, ja

muutetaan 1 luvun 24 §:n 1 momentti, 25 §, 26 §:n 1 momentin 3 kohta, 27 §:n 2 momentti ja 28 §:n otsikko ja 1 momentti sekä 3 luvun 65 §:n 1 momentti, 69 §, 70 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentti, 71 §:n 1 momentin johdantokappale ja 72 §:n 1-3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 24 §:n 1 momentti, 25 § ja 27 §:n 2 momentti sekä 3 luvun 69 § laissa 778/2019, sekä

lisätään 1 luvun 2 §:ään [, sellaisena kuin se on laissa 26/2016,] uusi 2 momentti, 1 luvun 26 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 778/2019, uusi 4 ja 5 kohta, 1 luvun 28 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, henkilötietojen käsittelystä ulosottoasian yhteydessä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä tietosuoja-asetus, ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Ulosottorekisteri

24 §

Ulosoton tietojärjestelmä ja ulosottorekisteri

Ulosoton tietojärjestelmä on ulosottoviranomaisille kuuluvien tehtävien hoitamista varten perustettu ja ulosottoviranomaisten valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä tietojärjestelmä.

25 §

Rekisterinpitäjä

Ulosottolaitos on ulosottorekisterin rekisterinpitäjä.

26 §

Rekisterin tietosisältö

Ulosottorekisteriin saadaan kerätä ja tallettaa:

- 3) asianosaiselta tai sivulliselta saatuja ja ulosottoviranomaisen muulla tavoin hankkimia ulosottoasiaan liittyviä tietoja, mukaan lukien ulosmittaukseen vaikuttavat välttämättömät tiedot velallisen saamista sosiaalihuollon etuuksista (*erityistiedot*);
 - 4) sellaisia asianosaiselta tai sivulliselta saatuja ja ulosottoviranomaisen muulla tavoin hankkimia velallisen terveydentilaa tai vammaisuutta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä vapaakuukauden antamiseksi tai palkan ulosmittauksen rajoittamiseksi olennaisesti heikentyneen maksukyvyn perusteella, tai joiden tallettaminen on muutoin velallisen edun vuoksi välttämätöntä;
 - 5) viranomaiselta saatuja rikosoikeudelliseen seuraamukseen tai turvaamistoimeen liittyviä henkilötietoja siltä osin kuin niiden tallettaminen on välttämätöntä ulosottoviranomaisen tehtävän hoitamiseksi.
-

27 §

Oikeus käsitellä tietoja

Ulosottolaitoksen virkamiehet saavat ulosottoasiassa tai ulosoton hallintoasiassa käsitellä salassapitosäännösten estämättä 26 §:ssä tarkoitettuja tietoja siltä osin kuin se on tarpeellista heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi, erityistietoja, velallisen terveydentilaa tai vammaisuutta koskevia tietoja ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen tai turvaamistoimeen liittyviä henkilötietoja kuitenkin vain siltä osin kuin se on välttämätöntä tällaisten tehtävien suorittamiseksi. Oikeusministeriön virkamiehet saavat ulosoton hallintoasiassa käsitellä salassapitosäännösten estämättä 26 §:ssä tarkoitettuja tietoja siltä osin kuin se on välttämätöntä heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi.

28 §

Rajoitukset rekisteröidyn oikeuksiin tutustua hänestä kerättyihin tietoihin

Rekisteröidyn tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin voidaan lykätä, jos tietoihin pääsy voisi tuntuvasti vaikeuttaa täytäntöönpanoa. Tutustumisoikeutta voidaan lykätä niiltä osin kuin se on täytäntöönpanon turvaamiseksi välttämätöntä ja siihen saakka kunnes tarvittavat ulosmittaukset tai muut täytäntöönpanotoimet on suoritettu ja omaisuus on otettu ulosottomiehen haltuun, enintään kuitenkin kuusi kuukautta tietoihin pääsyä koskevan pyynnön esittämisestä.

Jos tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua oikeutta lykätään vain osittain, rekisteröidyllä on oikeus saada tietää muut häntä koskevat tiedot. Lykätessä 1 momentin mukaisesti rekisteröidyn oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin on muutoin noudatettava, mitä tietosuojalain 34 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

65 §

Arkaluonteiset henkilötiedot ja ulkopuolista koskevat tiedot

Sivulliselta tietoja hankittaessa on vältettävä sitä, että ulosottomiehen haltuun joutuu ulosottoasiaan kuulumattomia tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja ja 10 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja.

Ulosottoviranomaisen oikeus luovuttaa tietoja

69 §

Tietojen luovuttaminen ulosottoasian ja hallintotehtävien hoitamista varten

Ulosottoviranomainen voi luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä toiselle ulosottoviranomaiselle siltä osin kuin se on välttämätöntä ulosottoasian tai ulosottotoimintaan liittyen hallintotehtävien hoitamista varten sekä oikeusministeriölle siltä osin kuin se on välttämätöntä hallintotehtävien hoitamista varten.

70 §

Esitutkinta- ja eräät muut viranomaiset sekä tuomioistuimet

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, ulosottoviranomainen saa salassapitosäännösten estämättä yksittäistapauksessa antaa pyydettyä ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunniste- ja yhteystietoja sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia välttämättömiä tietoja:

Ulosottomies saa salassapitosäännösten estämättä ilmaista tuomioistuimelle 1 momentissa tarkoitetun asian, ulosottovalituksen, täytäntöönpanoriidan ja takaisinsaantiasian käsittelyä varten välttämättömät ulosottoasiaan liittyvät tiedot. Mitä 73 §:ssä säädetään, ei estä ulosottomiestä ilmaisemasta välttämättömiä tietoja tuomioistuimelle ulosottovalituksen ja täytäntöönpanoriidan käsittelyä varten, vaikka tietojen antaja käyttää oikeuttaan kieltäytyä todistamasta.

71 §

Veroviranomaiset ja julkisia tukia myöntävät

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, ulosottoviranomainen saa salassapitosäännösten estämättä yksittäistapauksessa antaa pyydettyä ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunniste- ja yhteystietoja sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia tietoja, jos tiedot ovat välttämättömiä:

Oma-aloitteinen tietojen antaminen

Jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen ulosottomenettelyssä tehtyyn tai täytäntöönpanon tuloksen muutoin olennaisesti vaarantavaan rikokseen, kirjanpitorikokseen taikka sellaiseen muuhun rikokseen, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin neljä kuukautta vankeutta, ulosottomies saa sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä omasta aloitteestaan luovuttaa tietoja 70 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen tehtävän hoitamiseksi.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, ulosottomies saa salassapitosäännösten estämättä omasta aloitteestaan antaa tietoja myös 70 §:n 1 momentin 5–7 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen rikokseen, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen tehtävän hoitamiseksi. Epäilyttäviä liiketoimia koskeviin ilmoituksiin sovelletaan, mitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 9 luvun 5 §:n 1 momentissa säädetään.

Tietoja voidaan sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä omasta aloitteesta antaa 71 §:ssä tarkoitetulle viranomaiselle, yhteisölle tai säätiölle, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä rikoslain (39/1889) 29 luvun 1–4 §:ssä tarkoitettuun tekoon tai julkisen etuuden väärinkäyttöön, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen, yhteisön tai säätiön tehtävän hoitamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13. Laki velkajärjestelyrekisteristä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan velkajärjestelyrekisteristä annetun lain (368/2017) 5 §:n 3 momentti, sekä

muutetaan 1 § ja 10 § seuraavasti:

1 §

Rekisterin tarkoitus ja ylläpito

Oikeusrekisterikeskus on velkajärjestelyrekisterin rekisterinpitäjä. Rekisterin tarkoituksena on varmistaa ajantasaisen tiedon saatavuus yksityishenkilön velkajärjestelyasioista tuomioistuin- ja viranomaistoimintaa, velkojien edunvalvontaa, sivullisten etujen ja oikeuksien turvaamista sekä tilasto- ja tutkimustoimintaa varten.

10 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14. Laki liiketoimintakiellosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään liiketoimintakiellosta annettuun lakiin (1059/1985) uusi 1 a § seuraavasti:

1 a §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Henkilötietojen käsittelystä liiketoimintakielloa koskevassa asiassa säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15. Laki kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain 1 ja 4 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain (1139/2007) 4 b §:n 1 momentti,

muutetaan 4 b §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 301/2013, sekä

lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1066/2014, uusi 3 momentti seuraavasti:

1 §

Hallinnollinen asema ja tehtävät

Instituutti on tutkimusrekistereihin sisältyvien henkilötietojen rekisterinpitäjä.

4 b §

Tietojen käsittely ja salassapito

Tutkimusrekisteriin talletettujen henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan muutoin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16. Laki yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) 45 §:n 1 momentti seuraavasti:

45 §

Menettely rangaistusajan suunnitelmaa laadittaessa

Rikoksesta epäillyn tai tuomitun on annettava rangaistusajan suunnitelman laatimista ja rangaistuksen täytäntöönpanoa varten tarpeelliset tiedot käyttämästään lääkityksestä. Epäillyn tai tuomitun kirjallisen suostumuksen nojalla lääkitystä koskevat tiedot voidaan tallettaa yhdyskuntaseuraamusten suorittamista koskevat tiedot sisältävään rekisteriin. Tietojen käsittelystä täytäntöönpanotehtäviä hoidettaessa säädetään henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17. Laki eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan eläintenpitokieltorekisteristä annetun lain (21/2011) 5 §:n 4 momentti, sekä *muutetaan* 2 § seuraavasti:

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jollei tässä laissa muuta säädetä, tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen sovelletaan mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään ja henkilötietojen muuhun käsittelyyn, mitä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

18. Laki turvallisuusselvityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan turvallisuusselvityslain (726/2014) 7 §:n 4 momentti ja 56 §, ja

muutetaan 2 §:n 1 momentin 6 kohta, 9 §:n 4 momentti, 46 §:n 3 momentti, 48 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 49 §, 50 §:n 3 momentti, 51 §:n otsikko, 60 §:n 1 momentti ja 61, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 3 momentti ja 48 §:ään uusi 6 momentti, sekä uusi 47 a § seuraavasti:

2 §

Lain soveltamisala ja sen suhde muuhun lainsäädäntöön

Tässä laissa säädetään:

6) henkilökisterien tietojen yhdistämisestä selvityksen kohteen nuhteettomuuden ja luotettavuuden seuraamiseksi ja sen johdosta suoritettavista toimenpiteistä.

Suojelupoliisin ja pääesikunnan suorittamasta henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018). Muiden viranomaisten suorittamasta henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) ja tietosuojalaissa (1050/2018).

9 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Liikenne- ja viestintävirasto laatii yritysturvaluusselvityksen osana tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvaluussuuden tasoa koskevan selvityksen.

46 §

Yritysturvallisuusselvitystodistuksen antaminen

Jos yritysturvallisuusselvitys on koskenut yksinomaan tietojärjestelmien tai tietoliikennejärjestelyjen turvallisuutta, selvityksen laatinut Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa selvityksen perusteella todistuksen.

47 a §

Rekisterinpitäjät

Turvallisuusselvitysrekisterin rekisterinpitäjiä ovat Suojelupoliisi ja pääesikunta (yhteisrekisterinpitäjät). Pääesikunta vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä silloin, kun käsiteltävät henkilötiedot koskevat selvityksen kohdetta, joka toimii tai jonka on tarkoitus toimia puolustusvoimissa tai hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää taikka jos turvallisuusselvitys liittyy puolustusvoimien toimintaan tai hankintoihin. Suojelupoliisi vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä, kun käsiteltävät henkilötiedot koskevat muita selvityksen kohteita, sekä turvallisuusselvitysrekisterin ylläpitoon ja tietoturvallisuuteen liittyvistä tehtävistä.

48 §

Turvallisuusselvitysrekisteri, rekisterin käyttötarkoitus ja tietojen tallettaminen rekisteriin

Turvallisuusselvitysten tekemiseksi, tarpeettomien turvallisuusselvitysten välttämiseksi, tietojen välittämiseksi toimivaltaisten viranomaisten välillä sekä selvityksen kohteiden luotettavuuden ja nuhteettomuuden seurannan toteuttamiseksi pidetään turvallisuusselvitysrekisteriä.

Suojelupoliisin ja pääesikunnan on viivytyksettä talletettava turvallisuusselvitysrekisteriin tieto sille tehdystä turvallisuusselvitystä koskevasta hakemuksesta, selvityksen kohteen nimestä ja muista yksilöintitiedoista, selvityksen laajuudesta sekä tiedot selvitysmenettelyn lopputuloksesta tai turvallisuusselvitystodistuksesta ja sen voimassaolosta ja peruuttamisesta sekä tieto henkilöturvallisuusselvityksen kohteen työnantajasta, jos se on saatavissa. Kansallisen turvallisuusviranomaisen on talletettava tieto antamastaan kansainvälisessä tietoturvallisuusvelvoitteessa edellytetystä henkilöturvallisuusselvitystodistuksesta ja yritysturvallisuustodistuksesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi tallettaa turvallisuusselvitysrekisteriin tiedot:

- 1) viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain mukaan antamistaan todistuksista ja niihin merkityistä tiedoista;
- 2) tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain mukaisesti hyväksytyistä arviointilaitoksista;

3) hyväksytyt arviointilaitoksen antamista todistuksista siten kuin tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetussa laissa säädetään.

Kansallinen turvallisuusviranomainen ja Liikenne- ja viestintävirasto ovat velvollisia huolehtimaan turvallisuusselvitysrekisteriin tallettamiensa tietojen osalta siitä, että tiedot vastaavat viranomaisen ratkaisuja ja sen omiin rekistereihin tekemiä merkintöjä, ja että merkinnät on tehty Suojelupoliisin asettamien teknisten vaatimusten mukaisesti.

49 §

Turvallisuusselvitysrekisterin tietojen poistaminen

Siitä poiketen, mitä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 6 §:n 3 momentissa säädetään, turvallisuusselvitysrekisteriin talletetut tiedot poistetaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua vastaavan uuden turvallisuusselvityksen laatimisesta tai turvallisuusselvityksen tai turvallisuusselvitystodistuksen voimassaolon päättymisestä taikka siitä, kun se tehtävä, jota varten turvallisuusselvitys on laadittu, on päättynyt tai kun turvallisuusselvitystodistus on peruutettu.

50 §

Tietojen luovuttaminen turvallisuusselvitysrekisteristä

Suojelupoliisi voi salassapitosäännöksistä riippumatta antaa teknisen käyttöyhteyden avulla keskusrikospoliisille turvallisuusselvityksen hakemista koskevat tiedot niiden yhdistämiseksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuja henkilöryhmiä koskeviin tietoihin tämän lain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten tekemistä ja sitä koskevaa harkintaa varten. Keskusrikospoliisin on hävitettävä yhdistämisen kautta saadut tiedot välittömästi sen jälkeen, kun tarve ilmoituksen tekemiseen on arvioitu tai ilmoitus on lähetty suojelupoliisille.

51 §

Nuhteettomuuden ja luotettavuuden seuranta henkilörekisterien tietojen yhdistämisen avulla

60 §

Turvallisuusselvityksen maksullisuus

Toimivaltaisten viranomaisten tämän lain nojalla tekemistä turvallisuusselvityksistä ja Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijatehtävien suorittamisesta yritysturvaluusselvitystä laadittaessa peritään hakijalta maksu noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään. Yritysturvaluusselvityksen laatimiseen liittyvistä kustannuksista vastaa kuitenkin selvityksen kohde, jos selvitys on laadittu viranomaisen hakemuksesta.

61 §

Viittaus rangaistussäännöksiin

Rangaistus tietosuojarikoksesta säädetään rikoslain 38 luvun 9 §:ssä. Rangaistus viestintäsalaisuuden loukkauksesta säädetään mainitun luvun 3 §:ssä ja törkeästä viestintäsalaisuuden loukkauksesta 4 §:ssä sekä tietomurrosta 8 §:ssä ja törkeästä tietomurrosta 8 a §:ssä. Rangaistus tämän lain 59 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava mainitun lain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Edellä tarkoitettuna salassapitovelvollisuuden rikkomisena pidetään myös tämän lain 40 §:ssä tarkoitettua sitoumuksen rikkomista.

—
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
—

19. Laki Oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain (625/2012) 1 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

1 §

Oikeusrekisterikeskus

Oikeusrekisterikeskus on oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva virasto, jonka tehtävänä on:

1) toimia oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitäjänä sen mukaisesti kuin niistä erikseen säädetään sekä välittää hallinnonalan viranomaisten ilmoittamia tietoja muille viranomaisille;

—

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

1.

Laki

valmiuslain 103 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valmiuslain (1552/2011) 103 §:n 1 ja 2 momenttiseuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

103 §

103 §

Työvelvollisuusrekisteri

Työvelvollisuusrekisteri

Työ- ja elinkeinoministeriö perustaa 3 §:n 1, 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa työvelvollisuuden täytäntöönpanoa ja työvoiman ohjausta varten työvelvollisuusrekisterin, jonka rekisterinpitäjä on työ- ja elinkeinoministeriö. Rekisterin tietoja käyttävät ja tietoja rekisteriin tallentavat myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä työ- ja elinkeinotoimistot. Nämä viranomaiset vastaavat rekisteriin tallentamiensa tietojen virheettömyydestä sekä tallentamisen ja käytön laillisuudesta omien tehtäviensä hoidossa.

Työvelvollisuusrekisteri sisältää tietoja työvelvollisista ja työnantajista. Rekisteriin tallennetaan työvelvollisen tunnistetietoina hänen nimensä, syntymäaikansa ja henkilötunnuksensa sekä osoitteensa ja muut yhteystietonsa. Rekisteriin voidaan lisäksi tallentaa tietoja työvelvollisen ammatista, koulutuksesta ja työllisyydestä sekä huoltovelvollisuudesta, työkyvystä ja käytettävyydestä. Rekisteriin tallennetaan lisäksi tietoja työnantajien nimistä ja tuotanto- tai palvelutoimialoista sekä toimipaikkojen sijainnista.

Työ- ja elinkeinoministeriö perustaa 3 §:n 1, 2, 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa työvelvollisuuden täytäntöönpanoa ja työvoiman ohjausta varten työvelvollisuusrekisterin, jonka rekisterinpitäjä on työ- ja elinkeinoministeriö. Rekisterin tietoja käyttävät ja tietoja rekisteriin tallentavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä työ- ja elinkeinotoimistot. *Näiden viranomaisten on varmistettava tietojen virheettömyys ennen niiden tallentamista.*

Työvelvollisuusrekisteri sisältää tietoja työvelvollisista ja työnantajista. Rekisteriin tallennetaan työvelvollisen tunnistetiedot. Rekisteriin voidaan lisäksi tallentaa tietoja työvelvollisen ammatista, koulutuksesta ja työllisyydestä sekä huoltovelvollisuudesta, työkyvystä ja käytettävyydestä. Rekisteriin tallennetaan lisäksi tietoja työnantajien nimistä ja tuotanto- tai palvelutoimialoista sekä toimipaikkojen sijainnista. *Työkykyyn liittyvät terveydentilaa tai vammaisuutta koskevat tiedot saa tallentaa, jos tietojen käsittely on välttämätöntä niiden huomioimiseksi 99 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

2.

Laki

hallintolain 42 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallintolain (434/2003) 42 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

42 §

42 §

Tietojen kirjaaminen

Tietojen kirjaaminen

Tiedot suullisesti esitetyistä vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun, on kirjattava tai muulla tavoin rekisteröitävä. Sama koskee *henkilötietolaissa* (523/1999) tarkoitetusta henkilörekisteristä saatua tietoa.

Tiedot suullisesti esitetyistä vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun, on kirjattava tai muulla tavoin rekisteröitävä. Sama koskee henkilörekisteristä saatua tietoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

puoluelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puoluelain (10/1969) 1 §, 3 §:n 2 momentin 1 kohta ja 9 f §:n 1 momentti sellaisina kuin ne ovat, 1 § ja 9 f §:n 1 momentti laissa 683/2010 ja 3 §:n 2 momentin 1 kohdan suomenkielinen sanamuoto laissa 1688/2015 ja ruotsinkielinen sanamuoto laissa 372/2012, sekä lisätään 3 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Puolue

Puolue ja puolerekisteri

Puolueella tarkoitetaan tässä laissa oikeusministeriössä pidettävään puolerekisteriin merkittyä rekisteröityä yhdistystä.

Puolueella tarkoitetaan tässä laissa rekisteröityä yhdistystä, joka on merkitty puolerekisteriin. Oikeusministeriö on puolerekisterin rekisterinpitäjä.

3 §

3 §

Rekisteröintihakemus

Rekisteröintihakemus

Luettelokortissa tulee olla:

1) kannattajan henkilötiedot;

Luettelokortissa tulee olla:

1) kannattajan henkilötietoina nimi, syntymäaika ja kotipaikka;

(uusi)

Rekisteröity yhdistys ja oikeusministeriö vastaavat hallussaan olevien luettelokorttien sisältämien henkilötietojen rekisterinpidosta.

9 f §

9 f §

Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus

Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus

Valtiontalouden tarkastusvirasto ylläpitää puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriä, johon talletetaan 8 c §:ssä tarkoitettuihin ilmoituksiin, 9 a §:n 2 momentissa ja 9 b §:ssä tarkoitettuihin erittelyihin sekä 9 d §:n 1 momentissa tarkoitettuihin asiakirjoihin sisältyvät tiedot. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada rekisteristä jäljennöksiä sekä tietoja yleisen tietoverkon kautta.

Puoluerahoituksen ilmoitusrekisteriin talletetaan 8 c §:ssä tarkoitettuihin ilmoituksiin, 9 a §:n 2 momentissa ja 9 b §:ssä tarkoitettuihin erittelyihin sekä 9 d §:n 1 momentissa tarkoitettuihin asiakirjoihin sisältyvät tiedot. Valtiontalouden tarkastusvirasto on puoluerahoituksen ilmoitusrekisterin rekisterinpitäjä. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada rekisteristä jäljennöksiä sekä tietoja yleisen tietoverkon kautta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

vaalilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan vaalilain (714/1998) 43 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 496/2013, sekä lisätään 23 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 496/2013, uusi 5 momentti, sekä 24 §:ään uusi 5 momentti ja 31 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 563/2015, uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

23 §

23 §

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

(uusi)

Rekisteröidyn oikeudesta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä tietosuoja-asetus.

24 §

24 §

Oikaisuvaatimus

Oikaisuvaatimus

(uusi)

Rekisteröidyn oikeudesta saada itseään koskevat epätarkat ja virheelliset tiedot oikaistua säädetään tietosuoja-asetuksessa.

31 §

31 §

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen

(uusi)

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen on ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon rekisterinpitäjä.

43 §

43 §

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri

Oikeusministeriö perustaa rekisterin, johon otetaan kaikki koko maassa asianomaisissa vaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmiin tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon otetut ehdokkaat (valtakunnallinen ehdokasrekisteri).

Oikeusministeriö perustaa rekisterin, johon otetaan kaikki koko maassa asianomaisissa vaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmiin tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon otetut ehdokkaat (valtakunnallinen ehdokasrekisteri). Oikeusministeriö on valtakunnallisen ehdokasrekisterin rekisterinpitäjä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 684/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

12 §

Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus

Ilmoitusrekisteri ja sen tietojen julkisuus

Valtiontalouden tarkastusvirasto ylläpitää vaalirahoituksen ilmoitusrekisteriä, johon talletetaan ilmoitukseen, ennakoilmoitukseen ja jälki-ilmoitukseen sisältyvät tiedot. Jos ehdokas on antanut 6 §:n 5 momentissa tarkoitetun vakuutuksen, rekisteriin merkitään sanotun pykälän 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa mainitut tiedot sekä tieto vakuutuksen antamisesta. Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada rekisteristä jäljennöksiä sekä tietoja yleisen tietoverkon kautta.

Vaalirahoituksen ilmoitusrekisteriin talletetaan ilmoitukseen, ennakoilmoitukseen ja jälki-ilmoitukseen sisältyvät tiedot. Jos ehdokas on antanut 6 §:n 5 momentissa tarkoitetun vakuutuksen, rekisteriin merkitään sanotun pykälän 1 momentin 1, 2 ja 5 kohdassa mainitut tiedot sekä tieto vakuutuksen antamisesta. *Valtiontalouden tarkastusvirasto on vaalirahoituksen ilmoitusrekisterin rekisterinpitäjä.* Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, jokaisella on oikeus saada rekisteristä jäljennöksiä sekä tietoja yleisen tietoverkon kautta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

saamelaiskäräjistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 a §, 23 §:n 1 momentti ja 27 a §:n 1 momentti
sellaisina kuin ne ovat, 4 a § laissa 1026/2003 sekä 23 §:n 1 momentti ja 27 a § laissa 1279/2002, sekä
lisätään 26 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1279/2002, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 a §

4 a §

Hallinto-oikeudellisten säädösten soveltaminen

Hallinto-oikeudellisten säädösten soveltaminen

Saamelaiskäräjiin ja sen toimielimiin sovelletaan hallintolakia (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), *henkilötietolakia* (523/1999) ja arkistolakia (831/1994), jollei tässä laissa toisin säädetä.

Saamelaiskäräjiin ja sen toimielimiin sovelletaan hallintolakia (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), ja arkistolakia (831/1994), jollei tässä laissa toisin säädetä.

23 §

23 §

Vaaliluettelo

Vaaliluettelo

Vaalilautakunta laatii äänioikeutetuista vaaliluettelon edellisten vaalien vaaliluettelon ja väestötietojärjestelmän tietojen pohjalta. Vaaliluetteloon merkitään äänioikeutetun nimi, henkilötunnus, kotikunta ja osoite, mikäli kotikunta ja osoite ovat tiedossa. Kotikuntaa ja osoitetta ei kuitenkaan saa merkitä vaaliluetteloon, jos nämä tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 31 kohdan mukaan salassa pidettäviä.

Vaalilautakunta laatii äänioikeutetuista vaaliluettelon edellisten vaalien vaaliluettelon ja väestötietojärjestelmän tietojen pohjalta. *Vaalilautakunta on vaaliluettelon rekisterinpitäjä.* Vaaliluetteloon merkitään äänioikeutetun nimi, henkilötunnus, kotikunta ja osoite, mikäli kotikunta ja osoite ovat tiedossa. Kotikuntaa ja osoitetta ei kuitenkaan saa merkitä vaaliluetteloon, jos nämä tiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 31 kohdan mukaan salassa pidettäviä.

26 §

26 §

Vaaliluettelon oikaisuvaatimus

Vaaliluettelon oikaisuvaatimus

(uusi)

Rekisteröidyn oikeudesta saada itseään koskevat henkilötiedot oikaistuksi säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus).

27 a §

Ehdokasluettelo

Vaalilautakunta laatii vaalikelpoisista ehdokkaista ehdokasluettelon viimeistään 21 päivänä ennen vaalitoimituksen aloittamista. Ehdokasluettelossa on yhteinen otsikko, joka yksilöi vaalin, sekä luettelo ehdokkaista numerojärjestyksessä alkaen ehdokasnumerosta 2. Ehdokkaiden järjestys luettelossa määräytyy vaalilautakunnan suorittaman arvonnän perusteella.

27 a §

Ehdokasluettelo

Vaalilautakunta laatii vaalikelpoisista ehdokkaista ehdokasluettelon viimeistään 21 päivänä ennen vaalitoimituksen aloittamista. *Vaalilautakunta on ehdokasluettelon rekisterinpitäjä.* Ehdokasluettelossa on yhteinen otsikko, joka yksilöi vaalin, sekä luettelo ehdokkaista numerojärjestyksessä alkaen ehdokasnumerosta 2. Ehdokkaiden järjestys luettelossa määräytyy vaalilautakunnan suorittaman arvonnän perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

yhdistyslain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdistyslain (503/1989) 11 §:n 1 ja 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 1 momentti laissa
1614/1992, sekä
lisätään 11 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Jäsenluettelo

Jäsenluettelo

Yhdistyksen jäsenistä on *hallituksen* pidettävä luetteloa. Luetteloon on merkittävä kunkin jäsenen täydellinen nimi ja kotipaikka.

Yhdistyksen jäsenelle on pyydetäessä varattava tilaisuus tutustua 1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin. Jäsenluettelossa olevien tietojen luovuttamisesta muutoin säädetään henkilörekisterilaissa (471/87). *Luovuttamisesta voi päättää yhdistyksen hallitus.*

(uusi)

Yhdistyksen jäsenistä on pidettävä luetteloa. Luetteloon on merkittävä kunkin jäsenen täydellinen nimi ja kotipaikka.

Yhdistyksen jäsenelle on pyydetäessä varattava tilaisuus tutustua 1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin. *Jäsenluettelossa olevien tietojen luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) ja tietosuojalaissa (1050/2018) säädetään.*

Edellä 1 momentissa tarkoitetun luettelon sisältämien henkilötietojen rekisterinpitäjä on yhdistys. Rekisterinpitäjälle kuuluvista tehtävistä vastaa yhdistyksessä rekisteröidyn yhdistyksen hallitus taikka rekisteröimättömän yhdistyksen osalta yhdistyksen tai sen hallituksen puheenjohtaja tai muu sen asioita hoitava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

säätiölain 13 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan säätiölain (487/2015) 13 luvun 1 §:n otsikko ja 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 luku

13 luku

Säätiörekisteri

Säätiörekisteri

1 §

1 §

Säätiörekisteri ja rekisteriviranomainen

*Säätiörekisteri ja **rekisterinpitäjä***

Säätiörekisteriä pitää Patenti- ja
rekisterihallitus, jota tässä laissa sanotaan
rekisteriviranomaiseksi.

*Säätiörekisterin rekisterinpitäjä on Patenti- ja
rekisterihallitus, josta tässä laissa käytetään myös
ilmaisua rekisteriviranomainen.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

maakaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maakaaren (540/1995) 7 luvun 1 §:n 3 momentti sekä 9 a luvun 2 §:n 2 momentti ja 3 §:n otsikko sellaisina kuin ne ovat, 7 luvun 1 §:n 3 momentti laissa 572/2009 sekä 9 a luvun 2 §:n 2 momentti ja 3 §:n otsikko laissa 96/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

II OSA

II OSA

**Kirjaamisasiat ja sähköiset
asiointijärjestelmät (4.2.2011/96)**

**Kirjaamisasiat ja sähköiset
asiointijärjestelmät (4.2.2011/96)**

7 luku

7 luku

Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteri

Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteri

1 §

1 §

*Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkittävät
tiedot*

*Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkittävät
tiedot*

Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkitystä hakijasta tai oikeudenhaltijasta talletetaan henkilötietoina tunniste- ja yhteystietoja sekä tieto henkilön kuolinajasta rekisteröityjen yksiselitteiseksi yksilöimiseksi. Rekisteriin talletetaan lisäksi näitä tietoja koskevat muutokset. *Lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999), jollei tässä laissa toisin säädetä.*

Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkitystä hakijasta tai oikeudenhaltijasta talletetaan henkilötietoina tunniste- ja yhteystietoja sekä tieto henkilön kuolinajasta rekisteröityjen yksiselitteiseksi yksilöimiseksi. Rekisteriin talletetaan lisäksi näitä tietoja koskevat muutokset.

9 a luku

9 a luku

**Sähköiset asiantijärjestelmät ja niiden
käyttäminen**

**Sähköiset asiantijärjestelmät ja niiden
käyttäminen**

2 §

2 §

Tietojen käsittely asiantijärjestelmässä

Tietojen käsittely asiantijärjestelmässä

Sähköiseen asiantijärjestelmään talletettujen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia, jollei tässä laissa säädetä toisin. Henkilötietolaissa tarkoitettuna rekisterinpitäjänä on Maanmittauslaitos.

Sähköisessä asiantijärjestelmässä käsiteltävien henkilötietojen rekisterinpitäjä on Maanmittauslaitos.

3 §

Valtion vastuu asiointijärjestelmän toiminnasta

3 §

*Valtion vahingonkorvausvastuu
asiointijärjestelmän virheellisestä tai
puutteellisesta toiminnasta*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

10.

Laki

maksupalvelulain 86 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maksupalvelulain (290/2010) 86 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

86 §

86 §

Henkilötietojen käsittely

Henkilötietojen käsittely

Palveluntarjoaja saa *henkilötietolain 11 §:n ja* sen, mitä tietojen salassapidosta on säädetty, estämättä luovuttaa toiselle palveluntarjoajalle ja muuten käsitellä tietoja harjoittamaansa maksupalvelutoimintaan kohdistuneista epäillyistä ja tehdyistä rikoksista, jos tietojen käsittely on välttämätöntä maksupalveluihin liittyvien rikosten estämiseksi tai selvittämiseksi.

Palveluntarjoaja saa *sen estämättä*, mitä tietojen salassapidosta on säädetty, luovuttaa toiselle palveluntarjoajalle ja muuten käsitellä tietoja harjoittamaansa maksupalvelutoimintaan kohdistuneista epäillyistä ja tehdyistä rikoksista, jos tietojen käsittely on välttämätöntä maksupalveluihin liittyvien rikosten estämiseksi tai selvittämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

11.

Laki

eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden luotonantajien ja luotonvälittäjien rekisteröinnistä annetun lain (853/2016) 7 §:n 2 momentti ja 8 §, sekä
lisätään 5 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Luotettavuus

Luotettavuus

(uusi)

Aluehallintovirastolla on oikeus 1 momentissa tarkoitetun luotettavuuden selvittämiseksi käsitellä vankeusrangaistusta tai sakkorangaistusta koskevia tietoja.

7 §

7 §

Rekisteriin merkittävät tiedot ja muutoksista ilmoittaminen

Rekisteriin merkittävät tiedot ja muutoksista ilmoittaminen

Rekisteriin merkitään myös tiedot niistä, joille on määrätty 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu kielto harjoittaa kuluttajaluottojen tarjontaa tai vertaislainanvälitystä ilman rekisteröintiä. Tällainen tieto sekä tieto 1 momentin 8 kohdassa mainituista sanktioista on poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kielto tai muu sanktio on määrätty.

Rekisteriin merkitään myös tiedot niistä, joille on määrätty 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu kielto harjoittaa kuluttajaluottojen tarjontaa tai vertaislainanvälitystä ilman rekisteröintiä. Tällainen tieto sekä tieto 1 momentin 8 kohdassa mainituista sanktioista on poistettava rekisteristä viiden vuoden kuluttua sen vuoden päättymisestä, jona kielto tai muu sanktio on määrätty. *Tietoa rikosoikeudellisesta seuraamuksesta ei merkitä rekisteriin.*

8 §

8 §

Tietojen luovuttaminen

Tietojen luovuttaminen

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, rekisteristä saa luovuttaa henkilötietoja tulosteena taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta tai luovuttaa ne muutoin sähköisessä muodossa. Tieto henkilötunnuksesta saadaan kuitenkin luovuttaa tämän lain nojalla vain, jos tieto annetaan tulosteena tai teknisenä tallenteena ja jos luovutuksensaajalla on oikeus henkilötunnuksen käsittelyyn henkilötietolain (523/1999) 13 §:n tai muun lain nojalla.

Sen estämättä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentissa säädetään, rekisteristä saa luovuttaa henkilötietoja tulosteena taikka saattaa ne yleisesti saataville sähköisen tietoverkon kautta tai luovuttaa ne muutoin sähköisessä muodossa. Henkilötietoja voidaan hakea sähköisen tietoverkon kautta vain yksittäisinä hakuina. Tieto henkilötunnuksesta saadaan kuitenkin luovuttaa tämän lain nojalla vain, jos tieto annetaan tulosteena tai teknisenä tallenteena ja jos luovutuksensaajalla on oikeus henkilötunnuksen käsittelyyn *tietosuojalain (1050/2018) 29 §:n* tai muun lain nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

12.

Laki

ulosottokaaren muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 27 §:n 1 momentti, 1 luvun 28 §:n 2 momentti ja 3 luvun 72 §:n 4 momentti, ja
muutetaan 1 luvun 24 §:n 1 momentti, 25 §, 26 §:n 1 momentin 3 kohta, 27 §:n 2 momentti ja 28 §:n otsikko ja 1 momentti sekä 3 luvun 65 §:n 1 momentti, 3 luvun 69 §, 70 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 momentti, 71 §:n 1 momentin johdantokappale ja 72 §:n 1-3 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 24 §:n 1 momentti, 25 § ja 27 §:n 2 momentti sekä 3 luvun 69 § laissa 778/2019, sekä
lisätään 1 luvun 2 §:ään [, sellaisena kuin se on laissa 26/2016,] uusi 2 momentti, 1 luvun 26 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 778/2019, uusi 4 ja 5 kohta, 1 luvun 28 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

2 §

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

(uusi)

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, henkilötietojen käsittelystä ulosottoasian yhteydessä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä tietosuoja-asetus, ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Ulosottorekisteri

Ulosottorekisteri

24 §

24 §

Ulosoton tietojärjestelmä ja ulosottorekisteri

Ulosoton tietojärjestelmä ja ulosottorekisteri

Ulosoton tietojärjestelmä on ulosottoviranomaisille kuuluvien tehtävien hoitamista varten perustettu ja ulosottoviranomaisten valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä tietojärjestelmä. *Ulosottolaitos huolehtii tietojärjestelmän ylläpitämisestä ja kehittämisestä.*

Ulosoton tietojärjestelmä on ulosottoviranomaisille kuuluvien tehtävien hoitamista varten perustettu ja ulosottoviranomaisten valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä tietojärjestelmä.

25 §

Rekisterinpitäjät

Ulosottolaitos pitää ulosottorekisteriä. Ulosottolaitoksen keskushallinto huolehtii rekisterin yleisestä ylläpidosta sekä antaa määräyksiä tietojen teknisestä tallettamis- ja käsittelytavasta.

26 §

Rekisterin tietosisältö

Ulosottorekisteriin saadaan kerätä ja tallettaa:

3) asianosaiselta tai sivulliselta saatuja ja ulosottoviranomaisen muulla tavoin hankkimia ulosottoasiaan liittyviä tietoja, *ei kuitenkaan henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä mainittuja arkaluonteisia henkilötietoja*, lukuun ottamatta ulosmittaukseen vaikuttavia tietoja velallisen saamista sosiaalihuollon etuuksista (erityistiedot).

(uusi)

25 §

Rekisterinpitäjä

Ulosottolaitos on ulosottorekisterin rekisterinpitäjä.

26 §

Rekisterin tietosisältö

Ulosottorekisteriin saadaan kerätä ja tallettaa:

3) asianosaiselta tai sivulliselta saatuja ja ulosottoviranomaisen muulla tavoin hankkimia ulosottoasiaan liittyviä tietoja, *mukaan lukien* ulosmittaukseen vaikuttavat *välttämättömät* tiedot velallisen saamista sosiaalihuollon etuuksista (erityistiedot);

4) *sellaisia asianosaiselta tai sivulliselta saatuja ja ulosottoviranomaisen muulla tavoin hankkimia velallisen terveydentilaa tai vammaisuutta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä vapaakuukauden antamiseksi tai palkan ulosmittauksen rajoittamiseksi olennaisesti heikentyneen maksukyvyyn perusteella, tai joiden tallettaminen on muutoin velallisen edun vuoksi välttämätöntä;*

5) *viranomaiselta saatuja rikosoikeudelliseen seuraamukseen tai turvaamistoimeen liittyviä henkilötietoja siltä osin kuin niiden tallettaminen on välttämätöntä ulosottoviranomaisen tehtävän hoitamiseksi.*

27 §

Oikeus käsitellä tietoja

Ulosottorekisteriä varten kerättyjen ja siihen talletettujen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Ulosottolaitoksen virkamiehet saavat ulosottoasiassa tai ulosoton hallintoasiassa käsitellä salassapitosäännösten estämättä 26 §:ssä tarkoitettuja tietoja siltä osin kuin se on tarpeellista heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi, erityistietoja kuitenkin vain siltä osin kuin se on välttämätöntä tällaisten tehtävien suorittamiseksi. Oikeusministeriön virkamiehet saavat ulosoton hallintoasiassa käsitellä salassapitosäännösten estämättä 26 §:ssä tarkoitettuja tietoja siltä osin kuin se on

27 §

Oikeus käsitellä tietoja

(kumotaan)

Ulosottolaitoksen virkamiehet saavat ulosottoasiassa tai ulosoton hallintoasiassa käsitellä salassapitosäännösten estämättä 26 §:ssä tarkoitettuja tietoja siltä osin kuin se on tarpeellista heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi, erityistietoja, *velallisen terveydentilaa tai vammaisuutta koskevia tietoja ja rikosoikeudelliseen seuraamukseen tai turvaamistoimeen liittyviä henkilötietoja* kuitenkin vain siltä osin kuin se on välttämätöntä tällaisten tehtävien suorittamiseksi. Oikeusministeriön virkamiehet saavat ulosoton

välttämätöntä heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi.

28 §

Rekisteröidyn tarkastusoikeus

Jos henkilötietolain mukainen rekisteröidyn tarkastusoikeus tuntuvasti vaikeuttaisi täytäntöönpanoa, tarkastusoikeutta voidaan *tarpeellisin osin* lykätä, kunnes tarvittavat ulosmittaukset tai muut täytäntöönpanotoimet on suoritettu ja omaisuus on otettu ulosottomiehen haltuun, enintään kuitenkin kuusi kuukautta tarkastusoikeutta koskevan pyynnön esittämisestä.

Jos tarkastusoikeutta on lykätty, tietosuojavaltuutettu voi sen lisäksi, mitä muualla säädetään, rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa rekisterissä olevien rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuuden.

(uusi)

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

65 §

Arkaluonteiset henkilötiedot ja ulkopuolista koskevat tiedot

Sivulliselta tietoja hankittaessa on vältettävä sitä, että ulosottomiehen haltuun joutuu ulosottoasiaan kuulumattomia henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia henkilötietoja, lukuun ottamatta tietoja velallisen saamista sosiaalihuollon etuuksista.

hallintoasiassa käsitellä salassapitosäännösten estämättä 26 §:ssä tarkoitettuja tietoja siltä osin kuin se on välttämätöntä heidän virkatehtäviensä suorittamiseksi.

28 §

Rajoitukset rekisteröidyn oikeuksiin tutustua hänestä kerättyihin tietoihin

Rekisteröidyn tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin voidaan lykätä, jos tietoihin pääsy voisi tuntuvasti vaikeuttaa täytäntöönpanoa. Tutustumisoikeutta voidaan lykätä niiltä osin kuin se on täytäntöönpanon turvaamiseksi välttämätöntä ja siihen saakka kunnes tarvittavat ulosmittaukset tai muut täytäntöönpanotoimet on suoritettu ja omaisuus on otettu ulosottomiehen haltuun, enintään kuitenkin kuusi kuukautta tietoihin pääsyä koskevan pyynnön esittämisestä.

(kumotaan)

Jos tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua oikeutta lykätään vain osittain, rekisteröidyllä on oikeus saada tietää muut häntä koskevat tiedot. Lykättäessä 1 momentin mukaisesti rekisteröidyn oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin on muutoin noudatettava, mitä tietosuojalain 34 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

3 luku

Yleiset menettelysäännökset

65 §

Arkaluonteiset henkilötiedot ja ulkopuolista koskevat tiedot

Sivulliselta tietoja hankittaessa on vältettävä sitä, että ulosottomiehen haltuun joutuu ulosottoasiaan kuulumattomia tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja ja 10 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja.

Ulosottoviranomaisen oikeus luovuttaa tietoja

69 §

Yleinen säännös

Ulosottoviranomaisen asiakirjan julkisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Sen lisäksi, mitä mainitussa tai muussa laissa säädetään ulosottoviranomaisen oikeudesta ja velvollisuudesta luovuttaa tietoja, ulosottoviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tietoja niin kuin 70—73 §:ssä säädetään. Tietoja voidaan luovuttaa myös toiselle ulosottoviranomaiselle ulosottoasian hoitamista varten sekä oikeusministeriölle ja Ulosottolaitoksen keskushallinnolle hallintotehtävien hoitamista varten. Ulosottorekisteriin talletettujen tietojen julkisuudesta ja luovuttamisesta säädetään 1 luvussa.

70 §

Esitutkinta- ja eräät muut viranomaiset sekä tuomioistuimet

Ulosottoviranomainen saa yksittäistapauksessa antaa pyydettyä ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunniste- ja yhteystietoja sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia tietoja:

Ulosottomies saa ilmaista tuomioistuimelle 1 momentissa tarkoitetun asian, ulosottovalituksen, täytäntöönpanoriidan ja takaisinsaantiasian käsittelyä varten tarpeelliset ulosottoasiaan liittyvät tiedot. Mitä 73 §:ssä säädetään, ei estä ulosottomiestä ilmaisemasta tarpeellisia tietoja tuomioistuimelle ulosottovalituksen ja täytäntöönpanoriidan käsittelyä varten, vaikka tietojen antaja käyttää oikeuttaan kieltäytyä todistamasta.

71 §

Veroviranomaiset ja julkisia tukia myöntävät

Ulosottoviranomaisen oikeus luovuttaa tietoja

69 §

Tietojen luovuttaminen ulosottoasian ja hallintotehtävien hoitamista varten

Ulosottoviranomainen voi luovuttaa tietoja salassapitosäännösten estämättä toiselle ulosottoviranomaiselle siltä osin kuin se on välttämätöntä ulosottoasian tai ulosottotoimintaan liittyen hallintotehtävien hoitamista varten sekä oikeusministeriölle siltä osin kuin se on välttämätöntä hallintotehtävien hoitamista varten.

70 §

Esitutkinta- ja eräät muut viranomaiset sekä tuomioistuimet

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, ulosottoviranomainen saa salassapitosäännösten estämättä yksittäistapauksessa antaa pyydettyä ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunniste- ja yhteystietoja sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia välttämättömiä tietoja:

Ulosottomies saa salassapitosäännösten estämättä ilmaista tuomioistuimelle 1 momentissa tarkoitetun asian, ulosottovalituksen, täytäntöönpanoriidan ja takaisinsaantiasian käsittelyä varten välttämättömät ulosottoasiaan liittyvät tiedot. Mitä 73 §:ssä säädetään, ei estä ulosottomiestä ilmaisemasta välttämättömiä tietoja tuomioistuimelle ulosottovalituksen ja täytäntöönpanoriidan käsittelyä varten, vaikka tietojen antaja käyttää oikeuttaan kieltäytyä todistamasta.

71 §

Veroviranomaiset ja julkisia tukia myöntävät

Ulosottoviranomainen saa yksittäistapauksessa antaa pyydettyä ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunnistetietoja ja yhteystietoja sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia tietoja, jos tiedot ovat tarpeen:

72 §

Oma-aloitteinen tietojen antaminen

Jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen ulosottomenettelyssä tehtyyn tai täytäntöönpanon rikokseen, kirjanpitorikokseen taikka sellaiseen muuhun rikokseen, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin neljä kuukautta vankeutta, ulosottomies saa omasta aloitteestaan luovuttaa tietoja 70 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten.

Ulosottomies saa omasta aloitteestaan antaa tietoja myös 70 §:n 1 momentin 5–7 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen rikokseen. *Epäilyttävistä liiketoimista ulosottomies saa ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle.*

Tietoja voidaan omasta aloitteesta antaa 71 §:ssä tarkoitetulle viranomaiselle, yhteisölle tai säätiölle, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä rikoslain (39/1889) 29 luvun 1–4 §:ssä tarkoitettuun tekoon tai julkisen etuuden väärinkäyttöön.

Tietojen saajan tulee hävittää 2 ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot heti, kun niitä ei tarvita, jollei niiden säilyttämiseen ole perusteltua syytä.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, ulosottoviranomainen saa salassapitosäännösten estämättä yksittäistapauksessa antaa pyydettyä ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunnistetietoja ja yhteystietoja sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia tietoja, jos tiedot ovat välttämättömiä:

72 §

Oma-aloitteinen tietojen antaminen

Jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen ulosottomenettelyssä tehtyyn tai täytäntöönpanon rikokseen, kirjanpitorikokseen taikka sellaiseen muuhun rikokseen, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin neljä kuukautta vankeutta, ulosottomies saa *sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä* omasta aloitteestaan luovuttaa tietoja 70 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten, *jos tiedot ovat välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen tehtävän hoitamiseksi.*

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, ulosottomies saa salassapitosäännösten estämättä omasta aloitteestaan antaa tietoja myös 70 §:n 1 momentin 5–7 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen rikokseen, jos tiedot ovat välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen tehtävän hoitamiseksi. Epäilyttäviä liiketoimia koskeviin ilmoituksiin sovelletaan, mitä rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 9 luvun 5 §:n 1 momentissa säädetään.

Tietoja voidaan *sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa tai muussa laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä* omasta aloitteesta antaa 71 §:ssä tarkoitetulle viranomaiselle, yhteisölle tai säätiölle, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä rikoslain (39/1889) 29 luvun 1–4 §:ssä tarkoitettuun tekoon tai julkisen etuuden väärinkäyttöön, *jos tiedot ovat välttämättömiä kyseessä olevan viranomaisen, yhteisön tai säätiön tehtävän hoitamiseksi.*

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

velkajärjestelyrekisteristä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan velkajärjestelyrekisteristä annetun lain (368/2017) 5 §:n 3 momentti, sekä
muutetaan 1 § ja 10 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Rekisterin tarkoitus ja ylläpito

Rekisterin tarkoitus ja ylläpito

Oikeusrekisterikeskus pitää yllä velkajärjestelyrekisteriä. Rekisterin tarkoituksena on varmistaa ajantasaisen tiedon saatavuus yksityishenkilön velkajärjestelyasioista tuomioistuin- ja viranomaistoimintaa, velkojien edunvalvontaa, sivullisten etujen ja oikeuksien turvaamista sekä tilasto- ja tutkimustoimintaa varten.

Oikeusrekisterikeskus on velkajärjestelyrekisterin rekisterinpitäjä. Rekisterin tarkoituksena on varmistaa ajantasaisen tiedon saatavuus yksityishenkilön velkajärjestelyasioista tuomioistuin- ja viranomaistoimintaa, velkojien edunvalvontaa, sivullisten etujen ja oikeuksien turvaamista sekä tilasto- ja tutkimustoimintaa varten.

5 §

5 §

Tietojen poistaminen rekisteristä

Tietojen poistaminen rekisteristä

Virheen oikaisusta säädetään henkilötietolain (523/1999) 29 §:ssä.

(kumotaan)

10 §

10 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia ja muuhun henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen salassapitoon ja luovuttamiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

liiketoimintakiellosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään liiketoimintakiellosta annettuun lakiin (1059/1985) uusi 1 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

(uusi)

1 a §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Henkilötietojen käsittelystä liiketoimintakiellosta koskevassa asiassa säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) ja tietosuojalaissa (1050/2018).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

15.

Laki

kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain 1 ja 4 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutista annetun lain (1139/2007) 4 b §:n 1 momentti,
muutetaan 4 b §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 301/2013, sekä
lisätään 1 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1066/2014, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Hallinnollinen asema ja tehtävät

Hallinnollinen asema ja tehtävät

(uusi)

*Instituutti on tutkimusrekistereihin sisältyvien
henkilötietojen rekisterinpitäjä.*

4 b §

4 b §

Tietojen käsittely ja salassapito

Tietojen käsittely ja salassapito

*Instituutti voi muodostaa ja ylläpitää 4 a §:ssä
tarkoitettuja tietoja sisältäviä henkilörekistereitä
sen tehtäväksi säädettyjen tutkimusten ja
selvitysten toteuttamiseksi.*

(kumotaan)

Tutkimusrekisteriin tallettujen
henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan
muutoin viranomaisten toiminnan julkisuudesta
annettua lakia ja muuhun henkilötietojen
käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999).

Tutkimusrekisteriin tallettujen
henkilötietojen luovuttamiseen sovelletaan
muutoin viranomaisten toiminnan julkisuudesta
annettua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki

yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 45 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain (400/2015) 45 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

45 §

45 §

*Menettely rangaistusajan suunnitelmaa
laadittaessa*

*Menettely rangaistusajan suunnitelmaa
laadittaessa*

Rikoksesta epäillyn tai tuomitun on annettava rangaistusajan suunnitelman laatimista ja rangaistuksen täytäntöönpanoa varten tarpeelliset tiedot käyttämästään lääkityksestä. Epäillyn tai tuomitun kirjallisen suostumuksen nojalla lääkitystä koskevat tiedot voidaan tallettaa yhdyskuntaseuraamusten suorittamista koskevat tiedot sisältävään rekisteriin. Tietojen käsittelystä täytäntöönpanotehtäviä hoidettaessa säädetään henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa.

Rikoksesta epäillyn tai tuomitun on annettava rangaistusajan suunnitelman laatimista ja rangaistuksen täytäntöönpanoa varten tarpeelliset tiedot käyttämästään lääkityksestä. Epäillyn tai tuomitun kirjallisen suostumuksen nojalla lääkitystä koskevat tiedot voidaan tallettaa yhdyskuntaseuraamusten suorittamista koskevat tiedot sisältävään rekisteriin. Tietojen käsittelystä täytäntöönpanotehtäviä hoidettaessa säädetään *henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

17.

Laki

eläintenpitokieltoarekisteristä annetun lain 2 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan eläintenpitokieltoarekisteristä annetun lain (21/2011) 5 §:n 4 momentti, sekä
muutetaan 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jollei tässä laissa muuta säädetä, tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen sovelletaan mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään ja henkilötietojen muuhun käsittelyyn, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

Jollei tässä laissa muuta säädetä, tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen sovelletaan mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään ja henkilötietojen muuhun käsittelyyn, mitä *henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018)* säädetään.

5 §

5 §

Tietojen luovuttaminen rekisteriotteella

Tietojen luovuttaminen rekisteriotteella

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun otteen maksullisuudesta säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992) ja mainitun lain 8 §:n nojalla oikeusministeriön asetuksella.

Rekisteröidyn tarkastusoikeudesta säädetään henkilötietolaissa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun otteen maksullisuudesta säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992) ja mainitun lain 8 §:n nojalla oikeusministeriön asetuksella.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

18.

Laki

turvallisuusselvityslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan turvallisuusselvityslain (726/2014) 7 §:n 4 momentti ja 56 §, ja
muutetaan 2 §:n 1 momentin 6 kohta, 9 §:n 4 momentti, 46 §:n 3 momentti, 48 §:n 1, 2 ja 4 momentti, 49 §,
50 §:n 3 momentti, 51 §:n otsikko, 60 §:n 1 momentti ja 61 §, sekä
lisätään 2 §:ään uusi 3 momentti ja 48 §:ään uusi 6 momentti, sekä uusi 47 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

*Lain soveltamisala ja sen suhde muuhun
lainsäädäntöön*

*Lain soveltamisala ja sen suhde muuhun
lainsäädäntöön*

Tässä laissa säädetään:

Tässä laissa säädetään:

6) henkilökisterien yhdistämisestä
selvityksen kohteen nuhteettomuuden ja
luotettavuuden seuraamiseksi ja sen johdosta
suoritettavista toimenpiteistä.

6) henkilökisterien *tietojen* yhdistämisestä
selvityksen kohteen nuhteettomuuden ja
luotettavuuden seuraamiseksi ja sen johdosta
suoritettavista toimenpiteistä.

(uusi)

*Suojelupoliisin ja pääesikunnan suorittamasta
henkilötietojen käsittelystä säädetään
henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja
kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen
yhteydessä annetussa laissa (1054/2018). Muiden
viranomaisten suorittamasta henkilötietojen
käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden
suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä
näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja
direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa
(EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) ja
tietosuojalaissa (1050/2018).*

7 §

7 §

Selvityksen kohteen huomautusoikeus

Selvityksen kohteen huomautusoikeus

*Rekisteriin sisältyvän tiedon korjaamisesta
säädetään erikseen.*

(kumotaan)

9 §

9 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Toimivaltaiset viranomaiset

Viestintävirasto
yrittäjäsuojeluviraston

laatii
osana

Liikenne- ja viestintävirasto
yrittäjäsuojeluviraston

laatii
osana

tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden tasoa koskevan selvityksen.

tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden tasoa koskevan selvityksen.

46 §

Yritysturvallisuusselvitystodistuksen antaminen

Jos yritysturvallisuusselvitys on koskenut yksinomaan tietojärjestelmien tai tietoliikennejärjestelyjen turvallisuutta, selvityksen laatinut Viestintävirasto voi antaa selvityksen perusteella todistuksen.

(uusi)

46 §

Yritysturvallisuusselvitystodistuksen antaminen

Jos yritysturvallisuusselvitys on koskenut yksinomaan tietojärjestelmien tai tietoliikennejärjestelyjen turvallisuutta, selvityksen laatinut *Liikenne- ja viestintävirasto* voi antaa selvityksen perusteella todistuksen.

47 a §

Rekisterinpitäjät

Turvallisuusselvitysrekisterin rekisterinpitäjiä ovat Suojelupoliisi ja pääesikunta (yhteisrekisterinpitäjät). Pääesikunta vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä silloin, kun käsiteltävät henkilötiedot koskevat selvityksen kohdetta, joka toimii tai jonka on tarkoitus toimia puolustusvoimissa tai hoitaa puolustusvoimien antamaa tehtävää taikka jos turvallisuusselvitys liittyy puolustusvoimien toimintaan tai hankintoihin. Suojelupoliisi vastaa rekisterinpitäjän tehtävistä, kun käsiteltävät henkilötiedot koskevat muita selvityksen kohteita, sekä turvallisuusselvitysrekisterin ylläpitoon ja tietoturvallisuuteen liittyvistä tehtävistä.

48 §

Turvallisuusselvitysrekisteri, sen käyttötarkoitus ja tietojen tallettaminen rekisteriin

Suojelupoliisi päävastuullisena rekisterinpitäjänä pitää turvallisuusselvitysrekisteriä tarpeettomien turvallisuusselvitysten välttämiseksi, tietojen välittämiseksi toimivaltaisten viranomaisten välillä sekä selvityksen kohteiden luotettavuuden ja nuhteettomuuden seurannan toteuttamiseksi. Rekisteriin tietoja tallettava viranomainen vastaa rekisteriin tallettamiensa tietojen oikeellisuudesta.

Toimivaltaisen viranomaisen on viivytyksettä talletettava turvallisuusselvitysrekisteriin tieto sille tehdystä turvallisuusselvitystä koskevasta hakemuksesta, selvityksen kohteen nimestä ja muista yksilöintitiedoista, selvityksen laajuudesta sekä tiedot selvitysmenettelyn lopputuloksesta tai turvallisuusselvitystodistuksesta ja sen voimassaolosta ja peruuttamisesta sekä tieto henkilöturvallisuusselvityksen kohteen työnantajasta, jos se on saatavissa. Kansallisen turvallisuusviranomaisen on talletettava tieto kansainvälisessä

48 §

Turvallisuusselvitysrekisteri, rekisterin käyttötarkoitus ja tietojen tallettaminen rekisteriin

Turvallisuusselvitysten tekemiseksi, tarpeettomien turvallisuusselvitysten välttämiseksi, tietojen välittämiseksi toimivaltaisten viranomaisten välillä sekä selvityksen kohteiden luotettavuuden ja nuhteettomuuden seurannan toteuttamiseksi pidetään turvallisuusselvitysrekisteriä.

Suojelupoliisin ja pääesikunnan on viivytyksettä talletettava turvallisuusselvitysrekisteriin tieto sille tehdystä turvallisuusselvitystä koskevasta hakemuksesta, selvityksen kohteen nimestä ja muista yksilöintitiedoista, selvityksen laajuudesta sekä tiedot selvitysmenettelyn lopputuloksesta tai turvallisuusselvitystodistuksesta ja sen voimassaolosta ja peruuttamisesta sekä tieto henkilöturvallisuusselvityksen kohteen työnantajasta, jos se on saatavissa. Kansallisen turvallisuusviranomaisen on talletettava tieto

tietoturvallisuusveloitteessa edellytetystä henkilöturvallisuus selvitystodistuksesta ja yritysturvallisuustodistuksesta.

Viestintävirasto voi tallettaa turvallisuus selvitysrekisteriin tiedot:

- 1) viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain mukaan antamistaan todistuksista ja niihin merkityistä tiedoista;
- 2) tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain mukaisesti hyväksytyistä arviointilaitoksista;
- 3) hyväksytyyn arviointilaitoksen antamista todistuksista siten kuin tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetussa laissa säädetään.

(uusi)

antamastaan kansainvälisessä tietoturvallisuusveloitteessa edellytetystä henkilöturvallisuus selvitystodistuksesta ja yritysturvallisuustodistuksesta.

Liikenne- ja viestintävirasto voi tallettaa turvallisuus selvitysrekisteriin tiedot:

- 1) viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvallisuuden arvioinnista annetun lain mukaan antamistaan todistuksista ja niihin merkityistä tiedoista;
- 2) tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetun lain mukaisesti hyväksytyistä arviointilaitoksista;
- 3) hyväksytyyn arviointilaitoksen antamista todistuksista siten kuin tietoturvallisuuden arviointilaitoksista annetussa laissa säädetään.

Kansallinen turvallisuusviranomainen ja Liikenne- ja viestintävirasto ovat velvollisia huolehtimaan turvallisuus selvitysrekisteriin tallettamiensa tietojen osalta siitä, että tiedot vastaavat viranomaisen ratkaisuja ja sen omiin rekistereihin tekemiä merkintöjä, ja että merkinnät on tehty Suojelupoliisin asettamien teknisten vaatimusten mukaisesti.

49 §

Turvallisuus selvitysrekisterin tietojen poistaminen

Turvallisuus selvitysrekisteriin talletetut tiedot poistetaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua vastaavan uuden turvallisuus selvityksen laatimisesta tai turvallisuus selvityksen tai turvallisuus selvitystodistuksen voimassaolon päättymisestä taikka siitä, kun se tehtävä, jota varten turvallisuus selvitys on laadittu, on päättynyt tai kun turvallisuus selvitystodistus on peruutettu. *Tietojen poistamisessa sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.*

50 §

Tietojen luovuttaminen turvallisuus selvitysrekisteristä

Suojelupoliisi voi salassapitosäännöksistä riippumatta antaa teknisen käyttöyhteyden avulla keskusrikospoliisille turvallisuus selvityksen hakemista koskevat tiedot niiden yhdistämiseksi epäiltyjen tietojärjestelmän tietoihin 25 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten tekemistä ja sitä koskevaa harkintaa varten. Keskusrikospoliisin on hävitettävä yhdistämisen kautta saadut tiedot välittömästi sen jälkeen, kun

49 §

Turvallisuus selvitysrekisterin tietojen poistaminen

Siitä poiketen, mitä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 6 §:n 3 momentissa säädetään, turvallisuus selvitysrekisteriin talletetut tiedot poistetaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua vastaavan uuden turvallisuus selvityksen laatimisesta tai turvallisuus selvityksen tai turvallisuus selvitystodistuksen voimassaolon päättymisestä taikka siitä, kun se tehtävä, jota varten turvallisuus selvitys on laadittu, on päättynyt tai kun turvallisuus selvitystodistus on peruutettu

50 §

Tietojen luovuttaminen turvallisuus selvitysrekisteristä

Suojelupoliisi voi salassapitosäännöksistä riippumatta antaa teknisen käyttöyhteyden avulla keskusrikospoliisille turvallisuus selvityksen hakemista koskevat tiedot niiden yhdistämiseksi *henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettuja henkilöryhmiä koskeviin tietoihin tämän lain 25 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten tekemistä ja sitä koskevaa harkintaa varten.* Keskusrikospoliisin on hävitettävä yhdistämisen

tarve ilmoituksen tekemiseen on arvioitu tai ilmoitus on lähetty suojelupoliisille.

kautta saadut tiedot välittömästi sen jälkeen, kun tarve ilmoituksen tekemiseen on arvioitu tai ilmoitus on lähetty suojelupoliisille.

51 §

Nuhteettomuuden ja luotettavuuden seuranta henkilörekisterien yhdistämisen avulla

51 §

*Nuhteettomuuden ja luotettavuuden seuranta henkilörekisterien **tietojen** yhdistämisen avulla*

56 §

Tietosuojavaltuutetun valvontaoikeus

Tietosuojavaltuutetulla on oikeus tutustua tämän lain nojalla laadittuun turvallisuusselvitykseen sen henkilötietojen käsittelyn laimukaisuuden tarkastamiseksi.

56 §

Tietosuojavaltuutetun tiedonsaantioikeus

(kumotaan)

Tietosuojavaltuutetun oikeudesta valvoa ja saada tietoja henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietolain 39 §:ssä.

60 §

Turvallisuusselvityksen maksullisuus

Toimivaltaisten viranomaisten tämän lain nojalla tekemistä turvallisuusselvityksistä ja Viestintäviraston asiantuntijatehtävien suorittamisesta yritysturvallisuusselvitystä laadittaessa peritään hakijalta maksu noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään. Yritysturvallisuusselvityksen laatimiseen liittyvistä kustannuksista vastaa kuitenkin selvityksen kohde, jos selvitys on laadittu viranomaisen hakemuksesta.

60 §

Turvallisuusselvityksen maksullisuus

Toimivaltaisten viranomaisten tämän lain nojalla tekemistä turvallisuusselvityksistä ja Liikenne- ja viestintäviraston asiantuntijatehtävien suorittamisesta yritysturvallisuusselvitystä laadittaessa peritään hakijalta maksu noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään. Yritysturvallisuusselvityksen laatimiseen liittyvistä kustannuksista vastaa kuitenkin selvityksen kohde, jos selvitys on laadittu viranomaisen hakemuksesta.

61 §

Viittaus rangaistussäännöksiin

Rangaistus 59 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Edellä tarkoitettuna salassapitovelvollisuuden rikkomisena pidetään myös 40 §:ssä tarkoitettua sitoumuksen rikkomista.

61 §

Viittaus rangaistussäännöksiin

Rangaistus tietosuoja rikoksesta säädetään rikoslain 38 luvun 9 §:ssä. Rangaistus viestintäsalaisuuden loukkauksesta säädetään mainitun luvun 3 §:ssä ja törkeästä viestintäsalaisuuden loukkauksesta 4 §:ssä sekä tietomurrosta 8 §:ssä ja törkeästä tietomurrosta 8 a §:ssä. Rangaistus tämän lain 59 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko

ole rangaistava mainitun lain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Edellä tarkoitettuna salassapitovelvollisuuden rikkomisena pidetään myös tämän lain 40 §:ssä tarkoitetun sitoumuksen rikkomista.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

19.

Laki

Oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeusrekisterikeskuksesta annetun lain (625/2012) 1 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Oikeusrekisterikeskus

Oikeusrekisterikeskus

Oikeusrekisterikeskus on oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva virasto, jonka tehtävänä on:

1) toimia oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitäjänä sekä välittää hallinnonalan viranomaisten ilmoittamia tietoja muille viranomaisille;

Oikeusrekisterikeskus on oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva virasto, jonka tehtävänä on:

1) toimia oikeusministeriön hallinnonalan tietojärjestelmien ja rekisterien rekisterinpitäjänä *sen mukaisesti kuin niistä erikseen säädetään* sekä välittää hallinnonalan viranomaisten ilmoittamia tietoja muille viranomaisille;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

SAMMANFATTNING

1. Inledning

Justitieministeriet tillsatte den 7 juni 2018 en arbetsgrupp med uppdrag att bereda förslag till de ändringar som dataskyddsförordningen och dataskyddsdirektivet förutsätter i lagstiftningen inom ministeriets förvaltningsområde. Arbetsgruppens mandat upphörde den 31 december 2018. Arbetsgruppen skulle bedöma om lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde är förenlig med dataskyddsförordningen och dataskyddsdirektivet samt lägga fram förslag till de lagändringar som är nödvändiga på grund av EU-rättsakterna. Arbetsgruppen utarbetade sitt förslag i form av en regeringsproposition. Som ett led i beredningen har arbetsgruppen efter behov hört andra avdelningar och enheter vid justitieministeriet.

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/680 om skydd för fysiska personer med avseende på behöriga myndigheters behandling av personuppgifter för att förebygga, förhindra, utreda, avslöja eller lagföra brott eller verkställa straffrättsliga påföljder, och det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av rådets rambeslut 2008/977/RIF (nedan *dataskyddsdirektivet*) trädde i kraft den 5 maj 2016. Genom dataskyddsförordningen upphävdes Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (nedan *personuppgiftsdirektivet*). Genom dataskyddsdirektivet upphävdes rådets rambeslut 2008/977/RIF, som gällde EU-medlemsstaternas gränsöverskridande behandling av personuppgifter i brottmål.

Dataskyddsförordningen började tillämpas den 25 maj 2018. Dataskyddslagen (1050/2018), som kompletterar dataskyddsförordningen, och lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018, nedan *dataskyddslagen avseende brottmål*), som utfärdades för genomförandet av dataskyddsdirektivet, trädde i kraft den 1 januari 2019.

Utöver de allmänna lagar som ska tillämpas vid behandling av personuppgifter finns det i speciallagstiftningen en hel del bestämmelser om behandling av personuppgifter. I samband med beredningen av denna proposition har man gått igenom 98 lagar inom justitieministeriets förvaltningsområde för att bedöma i vilken mån det är nödvändigt att ändra dem till följd av EU:s dataskyddslagstiftning. Av dem har 36 lagar utifrån den preliminära genomgången bedömts mer i detalj, och i 20 av dessa noterades omedelbara behov av ändringar. Bland de lagar som behöver ändras finns också kreditupplysningslagen (527/2007). I fråga om den har ändringsbehovet bedömts och ändringarna beretts samtidigt med beredningen av denna proposition. Det är emellertid meningen att göra ändringarna i den lagen senare genom en separat proposition.

Ett mål för de lagförslag som ingår i denna proposition är att se till att lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde är förenlig med dataskyddsförordningen, dataskyddslagen och dataskyddsdirektivet.

Ett mål är också att göra lagstiftningen om behandling av personuppgifter tydligare genom att stryka sådana bestämmelser i speciallagstiftningen som överlappar bestämmelserna i allmänna lagar. Dessutom är det meningen att precisera speciallagstiftningen till den del det behövs på grund av EU-lagstiftningen.

2. Innehållet av propositionen

Denna proposition innehåller förslag till ändring av följande lagar när det gäller de bestämmelser om behandling av personuppgifter som omfattas av dataskyddsförordningen: beredskapslagen (1552/2011), förvaltningslagen (434/2003), partilagen (10/1969), vallagen (714/1998), lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009), sametingslagen (974/1995), föreningslagen (503/1989), stiftelselagen (487/2015), jordabalken (540/1995), betaltjänstlagen (290/2010), lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (853/2016), utskökningsbalken (705/2007), lagen om skuldsaneringsregistret (368/2017), lagen om näringsförbud (1059/1985) och lagen om Institutet för kriminologi och rättspolitik (1139/2007). Med undantag för betaltjänstlagen innehåller lagarna registerbestämmelser. I betaltjänstlagen finns det emellertid andra bestämmelser som uttryckligen gäller behandling av personuppgifter. En del av de lagar som föreslås bli ändrade innehåller också bestämmelser om utlämnande av personuppgifter. Dessutom har vissa av dem bestämmelser som i någon mån överlappar bestämmelserna i dataskyddsförordningen, särskilt när det gäller utövningen av de registrerades rättigheter.

Bestämmelser som omfattas av dataskyddsdirektivet, och som inte har ändrats i samband med att dataskyddslagen avseende brottmål stiftades, finns i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) och lagen om registret över djurhållningsförbud (21/2011). Det föreslås även ändringar i säkerhetsutredningslagen (726/2014), där den avsedda behandlingen av personuppgifter inte hör till EU-rättens område utan börjar omfattas av de allmänna dataskyddsbestämmelserna genom en nationell utvidgning av tillämpningsområdet. Lagen om verkställighet av samhällspåföljder innehåller inga registerbestämmelser, medan lagen om registret över djurhållningsförbud och säkerhetsutredningslagen har bestämmelser om personregister. Dessutom innehåller lagarna bestämmelser om utlämnande av personuppgifter. I säkerhetsutredningslagen finns det också uttryckliga bestämmelser om de registrerades rätt till insyn och om tillsyn över behandlingen av personuppgifter.

3. Bedömning av nuläget

De bestämmelser om behandling av personuppgifter som ingår i gällande speciallagstiftning inom justitieministeriets förvaltningsområde består till största delen av bestämmelser som kompletterar den upphävda personuppgiftslagen. Bestämmelserna har i samband med andra lagstiftningsprojekt till vissa delar ändrats i enlighet med EU:s dataskyddslagstiftning. Till övriga delar har speciallagstiftningen bedömts i samband med beredningen av denna proposition i syfte att utreda om de särskilda bestämmelserna om behandling av personuppgifter motsvarar kraven enligt EU:s nya dataskyddslagstiftning och enligt de allmänna lagar som kompletterar den.

När det gäller sådan behandling av personuppgifter som omfattas av dataskyddsförordningen är det möjligt med nationell lagstiftning som preciserar förordningen i de fall då denna uttryckligen ger medlemsstaterna nationellt handlingsutrymme. Flera artiklar i dataskyddsförordningen medger ett nationellt handlingsutrymme.

Handlingsutrymmet kan användas när behandlingen av personuppgifter grundar sig på artikel 6.1 c eller e i dataskyddsförordningen, dvs. när behandlingen behövs för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige eller för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller som ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning. Syftet med behandlingen bestäms i den rättsliga grunden för behandlingen. Preciserande lagstiftning kan i dessa fall innehålla särskilda bestämmelser för att anpassa tillämpningen av bestämmelserna i dataskyddsförordningen, bl.a. bestämmelser om förutsättningarna för behandlingens lagenlighet, typen av uppgifter som behandlas, registrerade, förvaringstider, ändamålsbegränsning och behandlingsåtgärder. Medlemsstaternas nationella rätt ska enligt artikel 6 uppfylla ett mål av allmänt intresse och vara proportionell mot det legitima mål som eftersträvas. Med beaktande av dataskyddsförordningens direkta tillämplighet och grundlagsutskottets tolkningspraxis under senare tid när det gäller bestämmelser i lag (se särskilt GrUU 14/2018 rd) bör användningen av speciallagstiftning begränsas enbart till det nödvändigaste.

Nationellt handlingsutrymme ingår i fråga om behandling av särskilda kategorier av personuppgifter också i artikel 9.2 b, g, h, i och j och artikel 9.4 i dataskyddsförordningen. När det gäller artikel 9.2 är det oftast led g som är tillämpligt inom justitieministeriets förvaltningsområde, dvs. den nationella behandlingen behövs av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse, på grundval av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt. En ytterligare förutsättning är att behandlingen ska stå i proportion till det eftersträfvade syftet, vara förenlig med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehålla bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen.

Enligt artikel 10 i dataskyddsförordningen får behandling av personuppgifter som rör fällande domar i brottmål och överträdelse eller därmed sammanhängande säkerhetsåtgärder endast utföras under kontroll av myndighet eller då behandling är tillåten enligt unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt, där lämpliga skyddsåtgärder för de registrerades rättigheter och friheter fastställs.

Artikel 23 i dataskyddsförordningen tillåter att det i en medlemsstats nationella rätt införs en lagstiftningsåtgärd som begränsar tillämpningsområdet för de skyldigheter och rättigheter som föreskrivs i artiklarna 12–22 och 34, samt artikel 5 i den mån dess bestämmelser motsvarar de rättigheter och skyldigheter som fastställs i artiklarna 12–22. I artikel 23.1 anges de mål som berättigar till att den registrerades rättigheter frångås i syfte att säkerställa målen i fråga. Begränsningarna ska ske med respekt för andemeningen i de grundläggande rättigheterna och friheterna, och lagstiftningsåtgärderna ska utgöra en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle i syfte att säkerställa att målet i fråga nås. I fråga om artiklarna 12–22 är en förutsättning för begränsningar dessutom att bestämmelserna i medlemsstatens lagstiftning motsvarar rättigheterna och skyldigheterna enligt dessa artiklar. I artikel 23.2 anges de minimikrav som den lagstiftning där begränsningarna föreskrivs ska innehålla när så är relevant.

Det är möjligt att föreskriva om en personuppgiftsansvarig med stöd av dataskyddsförordningen. En definition av personuppgiftsansvarig finns i förordningens artikel 4.7, enligt vilken den personuppgiftsansvarige eller de särskilda kriterierna för hur denne ska utses kan föreskrivas i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt, om ändamålen och medlen för behandlingen av personuppgifter bestäms av unionsrätten eller medlemsstaternas nationella rätt.

Nationellt handlingsutrymme ingår dessutom bl.a. i dataskyddsförordningens artikel 86 (behandling och allmänhetens tillgång till allmänna handlingar), artikel 87 (behandling av nationella identifikationsnummer) och artikel 89.2 och 89.3 (behandling av personuppgifter för vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål och för arkivändamål av allmänt intresse).

Lagstiftningen inom justitieministeriets förvaltningsområde har när det gäller dataskyddsförordningens tillämpningsområde under beredningen bedömts särskilt i ljuset av följande kriterier:

- vilken den rättsliga grunden är för behandlingen av personuppgifter,
- om nationell lagstiftning som kompletterar dataskyddsförordningen är möjlig med stöd av artikel 6.1 c eller e,
- hur de bestämmelser som gäller personuppgiftsansvar är skrivna,
- om den nationella lagstiftningen möjliggör behandling av särskilda kategorier av personuppgifter till den del det är nödvändigt att behandla dessa personuppgifter, och om bestämmelserna om behandling av personuppgifter i de särskilda kategorierna och om skyddsåtgärder är tillräckliga i ljuset av artikel 9,
- om behandlingen av uppgifter om fällande domar i brottmål och om överträdelse är förenlig med artikel 10,
- om de begränsningar som i artikel 23 tillåts i en registrerads rättigheter är förenliga med det nationella handlingsutrymmet,
- om handlingsutrymmet enligt kapitel IX i dataskyddsförordningen har använts i enlighet med förordningen,
- om den nationella lagstiftningen innehåller onödiga bestämmelser som överlappar bestämmelser i dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen (t.ex. bestämmelser om en registrerads utövning av sina rättigheter och om tillsyn),
- om lagstiftningen innehåller bestämmelser om behandling av personbeteckningar, och
- om lagstiftningen innehåller föråldrade författningshänvisningar eller terminologi som avviker från terminologin i dataskyddsförordningen.

I fråga om den lagstiftning som har bedömts utifrån kriterierna ovan hänför sig behovet av ändringar oftast till bestämmelser antingen om de registrerades rättigheter eller om särskilda kategorier av personuppgifter eller personuppgifter som annars ska betraktas som känsliga. I en lag gäller behovet av ändringar bestämmelserna om gemensamt personuppgiftsansvar. I fråga om de registrerades rättigheter handlar det om bestämmelser som delvis överlappar bestämmelserna i dataskyddsförordningen. När det gäller särskilda kategorier av personuppgifter har bestämmelserna

i två lagar vid bedömningen inte till alla delar ansetts vara tillräckligt tydliga och klart avgränsade, med beaktande även av kraven på särskilda skyddsåtgärder. Till övriga delar är behovet av ändringar i lagstiftningen mindre. I fråga om hänvisningsbestämmelserna har bedömningen gällt om det ska föreslås att hänvisningarna till den upphävda personuppgiftslagen stryks eller ersätts med nya hänvisningar till tillämplig dataskyddslagstiftning. I regel föreslås det att hänvisningarna ersätts bara om det annars kan bli oklart vilken allmän lag som ska tillämpas eller om det finns särskilda skäl till en hänvisning.

I samband med behandlingen av dataskyddslagen avseende brottmål godkände riksdagen ändringar i vissa lagar inom justitieministeriets förvaltningsområde. Utöver det har behov av ändringar uppdagats i ytterligare två speciallagar som omfattas av den lagen. Dessutom behövs det ändringar i säkerhetsutredningslagen, där den avsedda behandlingen av personuppgifter i hög grad till följd av en nationell utvidgning av tillämpningsområdet omfattas av dataskyddslagen avseende brottmål.

Enligt artikel 2.2 i dataskyddsförordningen ska förordningen inte tillämpas på behandling av personuppgifter som utgör ett led i en verksamhet som inte omfattas av unionsrätten. Den ska inte heller tillämpas på behandling av personuppgifter som medlemsstaterna utför när de bedriver verksamhet som omfattas av avdelning V kapitel 2 i fördraget om Europeiska unionen, nedan EU-fördraget. Dataskyddsförordningen är således tillämplig på all behandling av personuppgifter som omfattas av unionsrätten, men inte på den behandling som omfattas av dataskyddsdirektivet. I Finland har dataskyddslagens tillämpningsområde emellertid utvidgats nationellt till att med vissa begränsningar gälla också sådan behandling av personuppgifter som inte omfattas av unionsrätten och som medlemsstaterna utför när de bedriver verksamhet som omfattas av avdelning V kapitel 2 i EU-fördraget. Dataskyddslagen kompletterar dataskyddsförordningen och tillämpas parallellt med den.

I likhet med dataskyddsförordningen tillämpas dataskyddsdirektivet inte på sådan behandling av personuppgifter som inte omfattas av unionsrätten. Dataskyddsdirektivet tillämpas t.ex. inte på den behandling av personuppgifter som hänför sig till nationell säkerhet, och därför bygger bestämmelser om behandling av personuppgifter i anslutning till sådan verksamhet helt och hållet på nationell prövning. Dataskyddslagen avseende brottmål har emellertid delvis utvidgats till att också gälla sådan behandling av personuppgifter som hänför sig till upprätthållandet av den nationella säkerheten.

Inom speciallagstiftning som hänför sig till användningen av det handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger och i speciallagstiftning som avviker från dataskyddslagen avseende brottmål måste man utöver kraven i allmänna lagar även beakta de krav som följer av grundlagen, Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och internationella förpliktelser avseende mänskliga rättigheter.

4. De viktigaste förslagen och alternativa handlingsvägar

Allmän lag som är tillämplig på säkerhetsutredningar

Det föreslogs inga ändringar av säkerhetsutredningslagen när dataskyddslagen och dataskyddslagen avseende brottmål stiftades, utan bedömningen av vilken allmän lag som är tillämplig på den behandling av personuppgifter som avses i säkerhetsutredningslagen lämnades till senare. Under beredningen av denna proposition har man särskilt bedömt om den behandling som avses i lagen hänför sig till upprätthållandet av den nationella säkerheten i den grad att det kan anses att behandlingen omfattas av den nationella utvidgning av tillämpningsområdet som tillämpats i dataskyddslagen avseende brottmål. Behandlingen måste då uppfylla kriterierna i bestämmelsen om tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottmål.

Syftet med säkerhetsutredningslagen är enligt bestämmelsen om dess tillämpningsområde att främja möjligheterna att förebygga verksamhet som kan medföra skada för statens säkerhet, försvaret, Finlands internationella förbindelser, den allmänna säkerheten eller något annat med dessa jämförbart allmänt intresse eller enskilda ekonomiska intressen av synnerligen stor betydelse eller säkerhetsarrangemang för skyddet av dessa intressen. Även när en säkerhetsutredning kan göras för att trygga enskilda ekonomiska intressen av synnerligen stor betydelse är det huvudsakliga syftet med verksamhet som avses i lagen att förebygga verksamhet som äventyrar säkerheten. För sådana säkerhetsutredningar och sådan behandling av personuppgifter som avses i lagen ansvarar skyddspolisen och, i fråga om anställda hos försvarsmakten, huvudstaben. De är behöriga myndigheter som avses i dataskyddslagen avseende brottmål, när det är fråga om sådan behandling av personuppgifter som omfattas av lagens tillämpningsområde. Den behandling av personuppgifter som avses i säkerhetsutredningslagen kan i fråga om dessa myndigheter anses ingå i tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottmål, vars nationella tillämpningsområde har utvidgats i förhållande till dataskyddsdirektivets tillämpningsområde så att det även omfattar sådan behandling av personuppgifter som hänför sig till upprätthållandet av den nationella säkerheten och till försvaret.

Dataskyddsdirektivet ger mer handlingsutrymme än dataskyddsförordningen när det gäller kompletterande nationell lagstiftning. Dataskyddslagen avseende brottmål gör det också möjligt att avvika från dess bestämmelser i speciallagstiftning och att komplettera den. Ett mål är emellertid även när det gäller den behandling av personuppgifter som hänför sig till brottmål och upprätthållandet av den nationella säkerheten att undvika onödiga överlappande bestämmelser, t.ex. i fråga om de registrerades rättigheter. Det föreslås att den behandling av personuppgifter som avses i säkerhetsutredningslagen införs i tillämpningsområdet för dataskyddslagen avseende brottmål till den del det handlar om skyddspolisen och huvudstaben som behöriga myndigheter. Däremot ska andra i säkerhetsutredningslagen avsedda myndigheters behandling av personuppgifter omfattas av dataskyddsförordningen när myndigheterna lämnar ut eller tar emot personuppgifter med stöd av säkerhetsutredningslagen, med beaktande av begränsningarna i fråga om de behöriga myndigheter som avses i dataskyddslagen avseende brottmål. Att en myndighet enligt lag har rätt att få uppgifter ur ett register som omfattas av dataskyddslagen avseende brottmål eller av en behörig myndighet som avses i den lagen gör inte mottagaren av uppgifterna till en behörig myndighet enligt lagen i fråga. Detsamma gäller i fråga om utlämnande av uppgifter för säkerhetsutredningar. När det gäller myndigheter som lämnar ut och tar emot uppgifter föreslås det en precisering av bestämmelserna i syfte att säkerställa att olika myndigheters roll vid behandling av personuppgifter tydligt framgår av lagen.

Personuppgiftsansvariga

I EU:s reviderade dataskyddslagstiftning är principerna för personuppgiftsansvaret relativt oförändrade jämfört med personuppgiftsdirektivet. I dataskyddsförordningen och dataskyddsdirektivet har man emellertid stärkt bestämmelserna om den personuppgiftsansvariges ansvar i anslutning till personuppgifter som behandlas av den personuppgiftsansvarige själv eller för dennes räkning. Den personuppgiftsansvarige ska särskilt se till att behandlingen av personuppgifter är korrekt och effektiv och kunna visa att behandlingen är förenlig med dataskyddsförordningen eller dataskyddslagen avseende brottmål. Den personuppgiftsansvarige ska i all behandling av personuppgifter beakta behandlingens art, omfattning, sammanhang och ändamål samt riskerna för fysiska personers rättigheter och friheter.

Dataskyddsförordningen och dataskyddslagen avseende brottmål har även bestämmelser om den registrerades rättigheter, som bl.a. inkluderar rätt att få information om behandling av personuppgifterna, att ta del av personuppgifter som gäller den registrerade själv och att få felaktiga personuppgifter rättade eller raderade. Den registrerade utövar dessa rättigheter gentemot den personuppgiftsansvarige. Med tanke på den personuppgiftsansvariges roll att se till att den registrerade faktiskt kan utöva sina rättigheter föreslås det en precisering av lagstiftningen i de lagar där det kan uppstå oklarhet beträffande den personuppgiftsansvarige. Dessutom behöver de personuppgiftsansvariga preciseras i de lagar där det är fråga om gemensamt personuppgiftsansvariga som avses i artikel 26 i dataskyddsförordningen. Termen gemensamt personuppgiftsansvarig har inte använts i lagstiftningen i Finland, men situationer med gemensamt personuppgiftsansvar förekommer de facto i flera lagar inom justitieministeriets förvaltningsområde. Exempelvis i lagen om justitieförvaltningens riksomfattande informationssystem (372/2010) har ansvaret för uppgifter i anslutning till förvaltningen av informationssystemet påförts en annan myndighet än ansvaret för andra uppgifter som en personuppgiftsansvarig normalt har. Den lagen föreslås inte bli ändrad genom denna proposition. Dessutom ger vissa lagar (beredskapslagen, säkerhetsutredningslagen, vallagen) två eller flera myndigheter likadan tillgång till ett informationssystem eller register. Beredskapslagen och säkerhetsutredningslagen föreslås till vissa delar bli preciserade för att skillnaden mellan personuppgiftsansvar och registrering eller utlämnande av uppgifter ska bli klar. I en del av lagarna förekommer det olika situationer med personuppgiftsansvar där den personuppgiftsansvarige i en del fall är en privat sammanslutning eller en enskild (föreningslagen, partilagen, lagen om kandidaters valfinansiering). I dessa fall föreslås det att man håller fast vid den nuvarande situationen genom att förtydliga och precisera paragraferna så att de olika fallen av personuppgiftsansvar framgår tydligare av lagen. Ändringsförslagen har tagits med i denna proposition, om lagarna inte har ändrats eller håller på att ändras genom en annan proposition.

När det gäller gemensamt personuppgiftsansvar ger dataskyddsförordningen och dataskyddsdirektivet medlemsstaterna handlingsutrymme i fråga om huruvida de gemensamt personuppgiftsansvarigas ansvarsområden ska anges i lag och på vilket sätt det ska föreskrivas om dem. Enligt 2 § 3 mom. i grundlagen ska all utövning av offentlig makt bygga på lag. För bestämmelser i lag gäller åter det generella kravet att lagen ska vara exakt och noga avgränsad. Regleringen av befogenheter är enligt grundlagsutskottets uppfattning vanligen relevant också i förhållande till de i grundlagen inskrivna grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 51/2006 rd, s. 2). I propositionen föreslås de personuppgiftsansvarigas ansvar och skyldigheter som grundar sig på

allmänt tillämpliga bestämmelser i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen avseende brottmål bli angivna åtminstone i huvuddrag. Det gemensamma personuppgiftsansvaret har i utskökningsbalken ersatts med en bestämmelse om enskilda personuppgiftsansvariga. Den bestämmelsen träder i kraft den 1 januari 2020. [Motsvarande ändring finns i en proposition med förslag till lag om ändring av vallagen som är under behandling i riksdagen (RP /2019 rd).] I denna proposition finns ett fall av myndigheters gemensamma personuppgiftsansvar i förslaget till lag om ändring av säkerhetsutredningslagen. Det föreslås en sådan precisering av bestämmelserna att personuppgiftsansvaret fördelas enligt de persongrupper som utredningen gäller, men i övrigt påförs den personuppgiftsansvariges uppgifter en enda myndighet, skyddspolisen, som särskilt ska ansvara för uppgifter i anslutning till informationssystemets informationssäkerhet. På det sättet ser man till att ansvarsfördelningen blir tydlig och att inga uppgifter lämnas utanför när det gäller personuppgiftsansvaret. De personuppgiftsansvariga ska med stöd av de allmänna lagarna kunna avtala närmare om detaljerna, t.ex. i fråga om vilken personuppgiftsansvarig som ska vara den primära kontaktpunkten för behandling av enskilda personuppgifter.

Uppgifter inom särskilda kategorier av personuppgifter

De i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen nämnda uppgifterna inom särskilda kategorier av personuppgifter avser personuppgifter som till sin natur är särskilt känsliga med hänsyn till de grundläggande rättigheterna och friheterna. Enligt dataskyddsförordningen bör sådana uppgifter åtnjuta särskilt skydd eftersom behandling av dem kan innebära betydande risker för de grundläggande rättigheterna och friheterna. Utgångspunkten för dataskyddsförordningen är att sådana personuppgifter inte får behandlas, såvida inte behandling uttryckligen tillåts på grunder som anges i den förordningen. Om undantag genom lag görs från förbudet att behandla särskilda kategorier av personuppgifter, ska det uttryckligen föreskrivas om undantagen i unionsrätten eller i medlemsstaternas nationella rätt. De flesta grunder för undantag som nämns i artikel 9.2 förutsätter också särskilda skyddsåtgärder för att skydda de registrerades rättigheter vid behandling av särskilda kategorier av personuppgifter. Dessutom får medlemsstaterna behålla eller införa ytterligare villkor, även begränsningar, för behandlingen av genetiska eller biometriska uppgifter eller uppgifter om hälsa.

Grundlagsutskottet har nyligen justerat sin ståndpunkt om kraven på författningsnivå för bestämmelserna om behandling av personuppgifter och på hur heltäckande och detaljerade bestämmelserna ska vara (GrUU 17/2018 rd, se GrUU 14/2018 rd). (Se närmare avsnitt 3.2 nedan.) Grundlagsutskottet anser att det i princip räcker med att bestämmelserna om skydd för och behandling av personuppgifter är harmoniserade med dataskyddsförordningen. Utskottet anser att de detaljerade bestämmelserna i förordningen också gör det möjligt att i fråga om myndighetsverksamhet lagstifta betydligt mer generellt om skydd för och behandling av personuppgifter jämfört med vår nuvarande nationella regleringsmodell. (GrUU 14/2018 rd, s. 4). Grundlagsutskottet ser det dock som klart att behovet av speciallagstiftning i enlighet med det riskbaserade synsätt som också krävs i dataskyddsförordningen måste bedömas utifrån de hot och risker som behandlingen av personuppgifter orsakar. Ju större risk fysiska personers rättigheter och friheter utsätts för på grund av behandlingen, desto mer motiverat är det med mer detaljerade bestämmelser. Denna omständighet är av särskild betydelse när det gäller behandling av känsliga uppgifter. (GrUU 14/2018 rd, s. 5).

Enligt grundlagsutskottet bör bestämmelserna om behandling av känsliga uppgifter fortfarande analyseras utifrån praxis för bestämmelser på lagnivå i den utsträckning dataskyddsförordningen

tillåter. Behovet av bestämmelser som är mer detaljerade än dataskyddsförordningen bör dock motiveras i varje enskilt fall, också inom ramen för förordningen. Då bör också det riskbaserade synsättet i förordningen vägas in. Utskottet framhåller att även lagstiftningen om behandling av känsliga personuppgifter bör vara så tydlig och begriplig som möjligt (GrUU 14/2018 rd, s. 6). Enligt grundlagsutskottet måste bestämmelser om behandling av känsliga personuppgifter vara detaljerade och heltäckande inom den ram som dataskyddsförordningen tillåter (GrUU 17/2018 rd, s. 7).

Till följd av att tillämpningen av EU:s dataskyddsförordning inletts och man i dess artikel 9 använder begreppet särskilda kategorier av personuppgifter, ska den nationella lagstiftningen för tydlighetens skull undvika att använda begreppet känsliga uppgifter (GrUU 14/2018 rd, s. 9). Likväl menar grundlagsutskottet att det fortfarande är motiverat att i konstitutionellt hänseende beskriva vissa grupper av personuppgifter uttryckligen som känsliga. (GrUU 15/2018 rd, s. 38, GrUU 17/2018 rd, s. 6). Till följd av grundlagens rättshierarkiska ställning står det klart att de uppgifter som i utskottets praxis bedömts vara känsliga, exempelvis på grundval av de risker och hot som behandlingen medför, till sina områden inte helt motsvarar bestämmelserna i personuppgiftslagen (GrUU 15/2018 rd, s. 38, GrUU 17/2018 rd, s. 6). I den upphävda personuppgiftslagen har som känsliga personuppgifter utöver de uppgifter som anges i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen även betraktats i artikel 10 i den förordningen avsedda personuppgifter som rör fällande domar i brottmål samt överträdelser (brott), och även personuppgifter som rör förmåner inom socialvården. Begreppet känsliga personuppgifter i personuppgiftslagen avviker således från dataskyddsförordningens begrepp särskilda kategorier av personuppgifter.

Vid beredningen av denna proposition har det fästs särskild vikt vid bestämmelserna om behandling av uppgifter som hör till särskilda kategorier av personuppgifter och om behandling av andra personuppgifter som ska betraktas som känsliga. Lagarna inom justitieministeriets förvaltningsområde har bedömts i enlighet med ovannämnda principer och det handlingsutrymme som dataskyddsförordningen medger, och dessutom med tanke på till vilka delar det räcker med bestämmelserna i dataskyddsförordningen och dataskyddslagen, som är tillämpliga som allmän lagstiftning. I vissa lagförslag i propositionen (beredskapslagen, lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare, utskökningsbalken) har det gjorts preciseringar till den del de gällande bestämmelserna inte har ansett vara tillräckliga. Strävan har varit att behålla det nuvarande läget i fråga om de känsliga personuppgifter som behandlas, men bestämmelserna föreslås vara klarare avgränsade än för närvarande. Dessutom föreslås det att de bestämmelserna om tillämpliga skyddsåtgärder till vissa delar görs tydligare.

LAGFÖRSLAG

1. Lag om ändring av 103 § i beredskapslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i beredskapslagen (1552/2011) 103 § 1 och 2 mom. som följer:

103 §

Arbetspliktsregistret

Arbets- och näringsministeriet inrättar under undantagsförhållanden som avses i 3 § 1, 2, 4 och 5 punkten för verkställighet av arbetsplikten och styrning av arbetskraften ett arbetspliktsregister i fråga om vilket arbets- och näringsministeriet är personuppgiftsansvarig. Uppgifterna i registret används och uppgifter registreras av närings-, trafik- och miljöcentralerna samt arbets- och näringsbyråerna. Dessa myndigheter ska se till att uppgifterna är riktiga innan de förs in i registret.

Arbetspliktsregistret innehåller uppgifter om de arbetspliktiga och om arbetsgivarna. I registret införs den arbetspliktiges identifikationsuppgifter. I registret kan det dessutom föras in uppgifter om den arbetspliktiges yrke, utbildning och sysselsättning samt försörjningsplikt, arbetsförmåga och anlitbarhet. I registret förs det dessutom in uppgifter om namnen på arbetsgivarna och om produktions- eller servicebranscher samt om var verksamhetsställena finns. Uppgifter som gäller hälsotillstånd eller handikapp och som hänför sig till arbetsförmågan får registreras om det är nödvändigt att behandla uppgifterna för att de ska kunna beaktas på det sätt som avses i 99 § 1 mom.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2. Lag om ändring av 42 § i förvaltningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i förvaltningslagen (434/2003) 42 § som följer:

42 §

Anteckning av uppgifter

Uppgifter om muntligen framförda yrkanden och utredningar som kan inverka på avgörandet i ett ärende ska antecknas eller registreras på något annat sätt. Detsamma gäller uppgifter som har inhämtats ur ett personregister.

—
Denna lag träder i kraft den 20 .
—

3. Lag om ändring av partilagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i partilagen (10/1969) 1 §, 3 § 2 mom. 1 punkten och 9 f § 1 mom., sådana de lyder, 1 § och 9 f § 1 mom. i lag 683/2010 och 3 § 2 mom. 1 punkten i sin finska språkdräkt i lag 1688/2015 och i sin svenska språkdräkt i lag 372/2012, och

fogas till 3 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Parti och partiregistret

Med parti avses i denna lag en registrerad förening som är införd i partiregistret. Justitieministeriet är personuppgiftsansvarig för partiregistret.

3 §

Registreringsansökan

—————
Förteckningskortet ska uppta

1) anhängarens personuppgifter i form av namn, födelsedatum och hemvist,
—————

Den registrerade föreningen och justitieministeriet är personuppgiftsansvariga för personuppgifterna på de förteckningskort som de innehar.

9 f §

Redovisningsregistret och tillgången till uppgifter

I registret över redovisning av partifinansiering ska de uppgifter registreras som ingår i redovisningar enligt 8 c §, i specifikationer enligt 9 a § 2 mom. och 9 b § och i handlingar enligt 9 d § 1 mom. Statens revisionsverk är personuppgiftsansvarig för registret. Trots vad som föreskrivs i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har var och en rätt att ur registret få kopior och uppgifter genom ett allmänt datanät.

—
Denna lag träder i kraft den 20 .
—

4. Lag om ändring av vallagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i vallagen (714/1998) 43 § 1 mom., sådant det lyder i lag 496/2013, och

fogas till 23 §, sådan den lyder i lag 496/2013, ett nytt 5 mom., till 24 § ett nytt 5 mom. och till 31 §, sådan den lyder i lag 563/2015, ett nytt 2 mom. som följer:

23 §

Kontroll av uppgifter i rösträttsregistret

Bestämmelser om den registrerades rätt att få tillgång till uppgifter som samlats in om honom eller henne finns i artikel 15 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana

uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, och i dataskyddslagen (1050/2018).

24 §

Rättelseyrkande

Bestämmelser om den registrerades rätt att få felaktiga uppgifter om sig själv rättade finns i dataskyddsförordningen.

31 §

Myndighet som behandlar kandidatansökningar

Den myndighet som behandlar kandidatansökningar är personuppgiftsansvarig för sammanställningen av kandidatlistorna och för kandidatförteckningen vid presidentval.

43 §

Riksomfattande kandidatregister

Justitieministeriet ska upprätta ett register i vilket införs alla kandidater i hela landet som vid valet i fråga tagits upp i sammanställningarna av kandidatlistorna eller i kandidatförteckningen för presidentvalet (*riksomfattande kandidatregister*). Justitieministeriet är personuppgiftsansvarig för det riksomfattande kandidatregistret.

—
Denna lag träder i kraft den 20 .
—

5. Lag om ändring av 12 § i lagen om kandidaters valfinansiering

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009) 12 § 1 mom., sådant det lyder i lag 684/2010, som följer:

12 §

Redovisningsregistret och tillgången till uppgifter

I registret över redovisning av valfinansiering ska de uppgifter som ingår i redovisningar, förhandsredovisningar och efterhandsredovisningar registreras. Har en kandidat gett en försäkran enligt 6 § 5 mom., antecknas uppgifterna enligt 1 mom. 1, 2 och 5 punkten och uppgift om lämnad försäkran i registret. Statens revisionsverk är personuppgiftsansvarig för registret. Trots det som föreskrivs i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har var och en rätt att ur registret få kopior och uppgifter genom ett allmänt datanät.

— — — — —
—
Denna lag träder i kraft den 20 .
—

6. Lag om ändring av sametingslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i sametingslagen (974/1995) 4 a §, 23 § 1 mom. och 27 a § 1 mom., sådana de lyder, 4 a § i lag 1026/2003 och 23 § 1 mom. och 27 a § 1 mom. i lag 1279/2002, och

fogas till 26 §, sådan den lyder i lag 1279/2002, ett nytt 4 mom. som följer:

4 a §

Tillämpning av förvaltningsrättsliga författningar

På sametinget och dess organ tillämpas förvaltningslagen (434/2003), lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och arkivlagen (831/1994), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

23 §

Vallängd

Valnämnden ska upprätta en vallängd över de röstberättigade på basis av vallängden för föregående val och uppgifterna i befolkningsdatasystemet. Valnämnden är personuppgiftsansvarig för vallängden. I vallängden antecknas den röstberättigades namn, personbeteckning, hemkommun och adress, om hemkommunen och adressen är kända. Hemkommunen och adressen får dock inte antecknas i vallängden, om dessa uppgifter ska hållas hemliga enligt 24 § 1 mom. 31 punkten i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

26 §

Yrkande att vallängden skall rättas

Bestämmelser om den registrerades rätt att få felaktiga personuppgifter om sig själv rättade finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i dataskyddslagen (1050/2018).

27 a §

Kandidatförteckning

Valnämnden upprättar en kandidatförteckning över valbara kandidater senast den 21 dagen innan valförrättningen inleds. Valnämnden är personuppgiftsansvarig för kandidatförteckningen. Kandidatförteckningen ska ha en övergripande rubrik, som specificerar valet, och en förteckning över kandidaterna i nummerordning med 2 som första nummer. Kandidaternas ordningsföljd i förteckningen bestäms genom lottning utförd av valnämnden.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7. Lag om ändring av 11 § i föreningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i föreningslagen (503/1989) 11 § 1 och 2 mom., av dem 1 mom. sådant det lyder i lag 1614/1992, och

fogas till 11 § ett nytt 3 mom. som följer:

11 §

Medlemsförteckning

Det ska föras en förteckning över föreningens medlemmar. I förteckningen ska varje medlems fullständiga namn och hemort införas.

Föreningens medlemmar ska på begäran ges tillfälle att ta del av de i 1 mom. nämnda uppgifterna. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter i övrigt finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i dataskyddslagen (1050/2018).

Personuppgiftsansvarig för personuppgifterna i en förteckning som avses i 1 mom. är föreningen. För de uppgifter som den personuppgiftsansvarige har svarar, i fråga om en registrerad förening, styrelsen eller, i fråga om en oregistrerad förening, ordföranden eller styrelseordföranden eller någon annan som sköter dess angelägenheter.

—
Denna lag träder i kraft den 20 .
—

8. Lag om ändring av 13 kap. 1 § i stiftelselagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i stiftelselagen (487/2015) rubriken för 13 kap. 1 § samt 13 kap. 1 § 2 mom. som följer:

13 kap.

Stiftelseregistret

1 §

Stiftelseregistret och personuppgiftsansvarig

Personuppgiftsansvarig för stiftelseregistret är Patent- och registerstyrelsen, som i denna lag även kallas registermyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9. Lag om ändring av jordabalken

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i jordabalken (540/1995) 7 kap. 1 § 3 mom. samt 9 a kap. 2 § 2 mom. och rubriken för 3 §, sådana de lyder, 7 kap. 1 § 3 mom. i lag 572/2009 samt 9 a kap. 2 § 2 mom. och rubriken för 3 § i lag 96/2011, som följer:

AVDELNING II

Inskrivningsärenden och elektroniska ärendehanteringssystem

7 kap.

Lagfarts- och inteckningsregister

1 §

Uppgifter som ska antecknas i lagfarts- och inteckningsregistret

För att de registrerade entydigt ska kunna specificeras ska identifierings- och kontaktuppgifterna för de sökande och rättsinnehavare som finns antecknade i lagfarts- och inteckningsregistret införas som personuppgifter. Likaså ska uppgifter om dödsdag införas. Dessutom ska ändringar i uppgifterna införas i registret.

9 a kap.

Elektroniska ärendehanteringssystem och deras användning

2 §

Behandling av data i ärendehanteringssystemen

Personuppgiftsansvarig för personuppgifter som behandlas i ett elektroniskt ärendehanteringssystem är Lantmäteriverket.

3 §

Statens skadeståndsansvar för fel eller brister i ett ärendehanteringssystemets funktion

—
Denna lag träder i kraft den 20 .
—

10. Lag om ändring av 86 § i betaltjänstlagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i betaltjänstlagen (290/2010) 86 § 2 mom. som följer:

86 §

Behandling av personuppgifter

En tjänsteleverantör får trots vad som föreskrivs om sekretessbeläggning av uppgifter till en annan tjänsteleverantör lämna ut och annars behandla uppgifter om misstänkta och begångna brott mot sin betaltjänstverksamhet, om behandlingen av uppgifterna är nödvändig för att förhindra eller utreda brott i anslutning till betaltjänster.

Denna lag träder i kraft den 20 .

11. Lag om ändring av lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om registrering av vissa kreditgivare och kreditförmedlare (853/2016) 7 § 2 mom. och 8 § samt

fogas till 5 § ett nytt 2 mom. som följer:

5 §

Tillförlitlighet

Regionförvaltningsverket har rätt att för utredning av den tillförlitlighet som avses i 1 mom. behandla uppgifter som har samband med ett fängelsestraff eller bötesstraff.

7 §

Uppgifter som ska föras in i registret och anmälan om ändringar

I registret antecknas också uppgifter om dem som har meddelats ett förbud enligt 17 § 1 mom. att tillhandahålla konsumentkrediter eller förmedla person-till-person-lån utan registrering. Dessa uppgifter och uppgifter om sanktionerna enligt 1 mom. 8 punkten ska strykas ur registret fem år efter utgången av det år då förbudet eller någon annan sanktion påfördes. Uppgifter om straffrättsliga påföljder ska inte antecknas i registret.

8 §

Utlämnande av uppgifter

Trots bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får personuppgifter lämnas ut ur registret i form av utskrifter, göras allmänt tillgängliga i ett elektroniskt datanät eller lämnas ut på något annat sätt i elektronisk form. Personuppgifter ska i ett elektroniskt datanät endast kunna sökas som enskild sökning. Personbeteckningar får dock

lämnas ut med stöd av denna lag endast om uppgiften lämnas i form av en utskrift eller i teknisk lagringsform och om mottagaren med stöd av 29 § i dataskyddslagen (1050/2018) eller med stöd av någon annan lag har rätt att behandla personbeteckningar.

—
Denna lag träder i kraft den 20 .
—

12. Lag om ändring av utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i utsökningsbalken (705/2007) 1 kap. 27 § 1 mom. och 28 § 2 mom. samt 3 kap. 72 § 4 mom.,

ändras 1 kap. 24 § 1 mom., 25 §, 26 § 1 mom. 3 punkten, 27 § 2 mom., rubriken för 28 § och 28 § 1 mom. samt 3 kap. 65 § 1 mom., 69 §, det inledande stycket i 70 § 1 mom., 70 § 2 mom., det inledande stycket i 71 § 1 mom. och 72 § 1–3 mom.,
av dem 1 kap. 24 § 1 mom., 25 § och 27 § 2 mom. samt 3 kap. 69 § sådana de lyder i lag xxx/2019, och

fogas till 1 kap. 2 §[, sådan den lyder i lag 26/2016,] ett nytt 2 mom., till 1 kap. 26 § 1 mom., sådant det lyder i lag xxx/2019, nya 4 och 5 punkter och till 1 kap. 28 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

— — — — —
Utöver vad som föreskrivs i denna lag finns bestämmelser om behandling av personuppgifter i samband med utsökningsärenden i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), nedan *dataskyddsförordningen*, och i dataskyddslagen (1050/2018).

— — — — —
Utsökningsregistret

24 §

Utsökningens informationssystem och utsökningsregistret

Utsökningens informationssystem är ett för skötseln av utsökningsmyndigheternas uppgifter inrättat informationssystem som är avsett för utsökningsmyndigheternas riksomfattande bruk och som drivs med hjälp av automatisk databehandling.

25 §

Personuppgiftsansvarig

Personuppgiftsansvarig för utsökningsregistret är Utsökningsverket.

26 §

Registrets datainnehåll

I utsökningsregistret får det samlas och föras in

3) av parterna eller utomstående erhållna och av utsökningsmyndigheterna på annat sätt inhämtade uppgifter i utsökningsärendet, inklusive nödvändiga uppgifter om socialvårdsförmåner som gäldenären erhållit och som kan påverka utmätningen (*specialuppgifter*),

4) sådana av parterna eller utomstående erhållna och av utsökningsmyndigheterna på annat sätt inhämtade uppgifter om gäldenärens hälsotillstånd eller funktionsnedsättning som är nödvändiga för beviljande av fria månader eller begränsning av utmätningen på lönen på grund av väsentligt nedsatt betalningsförmåga, eller som det annars med tanke på gäldenärens intresse är nödvändigt att föra in,

5) av myndigheterna erhållna personuppgifter som rör straffrättsliga påföljder eller säkerhetsåtgärder, till den del det med tanke på utsökningsmyndigheternas skötsel av sina uppgifter är nödvändigt att föra in dem.

27 §

Rätt att behandla uppgifter

Tjänstemän vid Utsökningsverket får i utsökningsärenden eller utsökningsförvaltningsärenden trots sekretessbestämmelserna behandla uppgifter som avses i 26 § i den utsträckning som de behöver det för att sköta sina tjänsteuppdrag, specialuppgifter, uppgifter om gäldenärens hälsotillstånd eller funktionsnedsättning och personuppgifter som rör straffrättsliga påföljder eller säkerhetsåtgärder dock endast till den del det är nödvändigt för de uppdragen. Tjänstemän vid justitieministeriet får i utsökningsförvaltningsärenden trots sekretessbestämmelserna behandla uppgifter som avses i 26 § i den utsträckning det är nödvändigt för att de ska kunna sköta sina tjänsteuppdrag.

28 §

Begränsningar i den registrerades rätt att få tillgång till de uppgifter som samlats in om honom eller henne

Den i artikel 15 i dataskyddsförordningen avsedda rätten för en registrerad att få tillgång till uppgifter som samlats in om honom eller henne kan skjutas upp, om tillträde till uppgifterna kunde försvåra verkställigheten avsevärt. Rätten att få tillgång till uppgifter kan skjutas upp till de delar det är nödvändigt för att säkerställa verkställigheten och tills behövliga utmätningar eller andra verkställighetsåtgärder har utförts och egendomen har tagits om hand av utmätningssmannen, dock högst sex månader från begäran om tillgång till uppgifterna.

Om den i artikel 15 i dataskyddsförordningen avsedda rätten skjuts upp endast delvis, har den registrerade rätt att få tillgång till de övriga uppgifter som rör honom eller henne. När en registrerads rätt att få tillgång till uppgifter som samlats in om honom eller henne skjuts upp i enlighet med 1 mom., ska i övrigt 34 § 3 och 4 mom. i dataskyddslagen tillämpas.

3 kap.

Allmänna bestämmelser om förfarandet

65 §

Känsliga personuppgifter och uppgifter om utomstående

När uppgifter inhämtas hos en utomstående ska det undvikas att utmätningssmannen får tillgång till sådana i artikel 9.1 i dataskyddsförordningen avsedda personuppgifter inom särskilda kategorier av

personuppgifter och i artikel 10 i den förordningen avsedda personuppgifter som inte har samband med utsokningsarendet.

Utsokningsmyndighetens ratt att lamna ut uppgifter

69 §

Utlamnande av uppgifter for handlaggningen av utsokningsarenden och administrativa uppgifter

Utsokningsmyndigheten far trots sekretessbestamnelserna lamna ut uppgifter till en annan utsokningsmyndighet i den utstrackning det ar nodvandigt for handlaggningen av ett utsokningsarende eller, i anslutning till utsokningsverksamheten, av administrativa uppgifter samt till justitieministeriet i den utstrackning det ar nodvandigt for handlaggningen av administrativa uppgifter.

70 §

Forundersokningsmyndigheter och vissa andra myndigheter samt domstolar

Utover vad som foreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet eller i nagon annan lag far en utsokningsmyndighet trots sekretessbestamnelserna i enskilda fall pa begaran ur en handling som finns hos utsokningsmyndigheten lamna ut svarandens identifieringsuppgifter och kontaktinformation samt nodvandiga uppgifter om svarandens ekonomiska stallning och verksamhet till

Utmattningsmannen far trots sekretessbestamnelserna for domstol uppge uppgifter som galler ett utsokningsarende och som ar nodvandiga vid behandling av arenden som avses i 1 mom. samt av utsokningsbesvar, verkstallighetstvister och atervinningsarenden. Bestamnelserna i 73 § hindrar inte utmattningsmannen att for domstolen uppge uppgifter som ar nodvandiga for behandlingen av utsokningsbesvar och verkstallighetstvister, aven om uppgiftslamnaren aberopar sin ratt att vagra vittna.

71 §

Skattemyndigheter och beviljare av offentliga stod

Utover vad som foreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet eller i nagon annan lag far en utsokningsmyndighet trots sekretessbestamnelserna i enskilda fall pa begaran ur sina

handlingar lämna ut svarandens identifieringsuppgifter och kontaktinformation samt uppgifter om svarandens ekonomiska ställning och verksamhet, om uppgifterna är nödvändiga för

72 §

Utlämnande av uppgifter på eget initiativ

Om det finns skäl att misstänka att en svarande eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till ett under allmänt åtal hörande brott som har begåtts i samband med utsködningsförfarandet eller som annars väsentligt äventyrar verkställighetens resultat, ett under allmänt åtal hörande bokföringsbrott eller något annat under allmänt åtal hörande brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra månader, får utmätningssmannen utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet eller i någon annan lag och trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ lämna ut uppgifter till en i 70 § 1 mom. 1 punkten avsedd myndighet för ett ändamål som nämns i den punkten, om uppgifterna är nödvändiga för att den myndigheten ska kunna sköta sin uppgift.

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet eller i någon annan lag får utmätningssmannen trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ lämna ut uppgifter också till de myndigheter som avses i 70 § 1 mom. 5–7 punkten för de ändamål som nämns i respektive punkt, om det finns skäl att misstänka att svaranden eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till ett brott som hör under allmänt åtal, om uppgifterna är nödvändiga för att den myndigheten ska kunna sköta sin uppgift. På anmälningar om tvivelaktiga transaktioner tillämpas 9 kap. 5 § 1 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017).

Utmätningssmannen kan utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet eller i någon annan lag och trots sekretessbestämmelserna på eget initiativ lämna ut uppgifter till myndigheter, samfund, sammanslutningar eller stiftelser som avses i 71 §, om det finns skäl att misstänka att svaranden eller en utomstående kan ha gjort sig skyldig till en gärning som avses i 29 kap. 1–4 § i strafflagen (39/1889) eller till missbruk av offentlig förmån och om uppgifterna är nödvändiga för att myndigheten, samfundet, sammanslutningen eller stiftelsen ska kunna sköta sin uppgift.

Denna lag träder i kraft den 20 .

13. Lag om ändring av lagen om skuldsaneringsregistret

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om skuldsaneringsregistret (368/2017) 5 § 3 mom. och
ändras 1 och 10 § som följer:

1 §

Registrets ändamål och förvaltning

Rättsregistercentralen är personuppgiftsansvarig för ett skuldsaneringsregister. Ändamålet med registret är att säkerställa att aktuella uppgifter om privatpersoners skuldsaneringsärenden finns tillgängliga för domstolarnas och myndigheternas verksamhet, för bevakning av borgenärernas intressen, för tryggande av utomståendes intressen och rättigheter samt för statistik och forskning.

10 §

Förhållande till annan lagstiftning

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas på sekretess för och utlämnande av personuppgifter lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

—
Denna lag träder i kraft den 20 .
—

14. Lag om ändring av lagen om näringsförbud

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till lagen om näringsförbud (1059/1985) en ny 1 a § som följer:

1 a §

Förhållande till annan lagstiftning

Bestämmelser om behandling av personuppgifter i ärenden som gäller näringsförbud finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i dataskyddslagen (1050/2018).

Denna lag träder i kraft den 20 .

15. Lag om ändring av 1 och 4 b § i lagen om Institutet för kriminologi och rättspolitik

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om Institutet för kriminologi och rättspolitik (1139/2007) 4 b § 1 mom.,

ändras 4 b § 4 mom., sådant det lyder i lag 301/2013, och

fogas till 1 §, sådan den lyder i lag 1066/2014, ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Administrativ ställning och uppgifter

Institutet är personuppgiftsansvarig för de personuppgifter som ingår i forskningsregistren.

4 b §

Behandling av och sekretess för uppgifter

På utlämnande av personuppgifter som har registrerats i ett forskningsregister tillämpas i övrigt lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

16. Lag om ändring av 45 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) 45 § 1 mom. som följer:

45 §

Förfarandet vid utarbetandet av planen för strafftiden

Den misstänkte eller dömd ska för utarbetandet av planen för strafftiden och för verkställigheten av straffet lämna behövlig information om de läkemedel som han eller hon använder. Med stöd av den misstänktes eller dömdes skriftliga samtycke får informationen om läkemedelsbehandlingen införas i det register som innehåller uppgifter om avtjänandet av samhällspåföljder. Bestämmelser om behandling av uppgifter vid utförandet av verkställighetsuppdrag finns i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottsförhållningsmyndigheten.

—
Denna lag träder i kraft den 20 .
—

17. Lag om ändring av 2 och 5 § i lagen om registret över djurhållningsförbud

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om registret över djurhållningsförbud (21/2011) 5 § 4 mom. och *ändras* 2 § som följer:

2 §

Förhållande till annan lagstiftning

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas på uppgifters och handlingars offentlighet och på utlämnande av dem vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och på den övriga behandlingen av personuppgifter vad som föreskrivs i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018).

Denna lag träder i kraft den 20 .

18. Lag om ändring av säkerhetsutredningslagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i säkerhetsutredningslagen (726/2014) 7 § 4 mom. och 56 §,

ändras 2 § 1 mom. 6 punkten, 9 § 4 mom., 46 § 3 mom., 48 § 1, 2 och 4 mom., 49 §, 50 § 3 mom., rubriken för 51 §, 60 § 1 mom. och 61 § samt

fogas till 2 § ett nytt 3 mom. och till 48 § ett nytt 6 mom. samt till lagen en ny 47 a § som följer:

2 §

Lagens tillämpningsområde och förhållande till annan lagstiftning

I denna lag föreskrivs om

6) samkörning av uppgifter i personregister för att kontrollera att den som utredningen gäller är oförvitlig och tillförlitlig och om de åtgärder som ska genomföras med anledning av samkörningen.

Bestämmelser om skyddspolisens och huvudstabens behandling av personuppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018). Bestämmelser om andra myndigheters behandling av personuppgifter finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) och i dataskyddslagen (1050/2018).

9 §

Behöriga myndigheter

Transport- och kommunikationsverket gör som ett led i en säkerhetsutredning av företag en utredning om nivån på informationssäkerheten i informationssystem och datakommunikation.

46 §

Utfärdande av intyg över säkerhetsutredning av företag

Om en säkerhetsutredning av företag utslutande har gällt säkerheten i informationssystem och datakommunikation, får Transport- och kommunikationsverket, som har gjort utredningen, utfärda ett intyg över den.

47 a §

Personuppgiftsansvariga

Personuppgiftsansvariga för registret över säkerhetsutredningar är skyddspolisen och huvudstaben (gemensamt personuppgiftsansvariga). Huvudstaben ansvarar för den personuppgiftsansvariges uppgifter när de behandlade personuppgifterna gäller den som utredningen gäller och denne arbetar eller kommer att arbeta inom försvarsmakten eller sköter ett uppdrag på förordnande av försvarsmakten eller om säkerhetsutredningen hänför sig till verksamhet eller upphandling inom försvarsmakten. Skyddspolisen ansvarar för den personuppgiftsansvariges uppgifter i övriga fall när de behandlade personuppgifterna gäller den som utredningen gäller, och för uppgifter som hänför sig till förandet av registret över säkerhetsutredningar och till informationssäkerheten.

48 §

Registret över säkerhetsutredningar och registrets ändamål samt registrering av uppgifter

För utförandet av säkerhetsutredningar, för att onödiga säkerhetsutredningar ska kunna undvikas, för att uppgifter ska kunna förmedlas mellan de behöriga myndigheterna samt för att tillförlitligheten och oförvitligheten hos dem som utredningarna gäller ska kunna kontrolleras ska det föras ett register över säkerhetsutredningarna.

Skyddspolisen och huvudstaben ska utan dröjsmål registrera att en ansökan om säkerhetsutredning kommit in, namnet på den som utredningen gäller och andra identifieringsuppgifter, utredningens omfattning samt uppgifter om resultatet av utredningen eller att ett intyg över säkerhetsutredning utfärdats och dess giltighet och återkallelse samt uppgifter om arbetsgivaren för den som en säkerhetsutredning av person gäller, om dessa uppgifter är tillgängliga. Den nationella säkerhetsmyndigheten ska registrera uppgifter om de intyg över säkerhetsutredning av person och av företag som den utfärdats i enlighet med vad som förutsätts i en internationell förpliktelse som gäller informationssäkerhet.

Transport- och kommunikationsverket får registrera uppgifter om

- 1) de intyg som det har utfärdat enligt lagen om bedömning av informationssäkerheten i myndigheternas informationssystem och datakommunikation och de uppgifter som antecknats i intygen,
- 2) de bedömningsorgan som har godkänts i enlighet med lagen om bedömningsorgan för informationssäkerhet,
- 3) intyg utfärdade av godkända bedömningsorgan så som föreskrivs i lagen om bedömningsorgan för informationssäkerhet.

Den nationella säkerhetsmyndigheten och Transport- och kommunikationsverket är skyldiga att se till att de uppgifter som de för in i registret över säkerhetsutredningar motsvarar myndighetens avgöranden och anteckningarna i dess egna register och att anteckningarna har gjorts i enlighet med skyddspolisens tekniska krav.

49 §

Avförande av uppgifter ur registret över säkerhetsutredningar

Med avvikelse från 6 § 3 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten ska de uppgifter som förts in i registret över säkerhetsutredningar avföras senast tre år efter det att en ny motsvarande säkerhetsutredning har gjorts eller giltigheten för en säkerhetsutredning eller ett intyg över säkerhetsutredning har upphört eller de arbetsuppgifter för vilka säkerhetsutredningen gjordes har upphört eller intyget över säkerhetsutredning har återkallats.

50 §

Utlämnande av uppgifter ur registret över säkerhetsutredningar

Skyddspolisen får trots sekretessbestämmelserna med hjälp av teknisk anslutning lämna centralkriminalpolisen uppgifter om ansökan om säkerhetsutredning för att samköras med uppgifter om i 7 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet avsedda persongrupper med tanke på de anmälningar som avses i 25 § 2 mom. i denna lag och på prövning i fråga om dem. Centralkriminalpolisen ska utplåna de uppgifter som fåtts genom samkörningen omedelbart efter det att behovet av anmälan har prövats eller anmälan har sänts till skyddspolisen.

51 §

Kontroll av oförvitligheten och tillförlitligheten med hjälp av samkörning av uppgifter i personregister

60 §

Avgifter för säkerhetsutredningar

För säkerhetsutredningar som de behöriga myndigheterna gör med stöd av denna lag och för Transport- och kommunikationsverkets sakkunniguppgifter i samband med säkerhetsutredningar av företag tas det hos sökanden ut en avgift med iakttagande av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992). Den som utredningen gäller svarar dock för kostnaderna i samband med genomförande av en säkerhetsutredning av företag, om utredningen har gjorts på ansökan av en myndighet.

61 §

Hänvisning till straffbestämmelser

Bestämmelser om straff för dataskyddsbrott finns i 38 kap. 9 § i strafflagen. Bestämmelser om straff för kränkning av kommunikationshemlighet finns i 3 § och för grov kränkning av kommunikationshemlighet i 4 § det kapitlet samt bestämmelser om straff för dataintrång i 8 § och för grovt dataintrång i 8 a § i det kapitlet. Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt i 59 § i denna lag döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte gärningen utgör brott enligt 40 kap. 5 § i den lagen eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag. Som brott mot tystnadsplikten enligt 1 mom. betraktas också brott mot en förbindelse som avses i 40 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

19. Lag om ändring av 1 § i lagen om Rättsregistercentralen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Rättsregistercentralen (625/2012) 1 § 1 mom. 1 punkten som följer:

1 §

Rättsregistercentralen

Rättsregistercentralen är ett ämbetsverk som hör till justitieministeriets förvaltningsområde och som har till uppgift att

1) vara personuppgiftsansvarig för informationssystemen och registren inom justitieministeriets förvaltningsområde enligt vad som särskilt föreskrivs om dem samt förmedla av justitieförvaltningsmyndigheterna anmälda uppgifter till andra myndigheter,

—

Denna lag träder i kraft den 20 .

—